

SUOMEN KIELEN KÄYTTÖOHJEITA

Seuraavat kieliohjeet perustuvat pääosin komission käännöstoimen pääosaston suomen kielen kielikoordinaattoreiden vuodesta 1997 lähtien antamaan kieliohjeistukseen sekä EU:n toimielinten välisen suomen kielen työryhmän (SUKI) kokouspöytäkirjoihin kirjattuihin ohjeisiin ja suosituksiin.

Ohjeiston sisältöä koskevat kysymykset ja kommentit pyydetään esittämään Erkkä Vuoriselle (erkka.vuorinen@ec.europa.eu) ja teknistä toteutusta koskevat huomautukset Sirpa Palukalle (sirpa.palukka@ec.europa.eu) tai Juha Murrolle (juha.murto@ec.europa.eu)

(päivitetty viimeksi 16.12.2013)

accès

access

accordingly

according to new!

account for

ad hoc

adjektiivit

– adjektiivimääritteen kongruenssi tullinimikkeissä new!

– linen-päätteiset muodosteet

– muodosteet, joissa adjektiivin ilmaisema ominaisuus ei kuulu luontevasti pääsanalle

– yakuuttelevat ja arvottavat määreet

adopt

adopter

à l'exclusion (de) new!

aide d'Etat

ajatusviiva

ala

alankomaalainen

alaviitteet

– alaviitenumeroiden sijoittaminen

– COM/KOM-asiakirjaa koskeva lähdemerkintä alaviitteessä

– pisteen käyttö alaviitteen lopussa new!

align with/to new !

alkaen

alue

and/or new!

antaa

approprié

apply

arrêter

as far as possible new!

asettautua

asettua

asiakirjojen otsikoiden numerointi ja numeroiden merkitseminen

asioiden oletusarvoinen määrittely
associated countries
assosioituneet maat
at (the) ... level
attached to new!
audiovisuaalinen
au niveau de
avoimia virkoja koskevat ilmoitukset
awareness
be equivalent of
by way of derogation new!
by virtue of new!
C new!
capabilities new!
certain
ci-après dénommé(e)(s)
code of conduct
code of good conduct
coherence
coherent
COM
COM/KOM-asiakirjojen nimien kursivointi
comment
commentaire
Commission C documents
Commission Decision C
commit
committed
commitment
concept
concerné
concerned
conditions new!
consistence
consistent
control new!
coopération Nord-Sud
coordinate new!
coordination
coordonner new!
corrected version (in)
correspondre (à)
corruption
criteria
cross-border
edellytykset new!

edellä 1 artiklasta poiketen -tyyppisten ilmaisujen käyttö
edellä, jäljempänä sekä tämän asetuksen (tms.) -ilmaisuja käyttö virkkeen alussa
education and training
education and vocational training
éducation et formation
égalité de traitement
ehdot
ei-
ellipsi (sallittu)
émissions de gaz à effet de serre
encourage
encourager
energialähde
énergie renouvelable
ennen
enter into force
equal treatment
equality of treatment
equate to
epäselvät viittaus- ja määrittelysuhteet nimissä
erhekirjoitus
eri new!
erityinen new!
esimerkiksi
EU:n toimielimet, elimet, virastot ja erilliselimet new!
EU:n virastojen ja erilliselinten nimet
euro
Euroopan
Euroopan-sanana käyttö, jos originaalissa on pelkkä Union
eurooppalainen
European
européen(ne)
EUVL vai EYVL viitetiedoissa
exist
existing
global
gouvernance
governance
greenhouse (gas) emissions
hereinafter
hereinafter referred to as ”.....”
hollantilainen
honorable membre du Parlement
honourable Member (of Parliament)
horisontaalinen
horizontal
human resources

humanitaarinen
huomautus
huomioida
hyväksyä
identify new!
in accordance with new!
in question
including
industry
infringement (procedure)
innovaatio
innovaatiot
innovation
innovointi
institution
instituutio
intérêt légitime (à)
internet
invest
investment
investoida
investointi
ja new!
jakaa
jakaminen
ja/tai new!
judicial new!
judiciaire new!
juridictionnel new!
johdonmukainen
johdonmukaisuus
johtuen
JOIN new!
jokin
joku
julkaista
julkistaa
julkis-yksityinen
jäljempänä '...'
järjestö
kansainväliset sopimukset: käännöksen korjaaminen jälkikäteen new!
kansallisten säädösten nimet
kasvihuonekaasupäästöt
katsaus
kertomuksen aikaperspektiivi
kertomus
keskeinen

keskeisin
kielteisen ilmauksen kumoaminen kieltomuodolla
kirjoitusvirhe new!
kollokaatiot
– korkea new!
– lujittaa
– tehostaa
– yhteistyö
kolmannet maat
kolmannet new!
kolmannet osapuolet new!
komission asiakirjarekisteri new!
komission asiakirjojen tunnukset new!
komiteoiden, laitosten, neuvostojen, viranomaisten ym. nimien muodostaminen
koordinoida
koordinointi
korruptio
kriteerit
kuluessa
kuten
kuten esimerkiksi
käsitellä
lainausmerkit: typografia ja pulmallisia käyttötapauksia new!
lauseenvastikkeen ja nesessiivilauseiden subjektin sijamuoto new!
legitimate interest (in doing sth)
luottamuksellisuusmerkinnät asiakirjoissa
lyhenteet
– EU + numero –lyhenteet new!
– euron lyhenne
– hiv/aids-lyhenteen kirjoittaminen
– huom. new!
– komission pääosastojen nimien kirjainlyhenteiden käyttö new!
– lyhenne PO new!
– sentin lyhenne
lyhytmuotojen Agency, Authority ym. vastineet new!
lähtien new!
maantieteelliset nimet ja valtioiden nimet
– Guayana
– Guyana
– Holy See
– Kosovoa koskeva alaviite
– l'État de la Cité du Vatican
– Luxembourg
– Luxemburg
– maantieteellisten yhdistelmänimien taivutus
– northern part of Cyprus

- Palestiina new!
- Palestine new!
- Peking v. Beijing
- poliittisesti arklunteiset maiden ja alueiden nimet new!
- Pyhä istuin
- saarten ja saarivaltioiden nimien paikallissija
- Sancta Sedes
- Saint-Siège
- Taiwan, Province of China
- Tšekin tasavalta
- Tšekki
- valtioiden nimien järjestys tekstissä ja taulukoissa new!
- Vatican City State
- Vatikaanivaltio
- mennessä
- miinusmerkki
- moni-sanan yksikön partitiivi
- monta
- montaa
- mukaan new!
- mukaan luettuina
- mukaan luettuna
- mukaan lukien
- mukaisesti new!
- muut kuin
- muutokset tai oikaisut, jotka eivät koske suomenkielistä toisintoa new!
- määritelmäartiklan rakenne new!
- määritelmät säädöksissä new!
- määrätä
- määräykset new!
- määräysvalta new!
- niin pian kuin mahdollista, niin usein kuin mahdollista, niin laajasti kuin mahdollista jne.
- nimetä
- nimittää
- nojalla new!
- nominatiivi- v. partitiivimuoto säädöksen muuttamisesta puhuttaessa
- non-alkuiset sanat
- normi
- North-South cooperation
- note
- notwithstanding

numerot

- astemerkin merkitsemistapa lämpötiloja ilmaistaessa
- biljoona
- billion
- kokonaisluvun ja murtoluvun yhdistelmän kirjoitustapa
- miljardi
- murtoluvun käyttö desimaaliluvun sijasta kansantaloutta kuvaavissa luvuissa
- numeroiden merkitseminen suomenkielisessä tekstissä
- numeroiden taivutus
- partitiivin pääte lukujen ja mittayksikköjen yhteydessä
- pääteen merkitseminen muodostelman jälkimmäisenä osana olevaan numeroon
- trillion

näin ollen

objective + partisiippi-ilmaus

objektin sija eräissä passiivirakenteissa

observation

oikeutettu etu + infinitiivi

olemassa oleva

olla olemassa

on behalf of HR/VP new!

organisaatio

organisation

osapuoli

osuus

ottaa huomioon

ottaen huomioon

paikkaa ilmaisevat erisnimialkuiset yhdyssanat

paikkailmoitus EUVL:ssä

paragraph kansainvälisissä opimuksissa

partage

partager

partie

party

pashto

paštu

pashtu

pashtun

pays associés

pays tiers

pertinent

perusteet

perustua

pidättyä

pidättäytyä

pilkun käyttö

- lisähuomautusten erottaminen muusta lauseesta pilkulla
- peräkkäisten tittelien välinen pilkutus
- pilkku, puolipiste ja kaksoispiste säädösten alakohdissa ja luetelmakohdissa
- pilkkujen käyttö kirjeiden ja viestien alku- ja lopputervehdyksissä
- pilkun käyttö lauseen aloittavien *ensiksi, ensinnäkin ja toiseksi* -tyyppisten sanojen jäljessä

pois luettuina

pois luettuna

pois lukien

predikatiivin sija

priority

priority area

proactif

proactive

pronominit

- demonstratiivipronominin käyttö
- persoonapronomini vai demonstratiivipronomini
- pronominin epäselvä viittauskohde
- pronominiviittaus otsikkoon
- väärä persoonapronomini new!

proposal provides new!

publication for a vacancy

public policy

public-private

puitteissa

pursuant to new!

pushtu

päivämäärien ja erityisesti säädösten päiväysten merkintätapa

päiväysten muoto

pääosasto new!

pääosaston jättäminen pois pääosastojen nimistä new!

pääsy

raportti

rapport

règles de bonne conduite

relevant

remark

remarque

renewable energy

renewable energy sources

report

represent

representer

respond to

response

ressources humains

riippuen
rikkominen
rikkomus
rikkomusmenettely
sama sana, eri tehtävät new!
sanajärjestys
– ajan- ja paikanmääreen sijainti virkkeessä
– seuraava-sanan paikka
– viittaus- ja määrityssuhteiden monitulkintaisuus
sanaston, luettelon tms. aakkostaminen new!
SEC new!
secteur
sector
sekä new!
sektori
sensibilisation
sensibiliser
sentti
sen vuoksi
share
sharing
sijoittaa
sijoittautua
sijoittua
sijoitus
siksi new!
soit
sopimuspuoli
sources d'énergie renouvelables
soveltaa
sovittaa yhteen
special new!
specific new!
standardi
state aid
subject to its conclusion
subject to its possible conclusion at a later date
sukunimien kirjoittaminen suuraakkosin
sulkeissa tai ajatusviivojen välissä olevan tekstiaineksen taivuttaminen
suora myöntävä tai kieltävä vastaus suoraan kysymykseen
suorien lainausten johtolauseiden muotoilu lehdistötiedotteissa ja uutisteksteissä
suuntaa antava
SWD new!
säädöksen muuttaminen

säädöksen nimessä suluissa olevan lyhytnimen paikka juoksevassa tekstissä new!

säädöksen rakenne

säädöksen soveltaminen tietystä päivä määrästä

säädös new!

säädösten alakohdissa ja luetelmakohdissa käytettävät välimerkit

säännökset new!

säätää

tai new!

taikka new!

Taleban

Taliban

taloudellinen

tarkastaa

tarkistaa

task force

tasolla

tavoitteen ilmaiseminen

teitittely

tekninen

therefore

third countries

third parties new!

tiers new!

tietoisuus

timely

tittelit

– moniosaisten tittelien taipuminen

– peräkkäisten tittelien välinen pilkutus

toimielin

toisin sanoen

transfrontalier

tulla voimaan

tyytyväinen jhk/jstk

under new!

uusiutuva energia new!

uusiutuvat energialähteet

uusiutuvat energiamuodot new!

vaatimukset

vahvistaa

valtioneuvosto

vastaavasti

vastata

verbit

– aikamuodot

– imperfekti

- modaaliset lauseenvastikkeet
- passiivin liittomuodot
- perfekti
- peräkkäisten verbien erilainen rektio
- predikaatin luku eksistentiaalilauseissa
- siten että -lausetta korvaavat lauseenvastikkeet
- subjekti monikossa, predikaatti yksikössä
- teettämistä ilmaisevat verbit
- tulla-futuurin käyttö
- verbien rinnastaminen
- virheellinen kaksoispassiivi
- virheellinen passiivimuodon typistys
- version rectifiée (au)
- vertical
- vertikaalinen
- viimeinen
- viimeisin
- viimeistään
- viittaukset
- epäselvät EYVL/EUVL-viittaukset
- toiseen säädökseen viittaaminen
- viittaukset kansallisiin säädöksiin
- viittaukset määritelmäartiklaan new!
- viittaukset säädösten johdanto-osan kappaleisiin
- viive
- vinoviiva
- virkkeiden pilkkominen
- y compris
- yhdenvertainen kohtelu
- yhteensovittaa
- yhteensovittaminen
- yhteisen lauseenjäsenen puuttuminen new!
- Ålborg v. Aalborg

access; accès; pääsy – Ilmaisua *access to sth / accès à qqc* käytetään usein yhteyksissä, joissa kyse mahdollisuudesta käyttää jotakin järjestelmää, tietovarantoa tms. ja saada käyttöönsä tietoja.

Vaikka tällaisissa tapauksissa käännös *pääsy jhk* (esim. *pääsy järjestelmään*) on usein toimiva, on myös tapauksia, joissa se ei ole kovin luonteva tai joissa se on merkitykseltään liian suppea. Esim.

– ... *new forms of electronic communication have the potential to enable open access to data and scientific publications* – *...uusilla sähköisen viestinnän muodoilla voidaan mahdollistaa avoin pääsy tietoon ja tieteellisiin julkaisuihin; vrt. ...tarjota avoimet mahdollisuudet päästä käyttämään/hyödyntämään tietoa ja tieteellisiä julkaisuja

Ongelma aiheutuu usein siitä, että ilmaisulla *pääsy jhk* on perinteisesti tarkoitettu lähinnä pääsyä johonkin konkreettiseen paikkaan, ei johonkin abstraktimmin tai virtuaalisemmin olemassa olevaan (vrt. kuitenkin esim. *pääsy ammatinharjoittajaksi / ammattiin pääsy*).

Tällaisissa tapauksissa hyviä vaihtoehtoja *accès/access* -ilmaisujen käännöksiksi ovat mm. (*tiedot*) ovat *X:n ulottuvilla/käytettävissä/saatavilla*; *X:llä on mahdollisuus käyttää (tietoja) / saada (tiedot) tiedot käyttöönsä / päästä käsiksi (tietoihin) / päästä käyttämään (tietoja)* tms.

Huom. 1: Teknisissä termeissä vastineen *pääsy* (tai siihen pohjautuvan vastineen) käyttö voi olla perusteltua, jotta termivastine saataisiin pidettyä mahdollisimman lyhyenä. Esim.

– *CSD links include standard link access, customised link access and interoperable links*;

– *Arvopaperikeskusten välisiin linkkeihin sisältyvät pääsyoikeus vakioidun linkin välityksellä, pääsyoikeus räätälöidyn linkin välityksellä ja yhteentoimivat linkit*

Huom. 2: Sanan *pääsy* käyttö edellyttää aina sen mainitsemista, mihin jollakulla on pääsy. Ei siis pidä sanoa pelkästään esim. **Komission tavoitteena on edistää pääsyä*.

ad hoc – Latinan *ad hoc* tarkoittaa ”tätä (tarkoitusta, tehtävää) varten”, ja sitä käytetään usein, kun puhutaan tiettyä ongelmaa varten räätälöidystä ratkaisusta. Se voi tarkoittaa myös jotakin, joka tehdään tai toteutetaan ennalta valmistelematta tai improvisoiden. EU:ssa perustetaan usein tiettyjä tarkoituksia varten *ad hoc* -komiteoita tai -(työ)ryhmiä eli tilapäisiä tai väliaikaisia komiteoita/(työ)ryhmiä (*tilapäiskomiteoita*/(työ)ryhmiä; *väliaikaishenkilöitä*/(työ)ryhmiä). Joskus, jos komitean, ryhmän tms. tilapäisyys tai väliaikaisuus ei ole relevantti ominaisuus, voi myös tulla kyseeseen vastine *erityis-*.

adjektiivimäärityksen kongruenssi tullinimikkeissä – Tullinimikkeissä voi esiintyä seuraavanlaisia muotoiluja:

– Herrings (*Clupea harengus*, *Clupea pallasii*), fresh, chilled or frozen

Koska tässä silliä ja silakkaa tarkastellaan lähinnä käsiteltävinä/jalostettavina lajeina, siis kokonaisuutena, on loogisempaa käyttää suomessa yksiköllisiä adjektiivimäärittäjiä.

Monikolliset antaisivat ymmärtää, että puhuttaisiin yksittäisistä kaloista. Siis:

– Tuore, jäädytetty tai jäädytetty silli ja silakka (*Clupea harengus*, *Clupea pallasii*)

Yhteinen adjektiivimääritelmä on sen sijaan monikossa silloin, kun sen määrittämät substantiivit ovat ”yksilötarkoitteisia”, esim.

– *Päihtyneet kuljettajat ja matkustajat vietiin poliisiautoon.*

adopt; arrêter; adopter; vahvistaa, hyväksyä, antaa – Englannin verbi *adopt* (FR: *arrêter, adopter*) käännetään käyttöyhteyden mukaan suomeksi eri tavoin seuraavasti:

Säädöksissä peruslähdekohtana on SEUT-sopimuksen 288 artiklan mukainen käyttö. Kyseisen artiklan mukaan

”Käyttäessään unionin toimivaltaa toimielimet hyväksyvät asetuksia, direktiivejä ja päätöksiä sekä antavat suosituksia ja lausuntoja.”

Näin ollen asetuksissa, direktiiveissä ja päätöksissä käytetään seuraavaa muotoilua:

on hyväksynyt [ovat hyväksyneet] tämän asetuksen, direktiivin/päätöksen / delegoidun päätöksen / täytäntöönpanopäätöksen [ym.]:

Suosituksissa ja lausunnoissa puolestaan käytetään ilmaisua:

on antanut [ovat antaneet] tämän suosituksen/lausunnon:

Säädösten nimen alla olevassa päiväyksessä käytetään kuitenkin kaikissa säädöksissä, myös päätöksissä, verbiä *antaa* (muodossa *annettu*):

annettu [...] päivänä [...]kuuta [...],

Poikkeuksena edellä esitettyyn, kun viitataan ennen 1.12.2009 annettuihin säädöksiin, käytetään aikaisempia vakimuotoiluja:

11 päivänä kesäkuuta 2009 tehdyssä komission päätöksessä 2009/XXX/EY).

Ongelmatilanteita voi syntyä silloin, kun juoksevassa tekstissä käytetään säädöksistä puhuttaessa *adopt*-verbiä. Tällöin voi olla epäselvää, tulisiko suomeksi käyttää *antaa*-, *hyväksyä*- vai (kun kyseessä on ennen 1.12.2009 tehty päätös) *tehdä*-verbiä.

Kun kyse on valinnasta verbien *antaa* ja *hyväksyä* välillä, voidaan pääsääntöisesti käyttää *antaa*-verbiä, joka esiintyy myös säädösten nimissä. *Hyväksyä*-verbin käyttö voidaan siis rajoittaa lähinnä säädöksen artiklaosan aloittavaan fraasiin.

Hankalampia ovat käyttöyhteydet, joissa viitataan ennen 1.12.2009 tehtyihin päätöksiin. Esim.

According to Article 17 (3) of Regulation (EC) No 852/2004, Directives 96/3/EEC, 98/28/EC and 2004/4/EC shall remain in force pending their replacement by decisions adopted in accordance with that Regulation or Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council. Such decisions have not been adopted yet.

Näissä tapauksissa on käytettävä tilannekohtaista harkintaa. Esimerkkitapauksessa on ensimmäisessä virkkeessä perusteltua käyttää *tehdä*-verbiä, koska muotoilu on suoraan peräisin mainitusta aiemmasta säädöksestä. Toisessa virkkeessä yhdenmukaisuusyyt puoltaisivat *tehdä*-verbin käyttöä, mutta nykykäytäntö puhuu *antaa*-verbin käytön puolesta. Siis:

Asetuksen (EY) N:o 852/2004 17 artiklan 3 kohdan mukaan direktiivit 96/3/EY, 98/28/EY ja 2004/4/EY pysyvät voimassa, kunnes ne korvataan kyseisen asetuksen tai Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) No 178/2002 mukaisesti tehdyllä päätöksillä. Tällaisia päätöksiä ei toistaiseksi ole annettu.

Erityistapaus: Päätöksissä käytetään voimaantuloartiklassa muotoilua:

This Decision shall enter into force on the date of its adoption.

Vastaavan suomenkielisen muotoilun tulee olla:

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Muita tapauksia:

– neuvoston kannat (positions):

i) tavallista lainsäätämisyjärjestystä sovellettaessa *vahvistetaan*

ii) yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) yhteydessä *hyväksytään*

iii) oikeus- ja sisäasioiden (YOS) yhteydessä *hyväksytään*

– neuvoston yhteiset toiminnot (joint actions) ja yhteiset strategiat (common strategies) (YUTP) *hyväksytään*:

– neuvoston päätelmät (Council conclusions) *hyväksytään*

– neuvoston päätöslauselmat (resolutions), julistukset (declarations), lausumat (statements) ja lausunnot (opinions) *annetaan*

– neuvoston määräykset (rules) *annetaan*

– poikkeukset (derogations) *hyväksytään*

– toimenpiteet (measures) *hyväksytään; päätetään (toimenpiteistä)*

– teksti (text) *hyväksytään*

– ohjelma (programme) *hyväksytään*

- Euroopan parlamentin kanta (Position of the European Parliament) *vahvistetaan*
- Euroopan parlamentin tarkistukset (amendments) *hyväksytään*
- Euroopan talous- ja sosiaalikomitean sekä alueiden komitean päätöslauselmat (resolutions) *annetaan* (komiteoiden täysistunnoissa ne *hyväksytään*)
- Euroopan talous- ja sosiaalikomitean sekä alueiden komitean lausunnot (opinions) *hyväksytään*
- Euroopan talous- ja sosiaalikomitean sekä alueiden komitean muutosehdotukset (amendments) *hyväksytään*.

aikamuodot; imperfekti; perfekti – Oikean aikamuodon valinta käännoksissä ei aina ole itsestään selvää. Yksi yleisimmistä pulmista on valinta imperfektin ja perfektin välillä. Kun esim. komission ranskankielisen asiakirjan johdannossa kerrotaan, mitä jossakin asiassa on tähän mennessä tapahtunut, ja aikamuotona on koko ajan *passé composé*, pitäisi kääntää suomen perfektillä ne kohdat, joissa luetellaan yleisesti, mitä on tapahtunut, ja joiden kuvaaman tapahtuman vaikutus ulottuu nykyaikaan, ja imperfektillä ne, joissa ajankohta on ilmaistu tai joiden vaikutuksen katsotaan jo lakanneen.

Esim. *Un article de presse a attiré l'attention de la Commission sur les aides d'État prétendument accordés par la France.*

Komissio on erään lehtiartikkelin vuoksi kiinnittänyt huomiota valtioneuvostoon, joita Ranskan väitetään myöntäneen.

Par lettres du [pvm] et [pvm], la Commission a demandé à la France des éclaircissements...

Komissio pyysi [pvm] ja [pvm] päivätyillä kirjeillä Ranskaa selventämään...

Par lettre du [pvm], la France a communiqué à la Commission des renseignements incomplets, et la deuxième demande des renseignements de la Commission est resté sans réponse.

Ranska toimitti [pvm] päivätyllä kirjeellä komissiolle epätäydellisiä tietoja. Toiseen lisätietopyyntöön ei (ole) toimitettu vastausta. [Jälkimmäiseen lauseeseen sopii sekä imperfekti että perfekti; riippuu näkökulmasta ja siitä, mitä halutaan korostaa.]

Le [pvm], la Commission a décidé d'ouvrir la procédure prévue à l'article X, paragraphe Y, du traité concernant les aides susmentionnées et elle a enjoint à la France de lui communiquer toute information utile...

Komissio päätti [pvm] aloittaa [tai: on päättänyt aloittaa, jos tapahtumasarjan viimeisen vaiheen vaikutus ulottuu nykyaikaan ja on edelleen kesken] edellä mainittuja tukia koskevan, perussopimuksen X artiklan Y kohdassa tarkoitetun menettelyn ja kehotti [tai: on kehottanut, ks. ed.] Ranskaa toimittamaan sille kaikki ... tarvittavat tiedot.

Pääsääntönä siis on, että suomen imperfekti ilmaisee menneisyydessä päättynyttä tapahtumaa tai toimintaa (*Kävin eilen koirani kanssa ulkona*), kun taas perfekti ilmaisee menneisyydessä alkanutta ja nykyhetkessä jatkuvaa tai nykyhetkeen vaikuttavaa ilmiötä, jonka tarkka ajankohta ei ole tiedossa tai oleellinen (*Mitä olet tehnyt tänään?* [= tähän hetkeen mennessä]).

Olen tehnyt vähän kotitöitä, lukenut romaania ja käynyt ostoksilla. Olen ollut koko päivän hyvin väsynyt. Siis samantapainen funktio kuin ranskan *passé composé* alun perin.

Paljon käytetty esimerkki suomen perfektin käytöstä on sanomalehtien kuolintuutisten otsikointi. *Kirjailija XX on kuollut* (olennainen viesti: 'XX ei ole enää keskuudessamme, ja hänen poismenollaan on kauaskantoinen vaikutus Suomen kulttuurielämään'), mutta *Kirjailija XX kuoli viime yönä klo 3.20 lyhyen sairauden jälkeen* (tapahtuman kuvaus).

Seuraavassa on esimerkki ongelmallisesta aikamuodon valinnasta lehdistötiedotteesta (otsikko + ensimmäinen kappale):

Vähiten kehittyneiden maiden tuotteille vapaa pääsy Euroopan unionin markkinoille

– **Euroopan komissio antoi neuvostolle ja Euroopan parlamentille urauurtavan "kaikki paitsi aseet" -ehdotuksen, joka toteutuessaan merkitsisi sitä, että vähiten kehittyneet maat*

voisivat tuoda kaikkia tuotteitaan Euroopan unionin markkinoille tullivapaasti ja ilman kiintiöitä.

Ongelmana on leipätekstin ensimmäinen lause. Tällaisessa painokkaasti toteavassa lauseessa olisi käytettävä suomen perfektia: tärkeintä on se, mitä on tapahtunut. Ajankohtaa ei ole ilmaistu eikä se ole olennainen. Pitäisi siis sanoa: *Komissio on antanut...*

Ks. myös tietue [suorien lainausten johtolauseiden muotoilu lehdistötiedotteissa](#)

ajan- ja paikanmääreen sijainti virkkeessä – Jos suomenkielisessä virkkeessä ei ole mitään erityistä korostustarvetta, on syytä välttää englannissa ja ranskassa yleistä tapaa aloittaa virke ajan- tai paikanmääreellä. Suomessa on tavallisinta aloittaa virke subjektilla.

– **Vuoden 2013 joulukuussa neuvosto kokoontui päättämään... → Neuvosto kokoontui vuoden 2013 joulukuussa päättämään...*

Jos virke korostussyistä aloitetaan ajan- tai paikanmääreellä, määreen perään ei tule pilkkua, ellei seuraava lause sitä edellytä.

Ks. myös [pilkun käyttö lauseen aloittavien ensiksi, ensinnäkin ja toiseksi -tyyppisten sanojen jäljessä](#)

ajatusviiva; miinusmerkki – Ajatusviivaa käytetään:

- luetelmaviivana (kuten tässä)
- lisähuomautuksen erottimena
- rajakohdan ilmaisimena
- miinusmerkinä.

Kun rajakohtailmauksissa käytetään oikeata ajatusviivaa (eikä yhdysmerkkiä), sen eteen ja taakse ei tule välejä, esim. *vuosina 1997–1999* tai *2–5 artiklassa*. Kun ajatusviivaa käytetään välimerkkinä, sen molemmiin puolin tulee sananväli, esim. *Tämä on tuorein – ja tähän mennessä räikein – esimerkki väärinkäytöksistä*. Myös miinusmerkinä käytetään ajatusviivaa, joka kirjoitetaan kiinni numeroon, jos numero esiintyy yksinään (*lämpötila on –4 °C*), mutta sananvälien erottamana, jos kyseessä on laskutoimitus (*3 – 2 = 1*).

Typografiseen merkkivalikoimaan kuuluu kolmenpituisia viivoja: yhdysmerkki eli tavuviiva (–), *en dash* (—) ja *em dash* (—). Jotkin kielet käyttävät jokaista kolmea viivaa eri tarkoituksiin, mutta suomessa käytössä on vain kaksi viivapituutta (joskin eri kustantajat ja kirjapainot voivat käyttää ajatusviivana vaihtelevasti joko *en dashia* tai *em dashia*). Komission suomenkielisissä teksteissä käytetään yhdysmerkinä ja tavuviivana lyhyttä viivaa ja ajatusviivana ja miinusmerkinä *en dash* -pituista viivaa.

Word-tekstinkäsittelyohjelmassa ja Studio-käännösmuistisovelluksessa ajatusviiva syntyy helposti yhdistelmällä ”CTRL + numeronäppäimistön miinusmerkki”. Wordissa sen voi hakea myös komennolla ”Insert-Symbol” ja antaa sille oman oikopolun (shortcut). Niin ikään Studion työkalupakkiin sisältyy erikseen *en dash* -viiva

alankomaalainen; hollantilainen – Alankomaiden kansalaisista puhuttaessa voi käyttää sekä nimitystä *alankomaalainen* että nimitystä *hollantilainen*. Muista kuin ihmisistä, esim. yrityksistä, puhuttaessa tulisi käyttää määrettä *alankomaalainen*.

alaviitenumeroiden sijoittaminen – Alaviitenumerot sijoitetaan eri kielissä tekstiin eri tavoin, ja suomessakin on käytössä eri käytänteitä. Seuraava tapa on looginen ja sellaisena suositeltava:

1. Kun viittauskohteena on lauseessa oleva yksittäinen sana tai ilmaus, viitenumero merkitään heti sen jälkeen. Yleensä kyseessä on asiakirjan nimi ja numero, ja alaviitteessä annetaan sen virallisen lehden numero, jossa asiakirja on julkaistu. Tällaisia on valtaosa EU-tekstien alaviitteistä. Esim.:

– Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on 15. toukokuuta 2005 antamassaan lausunnossa ⁽¹⁾ ottanut kantaa komission ehdotukseen. Siitä huolimatta...

⁽¹⁾ EUVL C

(Huom. esimerkissä noudatettu EUVL:n merkitsemistapa, jossa alaviitenumero on sulkeissa ja erotettuna välilyönnillä edeltävästä merkistä. Käännöksiä Studio-/Word-ohjelmalla tehtäessä noudatetaan kuitenkin suomen kielen normaalikäytännettä, jossa alaviitteen numero on tekstissä ilman sulkeita ja kiinni edeltävässä merkissä.)

Jos viittauskohde sattuu olemaan lauseen lopussa, viitenumero tulee siis ennen lauseen päättävää välimerkkiä:

– Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on ottanut kantaa komission ehdotukseen 15. toukokuuta 1998 antamassaan lausunnossa ⁽¹⁾. Siitä huolimatta...

2. Kun viittauskohteena on koko virke tai sen ilmaisema asia, viitenumero sijoitetaan virkkeen päättävän välimerkin jälkeen. Esimerkiksi:

– Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on ottanut kantaa komission ehdotukseen. ⁽¹⁾ Siitä huolimatta...

Jos viitenumero sijoitettaisiin tässäkin tapauksessa ennen välimerkkiä, voisi saada sellaisen käsityksen, että alaviite antaa lisätietoja välittömästi edeltävän sanan ilmaisemasta asiasta, joka on tässä ”komission ehdotus”. Viittauskohteena on kuitenkin koko virke, ja itse asiassa puhutaan komitean antamasta lausunnosta.

Erityistapaus 1: Jos säädöksen täydellisen nimen rakenne joudutaan purkamaan, jotta nimi saataisiin sovitetuksi ympäröivään virkkeeseen, viite viralliseen lehteen sijoitetaan säädöksen tyypin, numeron ja säädöksen täydellisestä nimestä suoraan peräisin olevan nimen osan perään.

– Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 21 päivänä lokakuuta 2009 direktiivin 2009/126/EY bensiinihöyryn talteenotto-ohjelman toisesta vaiheesta, joka koskee moottoriajoneuvojen polttoainetäydennyksen yhteydessä huoltoasemilla tapahtuvaa talteenottoa ⁽¹⁾, ja tässä yhteydessä [...]

Erityistapaus 2: alaviitenumeron paikka, kun säädöksen nimessä on mukana ilmaus (uudelleenlaadittu teksti) – Koska sulkeissa oleva maininta (uudelleenlaadittu teksti) katsotaan kiinteäksi osaksi säädöksen nimeä, viittaus (numero) alaviitteeseen, jossa annetaan säädöksen julkaisutiedot, sijoitetaan maininnan perään. Esim.

– Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1920/2006, annettu 12 päivänä joulukuuta 2006, Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksesta (uudelleenlaadittu teksti) ⁽¹⁾

– Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksesta 12 päivänä joulukuuta 2006 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1920/2006 (uudelleenlaadittu teksti) ⁽¹⁾

align with/to – Verbi-ilmaisulla *align with sth* (joskus originaaliteksteissä myös *align to*; FR *aligner avec/à*) tarkoitetaan yleensä jonkin saattamista sellaiseksi, että se on linjassa jonkin muun kanssa. Esim.

– Kyseinen direktiivi olisi saatettava linjaan ... muutosten kanssa // saatettava ... muutoksia vastaavaksi // saatettava sellaiseksi / sellaiseen muotoon, että siinä on otettu huomioon ... muutokset

Muita align with/to-ilmaisun mahdollisia käännöksiä: *muuttaa/tarkistaa jtk siten, että se vastaa jtk muuta*; *saattaa yhtenäiseksi/yhdenmukaiseksi jnk kanssa*; *samansuuntaistaa* (esim. tavoitteita)

Huom. Suomen verbiä *linjata* (= *merkitä, vetää tai määrittää linja*) ei voi käyttää edellä tarkoitettussa merkityksessä (EI: **Kyseinen direktiivi olisi linjattava jalankulkijoiden suojelua koskevan direktiivin muutosten kanssa*).

Myöskään ilmaisu *mukauttaa jhk* (jota yleensä käytetään englannin verbi-ilmaisun *adapt to sth* vastineena) ei välttämättä ole toimiva.

– **Komissiolle asetuksen (EY) N:o 485/2008 mukaisesti siirretty valta olisi Lissabonin sopimuksen voimaantulon vuoksi mukautettava Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'perussopimus', 290 ja 291 artiklaan → toimivalta olisi (...)* *saatettava yhdenmukaiseksi ... artiklan kanssa; saatettava/sovittava ... artiklaa vastaavaksi.*

and/or; ja/tai – Konjunktioyhdistelmällä ja/tai halutaan sanoa, että esitetyistä vaihtoehtoista voivat päteä molemmat tai vain toinen.

– *The Union delegations and/or Member States shall provide logistical support in the region.*

– *Unionin edustustot ja/tai jäsenvaltiot antavat tarvittaessa logistiikkatukea alueella.*

(Logistiikkatukea voivat siis eri tilanteissa antaa unionin edustustot, jäsenvaltiot tai molemmat yhdessä.)

Vaikka suomen konjunktio *tai* ei periaatteessa sulje kumpaakaan vaihtoehtoa pois, tällaisissa tapauksissa on selvyiden vuoksi – etenkin lainsäädännössä – syytä käyttää yhdistelmää *ja/tai*. Joskus kuitenkin *and/or*-yhdistelmää käytetään originaaliteksteissä myös sellaisissa tekstiyhteyksissä, joissa merkitys ”x ja y tai x taikka y” ei ole mahdollinen. Tällöin on syytä käyttää käännösvastinetta, joka on tekstin merkityksen kannalta järkevä ja oikea. Epäselvissä tapauksissa on syytä kääntyä toimeksiantajan puoleen.

– **Article 9 shall not apply to Cyprus, Luxembourg and/or Malta. – Edellä olevaa 9 artiklaa ei sovelleta Kyprokseen, Luxemburgiin eikä Maltaan.* (EI: **...Kyprokseen, Luxemburgiin ja/tai Maltaan*, koska ajatus siitä, että Malta voisi olla tässä vaihtoehto Kyprokselle ja Luxemburgille, ei ole järkevä).

Suomen lakikielessä ei käytetä lainkaan *ja/tai*-yhdistelmää.

apply; enter into force; soveltaa; tulla voimaan – Verbeillä *soveltaa* ja *tulla voimaan* on säädöksissä eri merkitys. Se, että säädös *tulee voimaan* tiettyä päivänä, ei välttämättä tarkoita, että sitä alettaisiin samanaikaisesti myös *soveltaa*. Siksi merkitykset on pidettävä erillään.

Huom. Säädöksissä toisinaan esiintyvä fraasi *It shall apply from [nn] days after publication* käännetään vakiovastineella *Sitä sovelletaan [nn] päivän kuluttua julkaisemisesta*.

as far as possible – Englannin ilmaisu *as far as possible* kääntyy usein vastineella *mahdollisuuksien mukaan*. On kuitenkin tilanteita, joissa tämän vastineen merkitys ei ole riittävän vahva. Toisin sanoen, kun englanniksi halutaan sanoa, että jotakin on tehtävä siinä määrin kuin se suinkin on mahdollista, käänнос *mahdollisuuksien mukaan* voi luoda vaikutelman, että jotakin on tehtävä vain siinä määrin kuin siihen mahdollisuuksia avautuu (tai että jotakin *pyritään* tekemään, jos se mahdolliseksi katsotaan). Vrt. esim.

– *On sinänsä totta, että unionin johdetun oikeuden säädöstä on tulkittava **mahdollisuuksien mukaan** siten, että sen sisältö on sopusoinnussa perussopimusten määräysten ja unionin oikeuden yleisten periaatteiden kanssa.*

*On sinänsä totta, että unionin johdetun oikeuden säädöstä on tulkittava **niin pitkälti kuin mahdollista** siten, että sen sisältö on sopusoinnussa perussopimusten määräysten ja unionin oikeuden yleisten periaatteiden kanssa.*

Yhteyksissä, joissa halutaan erityisesti korostaa, että jotakin on tehtävä siinä määrin kuin se suinkin on mahdollista, tulisikin käyttää voimakkaampaa käännösvastinetta *niin pitkälti / pitkälle kuin mahdollista* (tai joskus myös: *aina kun se on mahdollista*)

asettua, asettautua; pidättyä, pidättäytyä; sijoittua, sijoittautua; teettämistä ilmaisevat verbit – Jos verbistä on *asettua* tai *pidättyä* -verbien tavoin olemassa lyhyempi ja pidempi muoto, on yleensä suositeltavaa käyttää lyhyempää (esim. *Ulkoasianministeriö pidättyi lausunnosta.*). EU-teksteissä poikkeustapauksena on kuitenkin perussopimusten kautta käyttöön vakiintunut *sijoittautua* (sekä sitä vastaavat substantiiviset muodot *sijoittautuminen* ja *sijoittautumis-*). Myös teettämistä ilmaisevia nk. faktitiiviverbejä käytettäessä on syytä pohtia, riittäisikö lyhyempi muoto (esim. *käännätyttää* -> *käännättää*), vaikka Savossa metsurit sanovatkin, että *hevonen vettää, ajomies vejättää, piällysmies veätättyttää ja Kutsetti veätättyttää*.

asiakirjojen otsikoiden numerointi ja numeroiden merkitseminen – Suomalaisissa asiakirjoissa noudatettava alenevan numeroinnin merkintätapa on seuraava:

1 XXXXXXXX XXXXX

1.1 XXXXXXXX xxxxxx xxxxxx

1.1.1 XXXXXXXX xxxx xxxxxxxx

1.1.2 XXXXXXXX xxx xxxxxx

1.1.2.1 XXXxxx xxx xxxx

2 XXXXXXXX XXXXX

jne. Yksinään esiintyvän numeron tai numerosarjan viimeisen numeron jälkeen ei tule pistettä. Poikkeaminen säännöstä on kuitenkin hyväksyttävää, jos tekstinkäsittelyjärjestelmän automaattinen numerointi tuottaa väkisin loppupisteen.

Roomalaisen numeron jälkeen ei tule pistettä muutoin kuin sellaisissa harvinaisissa tapauksissa, joissa roomalainen numero itse on numerosarjan osana, esimerkiksi koodeissa (XVI.A.5) . Siis:

I JOHDANTO

II ESIPUHE jne.

EU-säädöksissä noudatetaan säädöskäytänteiden mukaisia merkintätapoja.

asioiden oletusarvoinen määrittely; vakuuttelevat ja arvottavat määreet – Englannin- ja ranskankielisissä EU-teksteissä määritetään ja arvotetaan joskus oletusarvoisen myönteisesti asioita, jotka todellisuudessa määrittyvät joksikin vasta vastaanottajan, käyttäjän tms. käytännön kokemuksen perusteella. Esim.

– *Tervetuloa Tiivistelmät lainsäädännöstä -verkkosivuille! Täältä löydät selkeät ja tiiviit yhteenvedot kaikkia EU:n eri politiikkoja koskevasta lainsäädännöstä.*

– *Maakohtaiset tietoprofiilit (...) tarjoavat korkeatasoisen graafisen yhteenvedon kunkin maan huumetilanteen tärkeimmistä näkökohdista.*

Koska tällainen vakuuttelu voi suomen kielelle ja kulttuurille tyypillisen retoriikan kannalta vaikuttaa oudolta, vakuuttelevia määritteitä ei pitäisi automaattisesti toistaa sellaisinaan. Joskus niiden jättäminen kokonaan pois käännöksestä voi olla tarkoituksenmukaista. Tilanne on tietysti toinen, jos komissio esim. arvioi jonkun muun laatiman yhteenvedon selkeäksi. Samoin oman toiminnan tavoitteeksi voidaan asettaa selkeän yhteenvedon laatiminen. Huomiota olisi kiinnitettävä myös seuraavanlaisiin ilmaisiin:

– **Pääosasto osallistuu Euroopan unionin tehokkaan ja yhtenäisen ympäristöpolitiikan muotoiluun. (EN The Directorate-General contributes to the formulation of an effective and coherent environmental policy for the European Union.)*

Suomenkielisessä ilmauksessa tullaan näet sanoneeksi, että Euroopan unionin

ympäristöpolitiikka on jo tehokasta ja yhtenäistä ennen pääosaston panosta, kun pitäisi ennemminkin sanoa, että pääosasto on omalta osaltaan muotoilemassa Euroopan unionille sellaista ympäristöpolitiikkaa, jonka on tarkoitus olla tehokasta ja yhtenäistä (siis esim. *Pääosasto on mukana muotoilemassa Euroopan unionille tehokasta ja yhtenäistä ympäristöpolitiikkaa.*).

associated countries; pays associés; assosioituneet maat – Vastineena ei pidä käyttää ilmaisua **assosioituneet maat*, koska se kuulostaa kolonialistiselta. Kyseiset maat ovat itse assosioituneet unioniin tai sen ohjelmiin *assosiaatiosopimuksin*. Kyseessä ei ole mikään yksi tietty maiden joukko, vaan *assosioituneilla mailla* voidaan eri yhteyksissä tarkoittaa eri maita.

astemerkin merkitsemistapa lämpötiloja ilmaistaessa – Jos lämpötiloja ilmaistaessa astemerkki esiintyy yksin, siis ilman lämpöasteikon tunnusta, se kirjoitetaan kiinni numeroon, esim. *Lämpötila laski 2°*. Jos kuitenkin tekstiin lisätään myös lämpöasteikon tunnus, asteen merkki kirjoitetaan kiinni tunnukseen ja nämä kaksi erotetaan numerosta välilyönnillä, esim. *Vesi kiehuu 100 °C:ssa*.

attached to – Säädöksissä, jotka liittyvät kansainvälisen sopimuksen tai sopimuksen osapuolten välisen pöytäkirjan allekirjoittamiseen, väliaikaiseen soveltamiseen tai lopulliseen tekemiseen, käytetään usein verbi-ilmaisua *attach to*, kun halutaan sanoa, että säädöksen ohessa julkaistaan myös ko. sopimuksen tai pöytäkirjan teksti. Esim.

– *The text of the Agreement is attached to this Decision.*

Ilmaisun kääntämisen kanssa on syytä olla tarkkana. Se ei tarkoita, että sopimus tai pöytäkirja olisi säädöksen erityisenä *liitteenä* (engl. ”Annex” / ”annexed to”), vaan että sopimuksen/pöytäkirjan teksti on liitetty säädökseen. Esim.

– *Sopimuksen teksti on liitetty tähän päätökseen.*

Myöskään esim. säädöksen perusteluissa esiintyvän ilmaisun *X herewith submits a proposal* käännöksessä ei pidä puhua ”liitteestä”, jollei tekstissä ole erityistä liitettä, joka sisältää ehdotuksen (mikä on epätodennäköistä). Sen sijaan voi käyttää esim. ilmaisua *X esittää ohessa ehdotuksen* tms.

”Liitteestä” voi siis puhua vain, jos tekstikokonaisuuteen todella sisältyy sellainen.

awareness; tietoisuus – Englannin *awareness*-sanana vastineeksi tarjoutuu suomen kielessä helposti *tietoisuus*. Usein käännökseksi kuitenkin riittäisi arkikielisempi *tieto*, johon ei liity samalla tavalla *tajuntaan* liittyvää merkitysulottuvuutta. Mahdollisia käännösratkaisuja: *raise awareness: antaa / tarjota / välittää tietoa jstk; tiedottaa jstk; tehdä jtk tunnetuksi*.

Esim. **[Tietotekniikka-alaa koskevan] tietoisuuden lisäämistä voidaan helpottaa EU:n tasolla kahdella tavoin vuodesta 2007 lähtien, nimittäin... → Tietotekniikka-alan tunnetuksi tekemistä voidaan vuodesta 2007 alkaen tukea EU:n tasolla kahdella tavalla...*

billion; trillion; miljardi; biljoona – Englannin *billion* on EU-teksteissä – ja muutenkin – suomeksi *miljardi* eli tuhat miljoonaa (10^9). Harvinaisemman *trillion*-luvun kohdalla tilanne ei ole aivan yhtä selvä. Käytännössä voidaan kuitenkin lähteä siitä, että englannin *trillion* on suomeksi *biljoona* eli tuhat miljardia (10^{12}). Esim. *In Europe alone, to meet expected energy demand and to replace ageing infrastructure, investments of around one trillion euros will be needed over the next 20 years*. Tarvitaan siis noin biljoonan euron investointeja. Jos kuitenkin lukuyksikön suuruusluokka herättää epäilyksiä, asiaa on syytä tiedustella toimeksiantajalta. Huom. Suuria lukuja voi joissakin tilanteissa havainnollistaa esim. seuraavasti:

1 biljoona litraa = 1 kuutiokilometri (koska 1 000 litraa = 1 m^3 (kuutiometri) ja $10000000000 \text{ m}^3 = 1 \text{ km}^3$ (kuutiokilometri)). Esim. *On laskettu, että maapallolle sataa vuosittain 113 000*

kuutiokilometriä vettä.

Triljoona (10^{18}) on edellä esitetyn logiikan mukaisesti englanniksi *quintillion*. Biljoonan ja triljoonan väliin jää englannin *quadrillion* (10^{15}), suomeksi *tuhat biljoonaa*. *Quadrillionille* ei siis ole suomessa erillistä nimitystä.

capabilities – Etenkin sotilas- ja puolustusyhteyksissä näkee joskus tekstejä, joissa suomen sanaa *suorituskyky* on alettu englannin tavoin käyttää laskettavissa olevana substantiivina, esim.

– **Suorituskyky muodostuu maapuolustuksen, meripuolustuksen ja ilmapuolustuksen suorituskykyjen lisäksi puolustusvoimien yhteisistä suorituskyvyistä.*

Tällainen käytötapa on kuitenkin suomen kielen kannalta ongelmallinen ja vieras, ja sitä tulisi välttää. *Capabilities*-sanan perusvastine on *valmiudet*.

certain – Sana *certain* on totuttu kääntämään *tietty* tai *eräs*. Tilanteen mukaan olisi kuitenkin myös harkittava vaihtoehtoja *yksi* tai *jokin* (mon. *joitakin*). Esimerkkejä:

– *Les spécifications concernant certaines substances figurant dans les annexes.* – Liitteissä olevat tiettyjä aineita koskevat vaatimukset (tietty ok);

– *Since its first publication, certain tasks have been removed and others added* – Ohjelman ensimmäisen julkistamisen jälkeen joitakin tehtäviä on poistettu ja toisia lisätty;

– *Commission s'efforcera de déléguer certaines de ses fonctions vers ses délégations dans les pays ACP.* – Komissio pyrkii siirtämään joitakin/eräitä/ tiettyjä tehtäviä edustustoilleen AKT-maissa (valinta riippuu siitä, ovatko tehtävät tiedossa vai eivät);

– *une certaine stabilisation attendue des importations* – tuonnin odotetaan tasaantuvan jonkin verran;

– *a certain number of preparations* – joukko valmisteita.

COM/KOM-asiakirjaa koskeva lähdemerkintä alaviitteessä – Teksteissä (alaviitteissä) lähteinä mainittavien COM/KOM-asiakirjojen lähdemerkinnöissä on alkuperäisteksteissä kirjavuutta. Suomenkielisissä teksteissä on suositeltavaa pyrkiä käyttämään yhdenmukaisesti seuraavaa merkitsemistapaa, jossa on ensin asiakirjan nimi ja sen jälkeen COM-/KOM-numero ja päivämäärä:

– Neuvoston direktiivin 2003/96/EY liitteissä II ja III esitettyjen vuoden 2006 lopussa päättyvien poikkeusten uudelleentarkastelu, KOM(2006) 342, 30.6.2006.

Ks. myös [komission asiakirjojen tunnukset](#).

COM-/KOM-asiakirjojen nimien kursivointi – Suomenkielisissä komission teksteissä tulisi pitää yleisenä käytänteenä, että teksteissä mainittavien komission tiedonantojen nimet korostetaan kursiivilla. Tämä koskee tapauksia, joissa tekstissä viitataan johonkin (aiempaan) tiedonantoon käyttäen täsmällisesti sen nimeä. Esim. seuraavassa esimerkissä viitataan kahteen eri tiedonantoon, mutta vain toiseen suoraan nimellä. Kursivointi on tässä tapauksessa seuraavanlainen:

”Työllisyyden osalta komissio antoi vuonna 2001 tiedonannon *Perustynormien edistäminen ja työmarkkina- ja sosiaalipolitiikan ohjausjärjestelmän kehittäminen maailmanlaajuistumisen yhteydessä* sekä vuonna 2002 tiedonannon yritysten sosiaalisesta vastuusta.”

Jos tiedonantoa ei ole käännetty, käytetään sen vieraskielistä nimeä, joka kursivoidaan vastaavasti.

Ks. myös [komission asiakirjojen tunnukset](#).

commit; committed; commitment – Ilmaisun *sitoutua / sitoutuminen jhk tai jnk tekemiseen* runsas käyttö tekee helposti tekstistä mutkikasta, epäluontevaa tai jopa teennäistä. Esim:

- **EU pysyy sitoutuneena poliittisten ja taloudellisten suhteiden lujittamiseen koko Mercosurin kanssa sekä kahdenvälisen suhteiden kehittämiseen muiden alueen maiden kanssa*

→ *EU pyrkii entiseen tapaan sekä luomaan vankat poliittiset ja taloudelliset suhteet koko Mercosurin kanssa että kehittämään kahdenvälisiä suhteitaan alueen muihin maihin*
Muita mahdollisia käännostapoja (erityisesti ilmaisuille *remain committed to* ja *renew one's commitment to*):

- *X tekee tulevaisuudessakin / vastaisuudessakin / vastakin / jatkossakin jtk;*
- *X jatkaa entiseen tapaan jtk / jnk tekemistä;*
- *X aikoo edelleen / tulevaisuudessakin tehdä jtk;*
- *X pitää (edelleen tms.) kiinni jstk (esim. periaatteesta) (EN: remain committed to)*
- *X pitää entiseen tapaan tärkeänä jtk / (sitä), että... (EN: remain committed to)*
- *X tekee jtk / X:n olisi tehtävä jtk (esim. (should) demonstrate commitment to -ilmaisun vastineena; ts. committed / commitment -ilmaisun voi joskus jättää kokonaan kääntämättä; esim. commitment to reflective practice → pohtiva työote)*

concept – Sana *concept* ei läheskään aina käänny luontevasti vastineella *käsite*, vaan toimivampia vastineita voivat olla etenkin teknisissä mutta myös muissa yhteyksissä mm. (toiminta)konsepti, (tekninen) ratkaisu, toimintamalli, toimintatapa tai periaate. Käsitteestä olisikin puhuttava vain silloin, kun on sanan määritelmän mukaisesti kysymys ”ajattelun luomasta abstraktista hahmosta taikka esineelle tai asialle ominaisten piirteiden kokonaisuudesta” (Kielitoimiston sanakirja), esim.

– *Käsite ’yrityslentotoiminta’ on määritelty siten, että lähtö- ja saapumisaikojen jakamisprosessissa voidaan jakaa aikoja tällaista liikennettä varten.*

Seuraavissa esimerkeissä *käsite* on ongelmallinen:

- **Yritysten sosiaalinen vastuu (CSR — Corporate Social Responsibility) on käsite, jossa yritykset yhdistävät vapaaehtoisesti sosiaaliset ja ekologiset huolenaiheensa liiketoimintaansa*
→ *Yritysten sosiaalinen vastuu on toimintatapa / toimintaperiaate, jossa...;*
- **Ympäristöä säästävien ajoneuvojen (enhanced environmentally friendly vehicles) käsitteen kehittämisellä edistetään ympäristölle huomattavasti vähemmän haitallisten ajoneuvojen tuotekehittelyä* → *...konseptia kehittämällä edistetään...*

conditions; edellytykset; ehdot – Englannin/ranskan *condition*-sanana perusvastineeksi on etenkin EU-säädöstekeissä valittu sana *edellytys*. Vastinetta *ehto* on pyritty välttämään, jollei kysymys ole sopimusehdoista. Tämä yleisperiaate ei kuitenkaan ole täysin ongelmaton, koska *edellytyksillä* on suomessa myös vahva *mahdollisuuksiin* tai (*mahdollistaviin*) *olosuhteisiin* viittaava merkitys. Esim.

– *Lääkäriammattia, lääketieteeseen liittyviä ammatteja ja apteekkialan ammatteja koskevien rajoitusten asteittainen poistaminen riippuu niiden harjoittamisen edellytysten yhteensovittamisesta eri jäsenvaltioissa. (SEUT-sopimuksen 53 artiklan 2 kohta)*

Esimerkkivirkkeessä *edellytykset* voi tulkita kahdella tavalla: i) harjoittamista koskeviksi vaatimuksiksi (harjoittamisen ehdoiksi) tai ii) harjoittamisen mahdollistaviksi olosuhteiksi (harjoittamisen mahdollisuuksiksi). Merkityksen selkeyden kannalta olisi siis voinut olla parempi käyttää esim. ilmaisua ”harjoittamista koskevien vaatimusten”. Ks. myös tietue [kriteerit; perusteet; vaatimukset; criteria](#)

control; määräysvalta – Kun yrityksistä ja niiden välisistä suhteista puhuttaessa käytetään englannin sanaa/verbiä *control* (esim. *x is controlled by y*), kyse on suomeksi *määräysvallasta*

(esim. *x:llä on määräysvalta y:ssä, x käyttää määräysvaltaa y:ssä* tai *y on X:n määräysvallassa*. Kyseessä ei ole minkäänlainen *valvonta.

Samoin rajoittavia toimenpiteitä (varojen jäädyttämistä) koskevista säädöksistä *control* viittaa määräysvaltaan:

– "... (elimille) kuuluvat taikka niiden omistuksessa, hallussa tai määräysvallassa olevat varat ja taloudelliset resurssit."

– EN: *funds and economic resources belonging to, owned, held or controlled by...*

coordination; coordinate; coordonner; yhteensovittaminen; yhteensovittaa; sovittaa

yhteen; koordinointi; koordinoida – Yhteensovittaminen on joskus kelvollinen ilmaus koordinoinnin vaihtoehdoksi (esim. *Tarkoituksena on eri toimintojen yhteensovittaminen.*), mutta monesti on luontevampaa puhua koordinoinnista. Joissakin tapauksissa yhteensovittamisesta puhuminen on suorastaan ongelmallista. Esim.

– **Komitean tehtävänä on sovittaa yhteen miehityille alueille suunnattu kansainvälinen apu*
Esimerkkivirkkeen lukija jää kysymään, ”minkä kanssa?”. Vrt. *Komitean tehtävänä on koordinoida miehityille alueille suunnattua kansainvälistä apua.*

corrected version (in); version rectifiée (au) – Kun tekstissä viitataan oikaistuun säädökseen, alaviitteessä voi olla esim. viitemerkintä *JO L 165 du 30.4.2004, p. 1. Version rectifiée au JO L 191 du 28.5.2004*. Oikeudellinen yksikkö suosittaa, että suomeksi käytettäisiin ytimekästä muotoilua, jossa EU/YVL säilyy taivuttamattomana:

... . Oikaisu: EUVL L...

Orginaaleissa on jonkin verran käytössä myös muotoilu, jossa ensimmäisen viittauksen ja oikaisuviittauksen välissä on pisteen sijasta puolipiste. Suomenkielinen muotoilu voi tällöin olla:

...; oikaisu: EUVL L...

cross-border; transfrontalier – Vaihtoehtoisia vastineita ovat tilanteen mukaan *rajan ylittävä, rajanylittävä, rajat ylittävä, rajatylittävä, rajan yli tapahtuva, rajojen yli tapahtuva, kansainvälinen, valtioiden rajat ylittävä, raja-, x yli rajojen, raja-alueiden x, raja-alue, maan rajan ylittävien x, rajojen yli vaikuttavia x*). Mielipiteet vastineiden *rajan(ylittävä ja rajat(ylittävä* oikeinkirjoituksesta vaihtelevat, ja sitovaa suositusta on vaikea antaa. Yhtäältä yhteenkirjoittamisella vältettäisiin väärinluvun mahdollisuudet esim. ilmauksessa *tekstiili- ja vaatetusalan rajan ylittävä yhteistyö*, mutta toisaalta yhdyssanat *rajanylittävä ja rajatylittävä* ovat suomen kielen kannalta hankalia ja vieraita mm. siksi, että tavut eivät hahmotu niissä luontevasti (vrt. myös *seksinostokielto* v. *seksin ostokielto*). Lisäämällä ilmaisuun sanan *valtioiden (rajat ylittävä)* tai käyttämällä muotoilua *(valtioiden) rajojen yli tapahtuva* voi monissa tapauksissa eliminoida väärinluvun mahdollisuuden.

demonstratiivipronominin käyttö – Demonstratiivipronominia tarvitaan erityisesti a) jos halutaan saada relatiivipronomini viittaamaan muuhun kuin edeltävän lauseen viimeiseen sanaan (*On tarkasteltava niiden yritysten tutkimustarpeita, jotka sijaitsevat nk. lähentymisalueilla*); b) jos päälauseen sana, johon relatiivipronomini viittaa, jäisi muuten liian kauaksi lauseen lopusta (*Ohjeet on laadittava niiden vaatimusten mukaisesti, jotka esitetään tässä asiakirjassa*); tai c) halutaan selkeyttää viittauksen kohteen alaa (vrt. *Päätös koskee ainoastaan ABC-järjestelmiä, joissa ei ole omaa energialähdettä* – tämän voi ymmärtää myös niin, että ABC-järjestelmissä ei ylipäätään ole omaa energialähdettä; *Päätös koskee ainoastaan niitä ABC-järjestelmiä, joissa ei ole omaa energialähdettä* = on olemassa sekä sellaisia ABC-järjestelmiä, joissa on energialähde, että sellaisia, joissa ei ole).

Demonstratiivipronominia käytetään kuitenkin joskus myös turhaan (esim. **Kaikissa niissä*

maissa, joissa tuulivoiman käytön lisääminen on mahdollista...; tässä esikuvana on ilmeisesti ollut englannin *In all those countries where...*). Demonstratiivipronominien yleistyminen suomessa voi tällaisissa tapauksissa olla myös alitajuista pyrkimystä istuttaa kieleemme indoeurooppalaisen esikuvan mukainen määräinen artikkeli.

edellä 1 artiklasta poiketen -tyyppisten ilmaisujen käyttö; by way of derogation – EU-säädösten suomennoksissa tapaa toisinaan seuraavanlaisia ilmaisuja:

– **Edellä 1 kohdasta poiketen luontaisuuorotukset, poistokustannukset ja yleiskustannukset voidaan käsitellä tuensaaajien toimien täytäntöönpanossa maksamina menoina seuraavin edellytyksin: ...*

Huolimatta siitä, että tällaisia muotoiluja voi löytää myös Suomen lainsäädännöstä, ilmaisu on kieliopillisesti virheellinen, ja sitä tulee välttää. Sana *edellä* viittaa ilmaisussa joko verbiin *poiketen* tai verbiyhdistelmään *voidaan käsitellä* eikä sanaan *kohta*, johon sen pitäisi viitata. Oikeudellisen yksikön ohjeistuksen mukaan kyseinen ilmaisu (EN usein *by way of derogation...*) tulisi kääntää säädöksissä *poiketen siitä, mitä [x artiklassa/kohdassa] säädetään*.

Hylättävien ilmaisutapojen listalle kuuluu myös **Edellä 1 kohdasta huolimatta* (EN usein *Notwithstanding (paragraph 1)*; ks. myös tietue [notwithstanding](#)). Suositeltava käänne on (tilanteen mukaan) esim. *Sen estämättä, mitä 1 kohdassa [säädetään/määrätään]*.

Niin ikään virheellinen on ilmaisu **Sen sijaan edellä 2 kohdan määräykset eivät vaikuta sovellettaviin turvallisuutta koskeviin lakeihin ja määräyksiin* (tässä tapauksessa virhe on kaksinkertainen: ensinnäkin *edellä*-sana on tässä tarpeeton, ja toiseksi sitä on käytetty väärin).

Ks. myös tietue [edellä, jäljempänä sekä tämän asetuksen \(tms.\) -ilmaisujen käyttö virkkeen alussa](#)

edellä, jäljempänä sekä tämän asetuksen (tms.) -ilmaisujen käyttö virkkeen alussa –

Säädöstekstejä koskeva laadintaperiaate on, että virkettä ei saa aloittaa numerolla. Jos saman säädöksen aiempaan tai jäljempään artiklaan/kohtaan/alakohtaan viittaavalla numerolla ei kuitenkaan ole virkkeessä muuta luonnollista paikkaa kuin virkkeen alku, numerolla aloittamisen voi välttää sanoilla *edellä (oleva)* tai *jäljempänä (oleva)* seuraavasti:

– *Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen hintojen on käsitettävä jalostamattomat teurasjätteet ja muut osat;*

– *Jäljempänä olevan 23 artiklan 3 kohdan mukaan...*

Virkkeen [sisällä](#) täydentäviä sanoja *edellä (oleva)* ja *jäljempänä (oleva)* ei sen sijaan pidä käyttää tarpeettomasti.

– *Hintojen on 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sisällettävä...* (EI: **edellä 1 kohdassa*)

Huom. myös seuraavat tapaukset:

Edellä olevaan 23 artiklan 4 kohtaan sisällyttömät... (kun on tarpeen viitata nimenomaan ko. [kohtaan](#)) (EI: **Edellä olevan 23 artiklan 4 kohtaan EIKÄ *Edellä 23 artiklan 4 kohtaan...*

– *Edellä olevien 40–44 artiklan mukaiset toimenpiteet on toteutettava...* (jossa siis ”olevien” on monikossa).

Virkkeenalkuisten numeroilmaisujen yhteydessä *ei* pidä lisätä tekstiin ilmaisuja *tämän asetuksen, tämän direktiivin* jne., jos tällaista ilmaisua ei ole originaalissa. Ainoana poikkeuksena tästä säännöstä voi olla tilanne, jossa on varmistettava, että viittaus liittyy yksiselitteisesti käsillä olevaan säädökseen eikä johonkin toiseen samassa yhteydessä mainittavaan säädökseen. Yleensä tosin maininta *tämän asetuksen tms.* on tällöin myös originaalissa. Esim.

– *In order to implement the plan referred to in Article 1 of **this Regulation**, the date of the operative event referred to in Article 3 of Regulation (EC) No 2799/98 shall be 1 October 2005*

Tämän asetuksen 1 artiklassa tarkoitetun suunnitelman toteuttamiseksi asetuksen (EY) N:o 2799/98 3 artiklassa tarkoitettuna määräytymisperusteen päivämääränä pidetään 1 päivää lokakuuta 2005

Ylipäättäänkin, jos ilmaus *this Regulation* (tms.) on originaalissa, se myös käännetään.

Ks. myös tietue [edellä 1 artiklasta poiketen -tyyppisten ilmaisujen käyttö; by way of derogation](#)

éducation et formation; education and training; education and vocational training –

Tästä sanaparista näkee toisinaan käytettävän vastinetta *koulutus ja ammatillinen koulutus*. Käsitteitä ei kuitenkaan pitäisi rinnastaa tällä tavoin. Kun puhutaan politiikoista yleensä, riittää kun sanotaan *koulutus* (esim. *éducation, formation et jeunesse* = *koulutus ja nuoriso*). Jos taas *education* ja *formation* -näkökohtia käsitellään tekstissä erillisinä, on syytä sanoa *yleissivistävä ja ammatillinen koulutus*.

ellipsi (sallittu); sama sana, eri tehtävät; yhteisen lauseenjäsenen puuttuminen – Ellipsi

sallii sanan jättämisen pois ainoastaan, jos poistettava sana esiintyy rinnastetuissa lauseissa samassa muodossa ja tehtävässä. Jos sama sana esiintyy rinnastetuissa lauseissa eri lauseenjäsenten tehtävissä – toisessa lauseessa subjektina ja toisessa objektina – se on toistettava tai korvattava pronominilla. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun toisen rinnastetun lauseen predikaatti on passiivissa ja toisen aktiivissa. Esim. *Sopimus allekirjoitettiin tammikuussa, ja se tuli voimaan helmikuussa*. (1. objekti, 2. subjekti; huom. myös pilkun käyttö lauseiden välillä). Ei siis pidä sanoa **Sopimus allekirjoitettiin tammikuussa ja tuli voimaan helmikuussa*.

encourage; encourager – Verbin *encourage/encourager* suomenkieliseksi vastineeksi tarjoutuu helposti *rohkaista* tai *kannustaa*. On kuitenkin luontevaa *rohkaista* tai *kannustaa* ainoastaan jotakin sellaista, joka voi ottaa rohkaisun tai kannustuksen vastaan, siis ihmisiä tai eläimiä tai niiden muodostamia ryhmiä tai yksiköjä, esim. joukkuetta tai yrityksiä. Asioita ja pyrkimyksiä sen sijaan *edistetään, tuetaan* ym.

Esim.

– *Puheenjohtaja kannusti jäseniä osallistumaan aktiivisesti kyseiseen kampanjaan.* (Tässä *kannustaa* on sopiva verbi.)

– **Tavoitteena on rohkaista näiden menetelmien käyttöä → Tavoitteena on edistää ...käyttöä);*

– **Voidakseen auttaa alueita ja kaupunkeja (...) kannustamaan lisää sijoituksia, joilla... → Jotta alueet ja kaupungit voisivat saada käyttöön lisää investointeja, joilla...*

– **Komissio kannustaa asiaa X → Komissio pyrkii jhk / pyrkii tekemään jtk; – Komissio pyrkii siihen, että joku tekisi jtk / jtk tehtäisiin; Komissio edistää/tukee jtk; Komissio katsoo, että jonkun tulisi / kannattaisi tehdä jtk / jtk olisi hyvä / tulisi tehdä; Komissio haluaisi/haluaa, että joku tekisi jtk / jtk tehtäisiin/tehdään; Komissio pitää jtk (erittäin) suotavana/kannatettavana/hyödyllisenä; Komissio kehottaa jotakuta tekemään jtk; Komission mielestä jonkun olisi tehtävä jtk*

Huom. kuitenkin, että joissakin tapauksissa voi sisällyttää ilmaisuun ”näkyvästi” objektin” seuraavasti: *Laaajentuneet vientimarkkinat rohkaisivat tuotannon lisäämiseen*

epäselvät EYVL/EUVL-viittaukset – Teksteissä vilahtelee joskus hieman epäselviä EYVL/EUVL-viittauksia, joissa annetaan pelkästään EYVL:n/EUVL:n julkaisu-/ilmoitusnumero, esim. *Commission communication concerning extension of the guidelines on State aid for rescuing and restructuring firms in difficulty* (98/C 74/07). Kun tällainen viitemerkintä esiintyy keskellä tekstiä, käännöksessä kannattaa käyttää täsmällisempää

viittaustapaa: (EYVL C 74, 10.3.1998, s. 31). Kääntäjän pitäisi siis tällaisessa tapauksessa tarkistaa EYVL/EUVL:stä päivämäärä ja sivunumero. On tärkeää huomata, että engl. viitteen 07 ei tarkoita sivua, vaan se on EYVL:n julkaisu-/ilmoitusnumeron juokseva loppuosa. Vastaavanlaisia viitemerkintöjä on myös esim. EUVL:ssä julkaistavien ilmoitusten otsikoiden yhteydessä. Otsikoissa on suositeltavaa noudattaa pääsääntöisesti alkutekstin merkitsemistapaa. Ilmoitusnumeroissahan on usein tyhjäksi jätettyjä (jälkeenpäin täydennettäviä) kohtia, ja jos menee muuttamaan numerointitavan, voi tulla aiheuttaneeksi sekaannuksia.

Teksteissä voi tulla vastaan myös EY/UVL:n numeron ja ilmoituksen numeron sekamuotoja, kuten vaikkapa seuraava: *Journal officiel de l'Union européenne n° C79/04 du 30 mars 2004*. Tuon perusteella voisi luulla, että on julkaistu EUVL:n numero C 79/04, mutta tästä ei ole kyse, vaan on julkaistu EUVL C 79 ja siinä ilmoitus, jonka numero on 2004/C 79/04. Näissä tapauksissa voi käyttää seuraavaa muotoilua, joka on pidempi (mutta myös tarkempi) kuin originaalissa: [on julkaistu] 30. maaliskuuta 2004 Euroopan unionin virallisessa lehdessä C 79 (ilmoitusnumero 2004/C 79/04).

equality of treatment; equal treatment; égalité de traitement; yhdenvertainen kohtelu –

Tämän termin perusvastine on *yhdenvertainen kohtelu*. *Yhdenvertaisuus/yhdenvertainen* on vastaavissa yhteyksissä käytössä myös Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa (SEU) sekä Suomen lainsäädännössä. Sen vuoksi vastine *tasavertainen (kohtelu) / tasavertaisuus* ei ole suositeltava.

erhekirjoitus; kirjoitusvirhe – Jos EU-tekstissä, esim. säädöksen nimessä tai itse säädöksessä, on ilmeinen *erhekirjoitus* – esim. kirjoitusvirhe, kieliopillisesti virheellinen sanamuoto taikka ylimääräisiä tai puuttuvia sanoja – ja tekstiä siteerataan tai siihen viitataan muissa teksteissä, virhe voidaan ilman eri toimenpiteitä korjata tai jättää huomiotta. Esim. – **Komission päätös, tehty 12 päivänä toukokuuta 2003, turkiseläinten lajinsisäiseen kierrätyskieltoon päivänä toukokuuta 2003, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1774/2002 nojalla tehtävästä poikkeuksesta* → *Komission päätös, tehty 12 päivänä toukokuuta 2003, turkiseläinten lajinsisäiseen kierrätyskieltoon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1774/2002 nojalla tehtävästä poikkeuksesta*.

Epäselvissä tapauksissa tulee ottaa yhteyttä suomen kieliosaston kielikoordinaattoriin tai komission oikeudellisen yksikön suomalaisiin oikeudellisiin tarkastajiin.

Joskus käännöksessä voidaan myös joutua lainaamaan suoraan ilmeisen kirjoitusvirheen sisältävää olevaa tekstikatkelmaa, joka on lähtöisin komission/EU:n ulkopuolelta, esim.

– **Likvidien vajojen osuus tulee laskemaan edelliseen vuoteen nähden (...)* (kilpailualan teksti, suora lainaus kantelijan huomautuksista)

Jos on ilmeistä, mitä virheellisen muodon tilalla pitäisi lukea, lisätään virheellisen ilmaisun perään hakasulkeissa oikea muoto. Jos oikeaa muotoa ei voida lisätä ilman arvailua, eikä sitä myöskään ole mahdollista selvittää, lisätään virheellisen ilmaisun jälkeen hakasulkeissa huomautus ”[sic]”.

– *Likvidien vajojen [varojen] osuus tulee laskemaan edelliseen vuoteen nähden (...)*

eri – Määre *eri* on taipumaton, esim.

– *Osallistujat pohtivat eri vaihtoehtoja.*

Puhekielessä käytetään kuitenkin eräissä vertailuun liittyvissä käyttötapauksissa usein taivutettua (monikollista) muotoa *eri*-määreestä.

– Vanhan malliston hallitsevina väreinä olivat harmaa ja punainen. Uuden malliston värit ovat **erit*.

– Uuden malliston päävärit ovat **erit* kuin vanhan.

Houkutus käyttää tällaisissa tapauksissa taivutettua muotoa myös kirjoitetussa kielessä voi olla suuri – etenkin jos tuntuu siltä, että kiertoilmauksilla on vaikea tavoittaa täsmälleen samaa merkitystä. *Eri*-määreen taivuttamista on kuitenkin vältettävä, ja virke on muotoiltava toisin.

– Uudessa mallistossa värit ovat toiset. // on eri päävärit tms.

Hankalampi tapaus on *eri*-määreen käyttö predikatiivina. Esim.

– Toimitusosoite voi olla sama tai eri kuin laskutusosoite.

– Jos omistaja on eri kuin haltija, (...)

Joidenkin kielenhuoltajien mukaan tällainen *eri*-sanalan käyttö ei ole suositeltavaa, koska muutkaan vastaavanlaiset adjektiivit (esim. *pikku* tai *viime*) eivät voi toimia predikatiivina. Korvaajiksi ehdotetaan mm. sanoja *toinen* tai *muu*. Tämä ei kuitenkaan välttämättä tuota luontevaa lopputulosta:

– **Toimitusosoite voi olla sama tai muu/toinen kuin laskutusosoite.*

Näyttääkin siltä, että tällaisessa ohjeistuksessa ei ole otettu tarpeeksi huomioon *sama*- ja *eri*-sanojen kiinteää yhteyttä (jossa *sama* voi olla mukana myös impliittisesti (*on eri kuin* = *ei ole sama kuin*) eikä käytön liittymistä vertailuun (*sama/eri kuin*).

Voidaankin katsoa, että ilmaisun *eri kuin* käyttö em. esimerkeissä (*voi olla sama tai eri kuin; on eri kuin*) on hyväksyttävää. Toki edellä jälkimmäisessä esimerkissä myös muoto *voi olla muu kuin haltija* on käypä ratkaisu.

Sen sijaan seuraavanlaista predikatiivikäyttöä on edelleen syytä välttää:

– **Asia on eri, jos koulutusta ei ole saanut.*

– **Absoluuttisten ja prosenttisten frekvenssien järjestys on eri.*

EU:n toimielimet, elimet, virastot ja erilliselimet – Euroopan unionin *toimielimet* ovat Euroopan parlamentti, Eurooppa-neuvosto, neuvosto, Euroopan komissio, Euroopan unionin tuomioistuimien, Euroopan keskuspankki ja tilintarkastustuomioistuin. EU:n muita *elimiä* (*bodies*) ovat mm. Euroopan ulkosuhdehallinto, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea, alueiden komitea, Euroopan investointipankki ja Euroopan investointirahasto. Tämän lisäksi unionilla on *virastoja*, jotka voivat olla *hajautettuja virastoja* (*decentralised agencies*) (= eri jäsenvaltioihin sijoitettuja virastoja) tai *toimeenpanovirastoja* (*executive agencies*) (= virastoja, joiden sijaintipaikka on Bryssel tai Luxemburg). Niin ikään EU:lla on *erilliselimiä* (*decentralised bodies*), joihin lukeutuvat erityisesti eurooppalainen yhteisyritys ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten sekä Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti. EU:n elimiin ja virastoihin viitataan usein originaaliteksteissä hieman epämääräisesti. Esim. *bodies*-termillä voidaan joskus viitata muihin kuin komiteoiden, investointipankin tms. kaltaisiin *elimiin*. Kussakin käännöstilanteessa onkin pyrittävä selvittämään tekstiyhteydestä, mistä virastoista tai elimistä on kyse ja millä erottelutarkkuudella.

Huom. Termin *EU agencies* yleisvastineena ei tulisi suomessa käyttää vastinetta **EU:n erillisvirastot*, koska tämä hankaloittaa käsitteellistä jakoa eri virastotyyppien välillä. Jos on tarpeen (tai mahdollista) käyttää yleiskäsitettä, pelkkä *EU:n virastot* riittää. Esim.

– *MS / Commission / EU agencies* – EI: **jäsenvaltiot / komissio / EU:n erillisvirastot*
VAAN: *jäsenvaltiot / komissio / EU:n virastot*.

EU:n virastojen ja erilliselinten nimet – EU:n kunkin viraston tai erilliselimen virallinen nimi on se, joka ko. virastolle tai elimelle on annettu sen perustamissäädöksen säädösoasassa, yleensä sen 1 artiklassa. Käyttöön on kuitenkin vakiintunut lyhytnimiä, joita voi käyttää aina kun ei ole tarpeen käyttää virallista nimeä. Esim.

– *Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtiva virasto* (virallinen nimi); *EU:n rajaturvallisuusvirasto*. (lyhytnimi; yleisesti käytössä on myös lyhenne FRONTEX).

Huom. 1: Uusien virastojen tai erilliselinten perustamissäädöksiä tai olemassa olevien virastojen tai erilliselinten nimeä muuttavia säädöksiä käännettäessä tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että nimi on mahdollisimman ”nimimäinen”, ytimekäs ja toimiva. Esim. kuvailevat nimet, joissa on ilmauksia *jstkn huolehtiva, jllkn alalla toimiva* tms., eivät toimi niminä parhaalla mahdollisella tavalla.

Huom. 2: Heinäkuussa 2012 annetussa hajautettuja virastoja koskevassa Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission yhteisessä lausumassa määritetään periaate, jonka mukaan kaikilla vastaisuudessa perustettavilla virastoilla nimen olisi oltava muodossa *European Union Agency for* (FI-perusrakenne: *Euroopan unionin ...-virasto*) Lisäksi lausuman mukaan on määrä selvittää mahdollisuuksia muuttaa jo olemassa olevien virastojen nimiä tätä vastaavaan muotoon. Tällaisesta muutoksesta on esimerkkinä *Euroopan lentoturvallisuusviraston (EASA)* nimen muutos muotoon *Euroopan unionin ilmailuvirasto (EAA)*.

Ks. virastoista ja erilliselimityistä http://europa.eu/agencies/index_fi.htm

Ks. myös tietue [lyhytmuotojen Agency, Authority ym. vastineet](#) sekä tietue [Euroopan; eurooppalainen; European; européen\(ne\)](#)

EU + numero -lyhenteet – Kotimaisten kielten keskus on antanut ohjeistusta (etenkin taulukoissa esiintyvien) *EU + numero* -lyhenteiden kirjoitustavasta. Kotuksen mukaan suomenkielisissä teksteissä lyhenne voidaan kirjoittaa joko käyttäen välilyöntiä kirjainten ja numeron välillä (esim. *EU 15*; *EU 10*; *EU 28* jne.) tai ilman välilyöntiä (*EU15*; *EU10*; *EU28* jne.). Näistä ensin mainittua voidaan pitää yleisempänä kirjoitustapana (vrt. *SFS 1234*; *Volvo 242*).

EU + numero -lyhenne esiintyy taulukoiden lisäksi myös muussa tekstissä, usein yhdyssanan osana. Lyhenteen kirjoitustavan mukaan kirjoitustavat ovat tällöin seuraavat: *EU 28 -maat*; *EU28-maat*.

Muissa kuin taulukoissa on syytä harkita tapauskohtaisesti, olisiko lyhenteen sijasta käytettävä selvyiden vuoksi pidempää ilmaisu (esim. *EU:n 15 vanhassa jäsenvaltiossa (EU 15)*).

euro; euron lyhenne; sentti; sentin lyhenne – Ensisijainen suositus on, että euroista puhuttaessa käytetään sanaa *euro* kokonaisuudessaan tai euron erikoismerkkiä €. Myös lyhenne *e* on periaatteessa mahdollinen. Lyhennettä EUR on syytä käyttää vain valuuttakoodina. Sentin lyhenteenä on suositeltavaa käyttää kirjainta *c*, vaikka suomen kielen lautakunta onkin esittänyt rinnakkaismuotona lyhennettä *snt*. Sentin lyhennettä tarvitaan joka tapauksessa vain harvoin. Erityistilanteita, kuten ahtaita taulukoita ajatellen annetaan seuraavat suositukset:

5 euroa = 5 € = 5 e

5 miljoonaa euroa = 5 milj. € = 5 milj. e

50 senttiä = 0,50 euroa = 0,50 € = 0,50 e = 50 c

Euron lyhenteitä taivutetaan samalla tavalla kuin muitakin suomen kielen lyhenteitä eli merkkiin € (tai kirjaimeen *e*) lisätään sijapääte kaksoispisteen avulla (esim. *Hankkeelle myönnettiin 43 000 €:n suuruinen avustus*).

Euroopan; eurooppalainen; European; européen(ne) – Euroopan laajuisesti toteutettavien EU:n politiikkatoimien, ohjelmien, teemavuosien tai -päivien yms. nimissä on usein suositeltavinta käyttää suomeksi määrettä *Euroopan* (esim. *European Day of Languages* –

Euroopan kielten päivä). Joissakin tapauksissa, kuten teemavuosien nimien yhteydessä, rakenne *Euroopan xxx* voi kuitenkin johtaa kaksitulkintaisuuteen (esim. **Euroopan rasismien vastainen vuosi*), joten on selvempää käyttää määrettä *eurooppalainen* (esim. *rasismien vastainen eurooppalainen teemavuosi*; huom. myös käyttöön vakiintuneet *eurooppalainen tutkimusalue* (ei **Euroopan tutkimusalue*) sekä *yhtenäinen eurooppalainen ilmatila*. Toisaalta, kun *European/européen(ne)* viittaa pikemminkin EU:hun organisaationa, on syytä pohtia, onko syytä käyttää ilmaisua *Euroopan/eurooppalainen*, jolla suomessa on vahvasti maantieteelliseen alueeseen liittyvä merkitys. *Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus* (*European Centre for the Development of Vocational Training, CEDEFOP*) on käypä nimi, koska keskus hoitaa ammatilliseen koulutukseen liittyviä asioita Euroopan laajuisesti, mutta esim. **Euroopan henkilöstövalintatoimisto (EPSO)* onkin jo ongelmallisempi, koska ko. toimisto hoitaa ainoastaan EU:n, ei koko Euroopan henkilöstövalintoja (vastinesuositus: *EU:n henkilöstövalintatoimisto*) ks. myös tietue [EU:n virastojen ja erilliselinten nimet](#) sekä tietue [viittaus- ja määrittämissuhteiden monitulkintaisuus; epäselvät viittaus- ja määrittämissuhteet nimissä](#).

Euroopan*-sanana käyttö, jos originaalissa on pelkkä *Union – Komission oikeudellisen yksikön mukaan säädöstekstikäännöksiin ei pitäisi lisätä *unioni* -sanana eteen sanaa *Euroopan*, jos sitä ei ole originaalitekstissä.

***EUVL* vai *EYVL* viitetiedoissa** – Viitattaessa virallisiin lehtiin, jotka on julkaistu 1.2.2003 tai sen jälkeen, käytetään suomenkielisessä tekstissä lehden nimeä *Euroopan unionin virallinen lehti* ja lyhennettä *EUVL*. Jos taas lehti on julkaistu ennen 1.2.2003, käytetään nimeä *Euroopan yhteisöjen virallinen lehti* ja lyhennettä *EYVL*.

global – Määreen *global* merkitys on *globaali* tai *maailmanlaajuinen* vain, kun kyse on selvästi maantieteellisestä tarkastelusta (talous, markkinat); muutoin *kokonais-*, *kokonaisvaltainen*, *yleinen*. Erityisesti ranskan *global* viittaa usein muuhun kuin *maailmanlaajuiseen* (esim. *L'objectif global de ce secteur est la modernisation et...*; EN: The overall objective for this sector is to modernise and...; FI: *yleisenä tavoitteena*).

governance; gouvernement – Tämä termi tuli EU-yhteyksissä muotiin 2000-luvun taitteessa komission tuolloisen hallinnonuudistuksen myötä, mutta sana esiintyy myös monissa muissa yhteyksissä. Englannin kielessä sanan käytöllä on pitkät perinteet, mutta ranskassa se on esiintynyt vanhastaan vain erityisissä yhteyksissä (mm. siirtomaahallinnossa).

Seuraavassa on lueteltu *governance* -sanana eri merkityksiä ja käyttöyhteyksiä:

1) Erityisesti globalisaatiokehityksen myötä katsottiin 1990-luvulla politiikan tutkimuksessa tarpeelliseksi ottaa käyttöön käsite, joka kuvaisi siirtymää hierarkisesta (*keskus-/julkis*)hallinnosta (*government*) vähemmän hierarkiseen *hallintaan* (*governance*), jossa julkisyhteisöt ovat vuorovaikutuksessa eri sektorien toimijoiden kanssa. Kun *hallinnossa* on enemmän kyse hallitsemisesta ja siitä vastaavista instituutioista ja toimijoista, *hallinnassa* painottuvat politiikan verkostot sekä politiikan lohkojen ja poliittisen järjestelmän alueellisten, valtakunnallisten ja kansainvälisten tasojen tiivistynyt vuorovaikutus. Puhuttaessa *hallinnasta* laajassa merkityksessä mukana voivat olla niin kansainväliset organisaatiot kuin keskus-, alue- ja paikallishallinto ja yksityinen sektori sekä kansalaisjärjestötkin. Esim. – *global governance: globaali hallinta* (= tavat ja keinot sekä organisaatiot ja mekanismit, joiden avulla erilaisia kysymyksiä hallitaan globaalilla tasolla); huom. myös *cultural governance: kulttuurin kokonaisvaltainen hallinta*

Huomattakoon kuitenkin, että suomen sana *hallinto* on neutraalimpi ja laajempi kuin englannin *government*, ja se sisältää myös merkitykset *administration* ja jopa *management*;

governance voidaankin joissakin tapauksessa suomentaa *hallintaan* liittyvissä yhteyksissä myös vastineella *hallinto*.

2) Erityisesti talouteen liittyvissä yhteyksissä *governance* voi myös viitata tietynlaiseen ohjausjärjestelmään:

– *economic governance*: *talouden ohjaus ja hallinta; talouden hallinta; talouden ohjausjärjestelmä* (= eräänlainen talouden ohjausjärjestelmä julkisen sektorin, yksityissektorin ja muiden talouselämän tahojen toiminnan koordinoimiseksi).

– *global economic governance*: *maailmantalouden hallinta; globaalin talouden hallinta*.

3) Toisinaan sanaan *governance* liittyy eettis-normatiivinen sävy: puhutaan siitä, miten (yhteisiä) asioita pitäisi hoitaa. Tällaisissa tapauksissa: *governance*: *hallintotapa; hallintatapa; hallintotavat; hallintomalli; good governance*: *hyvä hallintotapa*;

4) Oma lukunsa on ilmaus *corporate governance*. Sillä tarkoitetaan yleensä menettelyä tai tapaa, jolla yrityksen omistajat (osakkaat) valvovat yrityksen sisäistä hallintoa. Teksteissä voidaan korostaa joko sitä, ketä valvotaan, tai sitä, kuka valvoo. Siis tällaisissa tapauksissa: *corporate governance* = (yritysten) *hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä; omistajaohjaus; yritysten hyvä hallintotapa* yms. (ks. IATE).

5) *Governance* on myös levinnyt käyttöön yhteyksiin, joissa puhutaan esim. ohjelmien, hankkeiden tai strategioiden *hallinnosta/hallinnoinnista* (*programme governance, project governance, strategy governance*). Sillä ei kuitenkaan näissä yhteyksissä näyttäisi olevan mitään erityistä omaa merkitystä, vaan yhtä hyvin olisi voitu käyttää yleisempää *management*-ilmaisua.

greenhouse (gas) emissions; émissions de gaz à effet de serre; kasvihuonekaasupäästöt – Tästä termistä on – todennäköisesti englannin lyhyemmän version ansiosta – otettu suomessa varsin yleisesti käyttöön epälooginen vastine *kasvihuonepäästöt*. Teksteissämme on kuitenkin edelleen syytä käyttää ainoastaan pidempää muotoa *kasvihuonekaasupäästöt*.

Guyana; Guayana – Nimi *Guyana* tarkoittaa Guyanan kooperatiivista tasavaltaa Etelä-Amerikan pohjoisrannikolla, *Ranskan Guayana* on puolestaan Ranskan merentakainen alue.

hereinafter; hereinafter referred to as ”.....”; ci-après dénommé(e)s «...»; jäljempänä ’...’ – Kun etenkin säädöstekstissä otetaan käyttöön lyhyempi muoto jostakin nimestä, nimityksestä tms., käytetään suomessa englannista ja ranskasta poiketen ilmaisun *jäljempänä* yhteydessä yksinkertaisia lainausmerkkejä. Lisäksi on suositeltavaa, että ilmaus *jäljempänä* ’...’ erotetaan muusta virkkeestä pilkuilla eikä sulkeilla. Esim.

– *ottaa huomioon polkumyynnillä muista kuin Euroopan yhteisön jäsenvaltioista tapahtuvalta tuonnilta suojautumisesta 22 päivänä joulukuuta 1995 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 384/96, jäljempänä ’perusasetus’,...*

hiv/aids-lyhenteen kirjoittaminen – Kotuksesta saadun suosituksen mukaan lyhenneyhdistelmä tulisi symmetrian nimissä kirjoittaa joko kokonaan pienillä tai kokonaan isoilla kirjaimilla, siis *hiv/aids* tai *HIV/AIDS*. Jos lyhenneyhdistelmää on taivutettava, voidaan taivuttaa vain yhdistelmän viimeistä osaa ja kirjoittaa pääte suoraan lyhennesanana *aidsin* perään siis esim. *hiv/aidsin* tai *HIV/AIDSin*. Jos *hiv* esiintyy tekstissä yksin, sen voi taivuttaa sekä kirjainlyhenteenä (*hiv:n, HIV:n*) tai lyhennesanana (*hivin, HIVin*). Pienikirjaimisuus ja lyhennesanana taivuttaminen ovat vähemmän muodollista tyyliä, mutta niiden käyttö on yleistymässä.

honorable membre du Parlement; honourable Member (of Parliament) – Tätä ilmaisua käytetään enimmäkseen vastauksissa parlamentin jäsenten suullisiin tai kirjallisiin

kysymyksiin. Ilmaisun voi pääsääntöisesti kääntää vastineella *parlamentin jäsen* ilman määrettä *arvoisa*, koska erityistä arvostamista korostava puhuttelu on – esim. kirjeiden ja puheiden alkupuhuttelua lukuun ottamatta – suomalaiselle kulttuurille vierasta ja voidaan tietyissä konteksteissa tulkita jopa vinoiluksi. *Parlamentin jäsenen* sijasta voidaan tarvittaessa käyttää myös vastinetta *kysyjä*.

horisontaalinen; horizontal – Jos *horisontaalisen* tilalla halutaan käyttää kotoperäisempää sanaa, käyttökelpoinen vastine (esim. toiminnasta puhuttaessa) on *monialainen*. Toisinaan käännoksissä esiintyvä *laaja-alainen* on epätarkka, koska kyse ei ole niinkään (alan) laajuudesta, vaan siitä, että jokin koskee montaa eri alaa.

human resources; ressources humaines – Useimmissa yhteyksissä, joissa on kyse tietyn yrityksen, organisaation tai alan työntekijöistä, termi *human resources* on suhteellisen ongelmaton käännettävä (*henkilöresurssit; henkilöstöresurssit; henkilöstövoimavarat; työntekijät; henkilöstö*). On kuitenkin tilanteita, joissa sen merkitys näyttäisi olevan laajempi. EU antaa esimerkiksi tukea nk. liittymistä valmisteleviin toimiin, joilla avustetaan nykyisiä ja potentiaalisia EU:n ehdokasmaita mm. seuraavilla aloilla: *institution building, regional and cross-border cooperation, regional development, rural development and human resources development*. Tässä on selvästikin kyse laajemmasta asiasta kuin organisaation tms. henkilöresurssien kehittämisestä, siis *inhimillisten voimavarojen kehittämisestä* yleensä. Vaikka jotkut pitävät määreen *inhimillinen* tällaista käyttöä suorastaan virheellisenä mm. sanan *humaani*-merkitysulottuvuuden tai ongelmallisen adjektiivisen muodostustavan vuoksi (ks. myös tietue [muodosteet, joissa adjektiivin ilmaisema ominaisuus ei kuulu luontevasti pääsanalle](#)), ei vaihtoehtoisia vastineita juuri ole, kun termiä käytetään sen yleisessä – ehkä hieman epämääräisessäkin – merkityksessä. *Inhimilliset voimavarat* on myös ollut jo kauan yleisesti käytössä suomen kielessä. Toinen mahdollinen yleisluonteinen vastine voisi olla *väestön voimavarat*.

humanitaarinen – Sanan merkitys on Kielitoimiston sanakirjan mukaan *ihmisystävällinen, hyväntekeväisyys-*. Esim. *humanitaarinen avustustoiminta sodan uhrien hyväksi*. Samansuuntainen on englannin ja ranskan vastaavien sanojen perusmerkitys: *humanitarian adj. having the interests of mankind at heart* (Collins); *humanitaire, adj.; qui vise au bien de l'humanité – bon, humain* (Robert). Määrettä *humanitaarinen* näkee kuitenkin joskus – esim. sodista tai konflikteista puhuttaessa – käytettävän sellaisissa yhteyksissä kuin *humanitaarinen väliintulo/interventio, humanitaarinen sota, humanitaariset pommitukset*. Koska sanan perusmerkitys on voimakkaan positiivinen, tällainen käyttö pistää silmään. Tarkoituksena lienee ollut yksinkertaisesti sanoa, että vaikka toimet aiheuttavat ihmisuhreja ja inhimillistä kärsimystä, ”korkeampi” inhimillinen päämäärä tekee ne oikeutetuiksi. Kyse voi kuitenkin olla myös poliittisesta retoriikasta, jota käytetään sotatoimien oikeuttamiseksi. Tällaista käyttöä olisikin vältettävä. Jos se ei ole millään vältettävissä sana *humanitaarinen* olisi vähintään varustettava negatiivisissa yhteyksissä lainausmerkein. – *Meidän on pakko ryhtyä tähän ”humanitaariseen sotaan” kansainvälisen terrorismin kukistamiseksi*.

Toinen mahdollisuus on avata merkitystä käyttämällä muotoilua *humanitaaristen syiden nimissä* (tehty, toteutettu yms.)...

Aivan asiallisia käyttöyhteyksiä ovat sen sijaan *humanitaarinen oikeus* (aseellisissa selkkauksissa sovellettavat kansainvälisen oikeuden säännöt mm. siviiliväestön ja sotavankien kohtelusta), *humanitaarinen miinanraivaus* (tapahtuu siviilien suojaamiseksi eikä esim. omien joukkojen etenemisen helpottamiseksi). *Humanitaarinen katastrofi* on pikemminkin

humanitaarista apua edellyttävä katastrofi ja humanitaarinen tragedia yksinkertaisesti inhimillinen tragedia.

huom. – Sanan *huomautus/huomaa* lyhennemuodon yhteydessä käytetään välimerkkinä pelkästään pistettä (ei esimerkiksi pisteen ja kaksoispisteen yhdistelmää).

– *Huom. Samalla yrityksellä voi olla käytössään useampia ratkaisuja*

huomautus; observation; comment; commentaire; note; remarque; remark – Komission teksteissä on käytetty sanaa *huomautus* ainakin seuraavien sanojen vastineena: FR:

observation, commentaire, remarque, note; EN: *comment, observation, remark, note*. Vastine *huomautus* ei kuitenkaan sovi vastineeksi kaikkiin käyttötilanteisiin. Vastinetta valittaessa olisikin otettava huomioon seuraavat seikat:

– Kilpailuteksteissä *huomautus* on virallinen termi.

– tilintarkastustuomioistuimen teksteissä *observation* on oma vakiintunut tekstityyppinsä ja sen käännös on *huomautus*.

– Tullitekstien *note explicative* on *selittävä huomautus*.

– Muissa yhteyksissä (esim. muistioissa, julkaisuissa) *observation* jne. ei useinkaan ole *huomautus* (johon voi tietyissä konteksteissa liittyä negatiivisia sivumielteitä), vaan pikemminkin *kommentti, huomio tai havainto*.

huomioida; ottaa huomioon – Verbien *huomioida* ja *ottaa huomioon* välille on kielenhuollossa aiemmin haluttu tehdä merkitysero: *huomioida*: tehdä huomioita, havaintoja, tarkkailla, havainnoida; *ottaa huomioon*: ottaa varteen t. lukuun. *Huomioida*-verbien käyttöala on kuitenkin laajentunut, ja nykyisin voidaan pitää hyväksyttävänä myös sen käyttöä merkityksessä *ottaa huomioon* (esim. *Ratkaisussa huomioitiin seuraavat seikat: ...*).

identify – Englannin verbien *identify* (FR: identifier) ja sitä vastaavan substantiivin *identification* käännöksiksi tarjoutuvat helposti perussanakirjavastineet *tunnistaa, tunnistaminen*, mutta ne eivät läheskään aina toimi kovin hyvin. Toisinaan tulos voi olla suorastaan kummallinen.

Ongelman aiheuttavat ennen kaikkea erisuuruiset merkitysalat:

FI: tunnistaa: tuntee t. todeta jku t. jk samaksi, tutuksi, tietyksi, identifioida. *Tunnistaa rikollinen kuvasta. Tunnistaa löytötavara omakseen.* (Kielitoimiston sanakirja)

EN: identify

– recognize as being; establish the identity of someone or something; "She identified the man on the 'wanted' poster"

– give the name or identifying characteristics of; refer to by name or some other identifying characteristic property; "Many senators were identified in connection with the scandal"; "The almanac identifies the auspicious months"

– identify as in botany or biology

– determine

+ muita merkityksiä (lähteinä eri sanakirjat)

Esimerkki normaalista peruskäytöstä suomessa:

– *Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei saa välittää, elleivät ne sisälly muihin tietoihin siten, että kyseessä olevia luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä ei voida suoraan tai epäsuorasti tunnistaa.*

Suomessakin *tunnistamisen* merkitysala on kuitenkin laajenemaan päin. Erityisesti on menty *havaita-* ja *huomata*-verbien suuntaan. Seuraavassa on tuoreita esimerkkejä sanomalehtikielestä:

– *Koulutuksessa on perinteisesti keskitytty ajoneuvon hallintaan, mutta nyt opetetaan muun*

muassa tunnistamaan riskejä ja vaaratekijöitä sekä minimoimaan ne. (vrt. havaitsemaan)
– *Onneksi nämä ihmisen pienuudet osaa tunnistaa itsessään ja sitten hymähtää niille. Jos kateutta ei tunnista, sen takana piileskelee katkeruus ja sulkeutuminen elämästä. (vrt. havaita, huomata, tajuta)*

Merkitysalaa ei kuitenkaan pitäisi venyttää liikaa. Esimerkiksi seuraavissa tapauksissa tunnistamisesta puhuminen on joko epämääräistä tai perusmerkityksen logiikan vastaista:

– **Toimen tavoitteena on tunnistaa, analysoida ja validoida uusia lähestymistapoja, joilla tuetaan innovatiivisten yritysten perustamista ja kehittämistä.*

Jos tarkoitetaan, että pyritään löytämään tai saamaan aikaan kokonaan uusia lähestymistapoja, tunnistaa-verbi ei ole käyttökelpoinen. Vain jotakin jo olemassa olevaa voidaan tunnistaa.

Esimerkissä tekstiyhteyteen sopiva verbi olisi esim. *määrittää*.

Toki esimerkissä voi olla kyse myös siitä, että kartoitetaan äskettäin käyttöön otettuja (mutta ei vielä yleisesti tunnettuja) lähestymistapoja. Silloin on periaatteessa mahdollista puhua tunnistamisesta, mutta käytettävissä olisi myös täsmällisempiä verbejä, kuten *löytää, etsiä* tai *kartoittaa*.

– **Koska on mahdollista tunnistaa maantieteellisiä alueita, jotka aiheuttavat erityisen riskin, kaupan rajoituksia voidaan soveltaa alueellisin perustein.*

Tässä kyse ei ole niinkään siitä, että havaittaisiin jokin alue ja tunnistettaisiin se tutuksi, vaan siitä, että pystytään suhteellisen tarkasti *rajaamaan, yksilöimään* tai *nimeämään* ko. alue.

– **Yhtiöiden tunnistaminen*

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yhtiö tunnistetaan IMO-numerolla, jos aluksen on noudatettava SOLAS-yleissopimuksen IX luvussa tarkoitettua kansainvälistä turvallisuusjohtamissäännöstöä (ISM-säännöstö).

Tässä käytötapa on selvästi virheellinen. Jokin esine tms. voidaan *yksilöidä* jollakin tavalla, sille voidaan *antaa jokin tunniste* tai se voidaan *varustaa jollakin tunnisteella* myöhempää tunnistamista varten, mutta tällainen yksilöinti tai tunnisteiden antaminen/hankkiminen ei voi olla ”tunnistamista”.

Verbiä *identify / identifier* tai substantiivia *identification* suomennettaessa olisi siis pidettävä mielessä suomen *tunnistamisen* perusmerkitys, varottava erityisesti sellaista käyttöä, joka sotii *tunnistamisen* peruslogiikkaa vastaan, ja mietittävä rajatapauksissakin, olisiko käytettävissä täsmällisempiä ja yksiselitteisempiä vastineita.

industry – Sana *teollisuus* tarkoittaa ainakin toistaiseksi suomessa ennen kaikkea konevoimaa käyttävää (suurimittaista) tuotantoa, vaikka puhutaankin esim. *iskelmäteollisuudesta*. Engl. käsitteen merkitysala on kuitenkin laajempi (yksi merkitys: *a particular type of industry, trade or service*). Suomessa mahdollisia vastineita ovat *teollisuuden* lisäksi mm. *elinkeino, ala* (esim. mieluummin *matkailuelinkeino* tai *-ala* kuin **matkailuteollisuus*), *toimiala* tai *yritykset* (erityisesti, jos englannissa käytetään monikkomuotoa *industries*)
Polkumyyntiteksteissä *industry* on *tuotannonala* (joka viittaa sekä ”teollisiin” että muihin aloihin).

infringement (procedure); rikkominen; rikkomus; rikkomusmenettely – Sanan *infringement* kääntäminen tuottaa toisinaan vaikeuksia, koska se voi tarkoittaa *rikkomista* sekä tekemisenä että tapahtuneena tekona / rikkomistapauksena (esim. Oxford English Dictionary: *infringement*: ”the act or fact of infringing”). Käännösvastinetta määritettäessä voidaan soveltaa seuraavia ohjenuoria:

i) Kun puhutaan rikkomisesta tekemisenä, on luontevaa puhua *rikkomisesta*, esim.

– *If the infringement is not brought to an end -- Jos rikkomista jatketaan.*

Rikkomisesta voi puhua myös silloin, kun kyseessä on tapahtunut teko (rikkomistapaus), erityisesti jos lauseyhteydessä määritetään genetiiviattribuutilla, minkä rikkomisesta on kyse,

esim.

– *Vakavat työturvallisuuslain ja työterveyshuoltolain rikkomiset ja laiminlyönnit jäisivät edelleen rikoslain työturvallisuusrikoksena rangaistaviksi*

ii) Etenkin silloin, kun on kyse rikkomisesta tekona / rikkomistapauksesta, eikä suomenkielisessä käännöksessä ole rikkomisen kohteen mainitsevaa genetiivimäärettä, voi olla perusteltua käyttää *rikkomusta*, esim.

– *For the purpose of this Regulation, the following infringements shall be considered as serious:*

– *Tämän asetuksen soveltamiseksi pidetään vakavina rikkomuksina seuraavia:*

Rikkomus-sanaa ei pidä ehdoin tahdoin vältellä sillä perusteella, että se tarkoittaa suomessa ”vähäistä oikeudenvastaista tekoa”. On muistettava, että sillä on myös merkitys ”käskyjen, sääntöjen t. tapojen vastainen teko”, joka vastaa *infringementin* merkitystä monissa komission teksteissä.

iii) Etenkin säädöstekstejä käännettäessä on selvitettävä, mitä vastinetta mahdollisessa käännettävään tekstiin liittyvässä aiemmassa säädös- tai muussa tekstissä on käytetty. Esimerkiksi monissa kalastusalan säädöksissä sekä alan kansainvälisten sopimusten suomenkielisissä käännöksissä puhutaan *rikkomuksista*.

iv) *Infringementiä* ei aina tarvitse kääntää substantiivivastineella *rikkominen/rikkomus*, vaan tilanteen mukaan voidaan käyttää myös muita vaihtoehtoja. Seuraavat esimerkit ovat peräisin EU:n toimintaa koskevasta sopimuksesta (konsolidoitu versio)

– *cases of suspected infringement of these principles -- epäillään, että näitä periaatteita on rikottu*

– *if the Court finds that there is an infringement -- Jos tuomioistuim toteaa, ettei (xx:ää) ole täytetty*

– *in infringement of the Treaties -- perussopimusten vastaisesti*

Verbi to *infringe* voidaan joskus kääntää myös vastineella *loukata*, etenkin jos kyse on jostakin periaatteesta, esim.

– *The applicant considers that the Commission has infringed the rights of the defence and the general principal of equality of arms*

– *Kantaja katsoo, että komissio on loukannut puolustautumisoikeuksia ja asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatetta*

v) Kun puhutaan kansallisesta (rikos)oikeudesta, on käytettävä soveltuvaa kansallista terminologiaa.

vi) ”*Infringement procedure*” on komissiossa/DGT:ssä oikeudellisen yksikön ohjeistuksen mukaisesti *rikkomusmenettely*.

innovation; innovaatio; innovointi; innovaatiot – Sana *innovaatio* tarkoittaa uutuutta, uutuustuotetta tai (teollista tai teknistä) keksintöä eli innovointiprosessin tulosta. Sen vuoksi sitä ei pidä käyttää vastineena puhuttaessa toiminnasta tai prosessista (ei siis **Tarkoituksena on edistää innovaatiota kaikkialla Euroopassa.*). Sen sijaan käypä vastine on usein *innovointi* ja toisinaan myös monikkomuoto *innovaatiot* (esim. *Tarkoituksena on edistää innovointia kaikkialla Euroopassa*). Huom. kuitenkin, että sana *innovaatio* on vakiintunut käyttöön useissa (myös prosessiin tai toimintaan viittaavissa) yhdyssanoissa, kuten *innovaatiotoiminta* (esim. *Innovaatiotoiminta näissä maissa on vielä vähäistä.*).

institution; toimielin; instituutio – Sanan *institution* vastine on EU:sta puhuttaessa *toimielin*. Sanaa käytetään kuitenkin englannissa ja ranskassa myös yleisessä merkityksessä, johon tämä käännösvastine ei sovi. Kun tarkoitetaan sellaisia yhteiskunnan osatekijöitä kuin kansanedustuslaitos, oikeuslaitos, kirkko ja puolustuslaitos, on syytä puhua suomeksikin (*yhteiskunnan*) *instituutioista*.

internet – Toimielinten välisen suomen kielen kokouksen (SuKi) 7.11.2007 tekemän päätöksen mukaisesti sana *internet* kirjoitetaan jatkossa käännoksissä pienellä alkukirjaimella. Päätöksen taustalla on muodon *internet* käytön yleistyminen sekä suomen kielen lautakunnan 12.3.2007 antama suositus, jonka mukaan sekä ison että pienen alkukirjaimen käyttö *internet*-sanassa on suomen kielessä hyväksyttävää. Kun *internet* kirjoitetaan pienellä alkukirjaimella, sana ei ole erisnimi. Näin ollen yhdysmerkkiä ei yleensä tarvita, vaan yhdyssanan osat kirjoitetaan suoraan yhteen (esim. *internetsivut*). Yhdysmerkkiä voi kuitenkin käyttää helpottamaan osien hahmottamista etenkin silloin, kun yhdyssanan loppuosa alkaa vokaalilla (esim. *internet-asetus*)

investment; invest; investoida; investointi; sijoittaa; sijoitus – Vaikka *investointi ja sijoitus / investoida ja sijoittaa* näyttäisivät sanakirjavastineiden perusteella tarkoittavan osapuulleen samaa, ne eivät ole teksteissä keskenään täysin vaihtokelpoisia. *Investointi* voidaan määritellä pitkävaikutteiseksi menoksi, josta odotetaan saatavan tuloja tulevaisuudessa (tai yritysten tapauksessa useampana kuin yhtenä tilikautena). Yritykset voivat investoida esimerkiksi koneisiin ja laitteisiin tai työntekijöiden osaamiseen. *Sijoittaminen* puolestaan tarkoittaa rahoitusinstrumenttien ostoa, hallussapitoa ja myymistä, jonka tarkoituksena on saada voittoa. Varoja voidaan sijoittaa erityisesti arvopapereihin, rahasto-osuuksiin, kiinteistöihin ja raaka-aineisiin. *Sijoituksessa* painottuu siis enemmän varojen käyttö johonkin kohteeseen, kuten arvopapereihin, arvon nousun ja sitä kautta taloudellisen hyötymisen toivossa. *Investointi* taas tarkoittaa laajemmin panostusta tuotantovälineisiin, infrastruktuureihin, resursseihin, koulutukseen, tutkimukseen yms. toiminnan tai yleisemmin hyvinvoinnin jatkuvuuden ja/tai kasvun turvaamiseksi – sekä viime kädessä tietysti myös taloudellisen hyödyn saavuttamiseksi. Näin ollen esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä on luontevampaa puhua *investoinnista* kuin *sijoituksesta*:

- Merkittävän uuden kaasuinfrastruktuurin osalta voidaan pyynnöstä myöntää vapautus 18 artiklan, säännöksistä seuraavilla edellytyksillä:
 - a) *investoinnin* on lisättävä kilpailua kaasuntoimitusten alalla ja parannettava toimitusvarmuutta;

[...]

- *Korvausinvestointi*: *investointi*, jolla palautetaan tai säilytetään väylän liikennekelpoisuus.

ja; sekä; tai; taikka – Konjunktioiden *ja*, *sekä*, *tai* ja *taikka* käyttöön liittyy säädöskielessä tiettyjä erityispiirteitä. Yksi keskeisistä on, että Suomen lakikielessä *sekä* on vahvempi kuin *ja*, ja *taikka* on vahvempi kuin *tai*. Tätä vahvuuseroa voidaan käyttää 1) ilmaisemaan määritteen ulottuvuus ja 2) rytmittämään tekstiä ja varmistamaan yksitulkintaisuus. Seuraavat esimerkit ovat peräisin Suomen oikeusministeriön "Lainkirjoittajan oppaasta" (2013):

- 1) – *paineella tyhjennettävät ja täytettävät säiliöt* (= säiliöt, jotka sekä tyhjennetään että täytetään paineella)
 - *paineella tyhjennettävät sekä täytettävät säiliöt* (= paineella tyhjennettävät säiliöt + täytettävät säiliöt (täyttämistavasta riippumatta))
- 2) – *...vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa omaisuutta taikka menettelee muulla hakijan saamista vaarantavalla tavalla*. (vahvempi *taikka* ryhmittelee asioita ja helpottaa lukemista)

Huom. merkitysero seuraavissa virkkeissä:

- *Tuomioistuimen on asian käsittelykielenä käytettävä joko suomea tai ruotsia sekä annettava ratkaisunsa suomeksi tai ruotsiksi sen mukaan kuin kielilaissa (423/2003) säädetään*. (kielilain säännösten noudattaminen koskee ainoastaan ratkaisun antamista suomeksi tai ruotsiksi)
- *Tuomioistuimen on asian käsittelykielenä käytettävä joko suomea tai ruotsia ja annettava*

ratkaisunsa suomeksi tai ruotsiksi sen mukaan kuin kielilaissa (423/2003) säädetään.
(kielilain säännösten noudattaminen koskee sekä suomen tai ruotsin käyttöä käsittelykielenä että ratkaisun antamista suomeksi tai ruotsiksi.)

jakaa; jakaminen; partager; share; sharing; partager – *Share/partager/sharing/partage*-sanojen kääntämisessä vastineella *jakaa/jakaminen* piilee monesti käännöskielisyyden ja jopa väärinymmärryksen vaara. Esim. *sharing of knowledge/results* on suomeksi *tietämyksen vaihtoa / tulosten levittämistä*, ei **tietämyksen/tulosten jakoa/jakamista* (jonka voi ymmärtää esim. niin, että kukin tutkimushankkeen osallistujista saisi tietyn osan tuloksista). Käännösmäiseltä kuulostaa myös esim. ilmaisu *...sellaisten ihmisten välillä, jotka jakavat saman maailmankatsomuksen* (paremmin: *..., joilla on samanlainen (t. yhteinen) maailmankatsomus*). Unionin perussopimuksissa on mainittu *unionin yksinomainen toimivalta* ja *unionin ja jäsenvaltioiden jaettu toimivalta*. Muualla *jakaa*-sanon tämäntapaista käyttöä olisi kuitenkin kartettava. Voitaisiinhan ajatella (kun ei ole sanottu ”...n kesken” tai ”...n kanssa jaettu”), että sekä unionilla että jäsenvaltioilla on oma jaettu toimivaltansa (valtioilla esim. alueiden kanssa). Yleisesti olisi siis selkeämpää puhua *yhteisestä*. *Jakaa*-verbin luontevia käyttöyhteyksiä ovat sen sijaan mm. *jakaa hytti* [= matkustaa samassa hytissä] *jkn kanssa, jakaa elämänsä jkn kanssa* sekä *jakaa ilot ja surut*.

johdonmukaisuus; johdonmukainen; consistence; consistent; coherence; coherent – Komission teksteissä käytetään tiuhaan adjektiiveja *consistent* ja *coherent* sekä substantiiveja *consistency* ja *coherence*. Tarkoituksena on useimmiten sanoa, että joidenkin tekijöiden (esim. eri osa-alueiden toimien) olisi muodostettava yhtenäinen/looginen kokonaisuus tai oltava linjassa toistensa kanssa. Käännöksissä näkee tällaisissa tapauksissa usein käytettävän vastinetta *johdonmukainen/johdonmukaisuus* esim. seuraavasti:

– **Tukiohjelmassa toteutettavien toimenpiteiden on noudatettava unionin lainsäädäntöä ja oltava johdonmukaisia muun unionin politiikan ja sen mukaisesti sovellettavien toimenpiteiden kanssa.*

Sanan *johdonmukainen/johdonmukaisuus* käyttäminen tällä tavalla on kuitenkin kielellisesti epäluontevaa, sillä *johdonmukaisuus* on tyypillisesti jonkin asian tai toiminnan sisäinen ominaisuus (esim. *Osmon ajattelu oli johdonmukaista*). Kotuksesta saadun kannanoton mukaan useimmissa tapauksissa olisi luontevampaa sanoa, että jotkin *muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden* (tai muodostavat sellaisen *jonkin kanssa*). Muita vaihtoehtoja olisivat mm., että *jokin on linjassa jonkin kanssa, tapahtuu samojen periaatteiden mukaisesti, ei ole ristiriidassa, sopii yhteen, on yhteensopiva* jne.

Toisinaan *johdonmukaisuudesta* puhuttaessa ongelmana on myös asian hahmottamista vaikeuttava korkea abstraktiotaso: esim.

– **Rakennerahastojen rahoituksella täydennetään jäsenvaltion, alueen, paikallishallinnon ja unionin ensisijaisia tavoitteita, ja se on johdonmukainen strategisten puitteiden kanssa.* Tarkoitetaanko, että rakennerahoitus noudattaa strategisia puitteita?

Kotuksen mukaan kuitenkin ilmaisut *keskinäinen johdonmukaisuus* ja *johdonmukaisia keskenään* ovat periaatteessa kielellisesti luontevia (esim. *Komissio kannustaa jäsenvaltioita kehittämään omia kansallisia strategioitaan ja ehdottaa lisäksi keinoja EU:n ja kansallisten toimien keskinäisen johdonmukaisuuden varmistamiseksi*). Tämä johtunee siitä, että *keskinäinen* esiintyy tyypillisesti (joskaan ei pelkästään) silloin, kun viitataan johonkin kokonaisuuteen (perheen keskinäiset suhteet, työntekijöiden keskinäinen rahasto). Tällöin *johdonmukaisuuskin* on eräänlaista sisäistä johdonmukaisuutta. Ilmaisuihin *välinen johdonmukaisuus* ei ole aivan yhtä luonteva, mutta ei aivan mahdotonkaan, esim.

– *Lisäksi ehdotetaan uusia keinoja, joilla varmistetaan EU:n tasolla toteutettavien ja kansallisten toimien välinen johdonmukaisuus.*

Monesti *johdonmukainen/johdonmukaisuus* on kuitenkin korvattavissa toisella, ongelmattomammalla ilmaisulla, esim.

– Periaatteet (esim. henkilökunnan toimien keskinäinen johdonmukaisuus), joiden mukaisesti työtä pyritään tekemään, saattavat johtaa myös tilanteisiin, jossa työn ja muun elämän välisen rajan vetäminen ei ole kovin yksinkertaista. → (esim. henkilökunnan toimien yhtenäisyys; henkilökunnan yhtenäiset toimintatavat).

– Tilastojen tulee olla keskenään mahdollisimman johdonmukaisia ja yhtenäisiä. → noudattaa johdonmukaisia ja yhtenäisiä periaatteita

– Perheistä puuttui vanhempien välinen johdonmukaisuus. Sen sijaan, ei-aggressiivisten nuorten perheissä vanhemmat käyttivät tavallisesti tehokkaita ja vanhempien välillä yhdenmukaisia strategioita. → vanhempien toiminnan yhtenäisyys (...) vanhemmat käyttivät (keskenään) yhdenmukaisia strategioita.

joku; jokin – Pronominien *joku* ja *jokin* käyttöä koskeva perussääntö on, että kirjakielessä *joku* viittaa ainoastaan ihmiseen ja *jokin* eläimeen, esineeseen tai asiaan. Erottelussa on syytä olla tarkkana, sillä joissakin tapauksissa se on merkityksenkin kannalta olennainen. Seuraava esimerkki on Kielenhuollon käsikirjasta (2006):

– Kun matkaan lähtee *joku* suosikki, katsomossa ollaan kuin tulisilla hiilillä. (kyseessä ihminen)

– Kun matkaan lähtee *jokin* suosikki, katsomossa ollaan kuin tulisilla hiilillä. (kyseessä eläin) Erityisesti sääntö toimii niin päin, ettei sanalla *joku* voi viitata muuhun kuin ihmiseen. Vrt.

– Niilo löysi ostoskeskuksesta jonkun cd-levyn (siis jollekulle toiselle kuuluvan cd-levyn);

– Niilo löysi ostoskeskuksesta jonkin cd-levyn.

julkistaa; julkaista – *Julkistaa* = saattaa aiemmin salassa pidetty julkiseksi; *julkaista* = toimittaa (lähinnä painotuote) yleisön saataville. Kirjailijan romaaniuutuus *julkaistaan*, kun se tulee kirjakauppojen hyllyille, ja *julkistetaan*, kun kustantamossa järjestetään aiheesta kokkarit.

judicial; juridictionnel; judiciaire – Englannin määre *judicial* (FR: *juridictionnel; judiciaire*) viittaa ennen kaikkea tuomioistuimiin tai lainkäyttöelimiin. Vastine *oikeudellinen (= lakeja ja oikeuslaitosta, oikeudenkäyttöä tms. koskeva t. niihin perustuva, juridinen, oikeustieteellinen, oikeus-) on tällaisissa yhteyksissä merkitykseltään liian yleinen. Jonkin verran hankaluuksia aiheuttaa se, että suomessa *tuomioistuimet/lainkäyttöelimet*, eivät voi toimia adjektiivimääreenä englannin tai ranskan tavoin. Mitään kaikkiiin käyttöyhteyksiin sopivaa patenttiritkaisua ei näissä tapauksissa ole, vaan on toimittava kontekstin asettamin ehdoin. Esim.

– *judicial system*: tuomioistuinjärjestelmä tms.

– *compétences juridictionnelles*: tuomioistuimen toimivalta

kansainväliset sopimukset: käännöksen korjaaminen jälkikäteen – Kun kansainvälinen sopimus, jossa EU on osapuolena, on saatu neuvotelluksi ja laadituksi, sopimuksen allekirjoittamis- ja tekemisprosessi EU:ssa on pelkistetyksi yleensä seuraavanlainen:

1) Komissio antaa neuvostolle ehdotuksen sopimuksen *allekirjoittamisesta*. Tässä yhteydessä komissio liittää ehdotukseensa myös itse sopimustekstin kullakin virallisella kielellä.

2) Neuvosto antaa päätöksen sopimuksen *allekirjoittamisesta*. Perussäännön mukaan sopimusteksti liitetään tähän päätökseen, jos sopimusta on tarkoitus soveltaa väliaikaisesti sen lopulliseen tekemiseen/voimaantuloon saakka.

3) Komissio antaa neuvostolle ehdotuksen sopimuksen *tekemisestä*. Ehdotukseen liitetään jälleen sopimuksen teksti kullakin virallisella kielellä.

4) Neuvosto antaa päätöksen sopimuksen *tekemisestä*.

Sopimuksen tekemiseen liittyy siis useita vaiheita, mikä merkitsee sitä, että komission kääntäjä kohtaa sopimustekstin useammin kuin kerran. Samalla sopimuskäännöksestä saattaa paljastua pieniä virheitä tai puutteita, jotka kääntäjän tekisi mieli korjata.

On kuitenkin muistettava, että kansainvälisistä sopimuksista tulee todistusvoimaisia jo allekirjoituspäätöksen myötä. Tämä merkitsee sitä, että sopimusten sisältöön ja kielellisiin muotoiluihin ei voi tämän jälkeen enää puuttua muuten kuin virallisen oikaisupöytäkirjan kautta. Oikaisupöytäkirja taas olisi alistettava erikseen kaikkien sopimuksen osapuolten hyväksyttäväksi.

Näin ollen käännettäessä kansainvälisiin sopimuksiin liittyviä säädöshdotuksia, tulisi olla selvillä siitä, missä sopimusprosessin vaiheessa kulloinkin ollaan menossa. Tämä ei käytännössä aina ole helppoa, koska sopimuksen allekirjoittamisen ja tekemisen välillä voi kulua pitkäkin aika ja koska neuvoston allekirjoittamis- ja tekemismenettelyissä on vaihtelua. Olennaista kuitenkin on, että todistusvoimainen on aina se sopimusteksti, joka on allekirjoitettu sen jälkeen, kun se on neuvostossa tarkastettu.

keskeinen; keskeisin – Adjektiivi *keskeinen* on superlatiivin kaltainen ilmaus, josta ei tulisi liian herkästi käyttää superlatiivimuotoa *keskeisin*. Useimmiten riittää aivan hyvin, kun sanoo: *Keskeinen tavoitteemme on....* Vertailumuotoja voi joutua käyttämään, jos alkutekstissä todella halutaan verrata keskeisiä ja vielä keskeisempiä asioita.

kielteisen ilmauksen kumoaminen kieltomuodolla – Ilmauksia, joissa käytetään eräänlaista negaation negaatiota, on syytä käyttää harkiten. Esim. ranskan ilmaus *Il n'avait qu'un souhait* kääntyy paremmin vastineella *Hänellä oli vain yksi toivomus*, kuin **hänellä ei ollut kuin yksi toivomus*. Joskus ne ovat kuitenkin tarpeen merkitysnäyanssien välittämiseksi (vrt. *Ruoka oli hyvää* – *Ruoka ei ollut hullumpaa*).

kolmannet maat; third countries; pays tiers – Suomenkielinen termi *kolmannet maat* on paikallaan erityisesti säädöksissä ja sopimuksissa. Sitä käytetään yleisesti myös Suomen lainsäädännössä. Muissa teksteissä voi käyttää vastinetta (*Euroopan*) *unionin ulkopuoliset maat*, jos on selvää, että sillä viitataan kaikkiin unionin ulkopuolisiin maihin (aina näin ei ole, vaan erotellaan vielä jokin muu maaryhmä, joka ei kuulu unioniin (eli on unionin ulkopuolinen), mutta jolla on siihen jokin erityinen suhde esim. assosioitumisen tai jäsen ehdokkuuden kautta; vrt. esim. tutkimuspuiteohjelmat).

kolmannet osapuolet; kolmannet; third parties; tiers – Termillä *kolmas osapuoli* tarkoitetaan tahoja, joka on kahden tahon välisessä sopimus- tms. suhteessa ulkopuolinen mutta joka kuitenkin jollakin tavalla osallistuu suhteeseen. Suomalaisissa laki- ja hallintoteksteissä käytetään usein myös lyhyempää ilmaisua *kolmannet*, esim.

– *hankintayksikkö voi vaatia, että sopimuspuoleksi valittu tarjoaja:*

(..)

2) antaa kolmansille osapuolille alihankintoina hankintayksikön määrittelemän vähimmäismäärän hankintasopimuksen arvosta ja että nämä alihankinnat kilpailutetaan noudattaen tämän lain 64–66 §:n mukaisia menettelyjä; hankintayksikön on tällöin määriteltävä prosenttiosuuksina, mikä vähimmäis- ja enimmäismäärä hankintasopimuksesta tarjoajan on annettava kolmansille alihankintoina sekä vaadittava...

Lyhyemmän muodon käyttö tulee kyseeseen myös EU-käännöksissä, etenkin, jos ilmaisu toistuu tekstissä tiheään. Perusvastineena on kuitenkin pidettävä muotoa *kolmannet osapuolet*.

komission asiakirjojen tunnukset; COM; SEC; C; SWD; JOIN; Commission Decision C; Commission C documents; komission asiakirjarekisteri – Komissio laatii

päätöksenteko- ja lainvalmisteluprosessin yhteydessä englanniksi ja ranskaksi *COM*- ja *SEC*-tunnuksella varustettuja asiakirjoja toimitettavaksi neuvostolle, Euroopan parlamentille ja muille toimielimille. Näistä ensin mainitut (*COM* = Commission) ovat julkaistavia asiakirjoja, jälkimmäiset (*SEC* = Secretariat-General) taas yleensä sisäisiä asiakirjoja, joita ei julkaista. Näiden asiakirjatyyppien suomalaisina kirjaintunnuksina käytettiin aiemmin lyhenteitä KOM ja SEC. Lisäksi komission C-päätösten/asiakirjojen suomenkielisissä versioissa käytettiin kirjainta K. Käytäntöä kuitenkin muutettiin **27.1.2012**. Tästä päivämäärästä alkaen asiakirjatunnuksia ei enää suomenneta. Toisin sanoen suomenkielisissä asiakirjoissa käytetään samoja asiakirjatunnuksia kuin originaalissa. Tämä koskee myös tunnuksen perässä olevia ”draft”- ja ”final” -täsmennyksiä. Esim.

– *COM/2013/0307 final* (ehdotus neuvoston päätökseksi)

– *SEC/2012/0449 final* (komission yksiköiden valmisteluasiakirja)

– *komission päätös C(2013) 1675*

Komission pääsihteeristön (SG) antaman ohjeistuksen mukaan ennen 27.1.2012 annettuihin/julkaistuihin suomenkielisiin asiakirjoihin viitattaessa tulee kuitenkin käyttää ko. asiakirjoissa julkaistaessa käytettyjä tunnuksia (siis. esim. KOM tai K).

Vuoden 2012 uudistuksen myötä käyttöön otettiin myös uusia asiakirjatunnuksia, erityisesti *SWD* (Commission Staff Working Document; komission yksiköiden valmisteluasiakirja) ja *JOIN* (komission ja korkean edustajan yhteinen asiakirja). Esim.

– *SWD/2012/0442 final* (komission yksiköiden valmisteluasiakirja)

Komission C-asiakirjat liittyvät komission yksinomaiseen toimivaltaan kuuluviin virallisiin toimiin. Suurin osa näistä asiakirjoista ei ole julkisia. Jotkin niistä toimitetaan tiedoksi neuvostolle ja parlamentille. C-asiakirjoja voi hakea eri hakumääreillä komission asiakirjarekisterin hakusivulta <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/recherche.cfm?CL=fi> . Hakutulos paljastaa myös, mille kielille kukin teksti on käännetty. Eri kieliversioita on yleensä vain pari kolme. Usein kielinä ovat FR ja/tai EN sekä niiden lisäksi sen jäsenvaltion kieli, jota asia koskee. Esim. C-päätösten joukosta löytyy myös suomeksi käännettyjä tekstejä. C-asiakirjoja ei saa asiakirjarekisteristä suoraan nähtäväkseen, vaan niitä on pyydetävä erikseen asiakirjapyyntöllä, jota koskevan lomakkeen saa esiin klikkaamalla hakutuloksen alla olevaa nuolta.

komiteoiden, laitosten, neuvostojen, viranomaisten ym. nimien muodostaminen – Uusien

komiteoiden nimiä muodostettaessa tulisi ensisijaisesti käyttää yhdyssanarakennetta (esim.

Citizens's Initiative Committee – kansalaisaloitekomitea), jos se on suhteellisen lyhyt.

Toiseksi suositeltavin vaihtoehto on genetiivirakenne (esim. *yhtenäisen eurooppalaisen rautatiealueen komitea*). Jos sekään ei toimi, kolmantena vaihtoehtona on muotoilu *x:ää käsittelevä komitea*.

Sekakomiteoiden ja assosiaationeuvostojen nimiä muodostettaessa olisi käytettävä genetiivirakennetta *EU:n ja x:n sekakomitea/assosiaationeuvosto* (eikä muotoa **EU-x-sekakomitea/assosiaationeuvosto*), esim.

– *EU:n ja Sveitsin sekakomitea*

Jo olemassa olevista komiteoista tulee käyttää niiden perustamissääädöksessä olevaa nimeä.

Suorissa lainauksissa käytetään nimeä, jota on käytetty lainattavassa tekstissä.

Jos uuden laitoksen tms. nimessä esiintyy sana *European/européen(ne)*, olisi nimeä muodostettaessa ensisijaisesti käytettävä rakennetta *Euroopan...*, mikäli se ei johda monitulkintaisuuteen (ks. myös tietueet [EU:n virastojen ja erilliselinten nimet](#)

sekä **Euroopan; eurooppalainen; European; européen(ne)**). Esim.
Institut européen d'innovation et de technologie – Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti

korkea – Adjektiivi *korkea* on jo paljolti vakiinnuttanut suomen kielessä paikkansa sellaisissa ilmaisuissa, joissa sen käyttöä on kielenhuoltajien toimesta pyritty suitsimaan, esim. *korkea teknologia* (vrt. *huipputeknologia*), *korkea työllisyys* (*high employment*) ja *korkea työttömyys* (*high unemployment*). Nämä ilmaisut voidaankin katsoa hyväksyttäväiksi, vaikka ne eivät tarkemmin ajatellen ole täysin loogisia (kyse on oikeastaan *korkeatasoisesta* ja pitkälle kehitetystä teknologiasta ja korkeasta työllisyys-/työttömyysasteesta).

korruptio; corruption – Sana *corruption* on usein käännettävissä *lahjonnaksi*, mutta sen merkitys voi myös olla laajempi siten, että se sisältää myös ajatuksen nepotismista tai muusta ”tapainturmeluksesta”. Mikäli tekstistä ei käy ilmi, että *corruption* tarkoittaa nimenomaan *lahjontaa*, se on syytä kääntää *korruptioksi*. Englanninkielisissä teksteissä esiintyy usein yhdistelmä *corruption and bribery*. Käännökseksi soveltuu hyvin *korruptio ja lahjonta*. *Korruptio* on siis käsitteenä alaltaan laajempi ja epämääräisempi, ja sitä voidaan käyttää myös yläkäsitteenä.
Huom. *Korruptio* ei ole rikosnimike, toisin kuin *lahjonta*.

Kosovoa koskeva alaviite – Kun komission teksteissä viitataan Kosovoon, tekstin alaviitteessa on usein seuraava vakiomuotoinen lausuma:

– *This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244 and the ICJ Opinion on the Kosovo Declaration of Independence.*

Lausuman käännöksenä käytetään seuraavaa vakiomuotoilua:

– *Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.*

kriteerit; perusteet; vaatimukset; criteria – Suomenkielisissä EU-käännöksissä on perinteisesti vierastettu sanaa *kriteeri(t)* ja pyritty usein korvaamaan se sanalla *peruste(et)*. Myös Suomen lainsäädännössä *kriteeri(t)* on suhteellisen harvinainen.

Käännöksissä vastinetta *peruste* (Kielitoimiston sanakirjan määritelmän mukaan *asia johon jk perustuu, lähtökohtana oleva asia; syy, aihe*). *ei* kuitenkaan voida käyttää yleispätevästi, sillä se ei sisällä samanlaista *vaatimukseen* tai *ehtoon* viittaavaa merkitysaspektia kuin *kriteeri*.

Erityisesti yhteyksissä, joissa on kyse tiettyjen määriteltyjen vaatimusten, ehtojen tai kriteerien täyttämisestä tai täyttymisestä, vastineen *peruste(et)* käyttö johtaa usein epäidiomaattisiin ja jopa merkitykseltään ongelmallisiin ilmaisiin. Esim.

– *All of these countries must meet the political and economic criteria* – **Kaikkien näiden maiden on täytettävä poliittiset ja taloudelliset perusteet* → *Kaikkien näiden maiden on täytettävä poliittiset ja taloudelliset kriteerit/vaatimukset/ehdot*.

Kun originaaliteksteissä käytetään sanaa *criterion/criteria*, on siis pohdittava tapauskohtaisesti, onko kyse *syystä tai lähtökohtana olevasta asiasta* vai *vaatimuksista, ehdoista tai kriteereistä*. Vastinetta *kriteeri(t)* ei sinänsä ole syytä julistaa pannaan missään EU-tekstilajissa. Usein kuitenkin tullaan toimeen myös vastineella *vaatimukset*.

kuluessa, viimeistään, mennessä, ennen – Englannin preposition *by* vastineeksi tarjoutuu ajan määrittelyissä helposti suomen postpositio *mennessä*. Tästä saattaa kuitenkin aiheutua käännöksiin epämääräisyyttä, koska englannin *by* käsittää yleensä myös sen jäljessä mainitun päivän, suomen *mennessä* taas välttämättä ei.

– *The Ombudsman requested the Commission to submit an opinion on this issue by 31 January 2014* – **Oikeusasiamies pyysi komissiota antamaan lausunnon asiasta 31. tammikuuta 2014 mennessä.* (engl. virkkeen perusteella komissio voi antaa lausuntonsa vielä 31.1., mutta suom. versio antaa pikemminkin ymmärtää, että sen tulee antaa lausunto viimeistään 30.1. klo 24).

Suomessa siis viimeistään ja mennessä viittaavat tarkkaan ottaen eri ajankohtiin. 1 päivään helmikuuta 2014 mennessä on yhtä kuin viimeistään 31 päivänä tammikuuta 2014 klo 24.00 tai tammikuun 2014 kuluessa.

Aivan yksiselitteinen asia ei kuitenkaan ole: esim. suomen ilmaus *Asia ratkeaa ensi maanantaihin mennessä.* tulkittaneen käytännössä niin, että asia voi ratketa myös vielä maanantaina.

Jos tekstissä mainitusta määräajasta tms. on vähänkin epäselvyyttä, se on aina syytä tarkistaa käännöksen tilaajalta. Säädösteksteissä on kaiken kaikkiaan syytä välttää *mennessä*-sanaa ja suosia *viimeistään*- tai *kuluessa*-ilmauksia. Sana *ennen* ei ole suositeltava säädöskielessä, ja yleiskielessäkin ongelmana on, että ilmaukseen kuuluvaa partitiivia voi olla vaikea ilmaista.

kuten esimerkiksi – Ilmaisussa *kuten esimerkiksi* (esim. **monilla aloilla, kuten esimerkiksi maataloudessa*) jompikumpi sanoista on yleensä tarpeeton (→ *monilla aloilla, kuten maataloudessa*).

käsitellä – Vaikka *käsitellä*-verbiä voi käyttää monipuolisesti eri verbien ym. ilmaisujen yleisvastineena, olisi kuitenkin varmistettava, että objektina olevaa kohdetta on ko. lauseyhteydessä luontevaa *käsitellä*. Esim. seuraavissa tapauksissa *käsittelyn* tapa jää epämääräiseksi, ja ilmaisun luontevuudessa on toivomisen varaa:

i) **Brasilia on kyennyt käsittelemään omassa poliittisessa ja institutionaalisessa järjestelmässään haasteita (kuten sosiaalisen koheesion puutetta), joita on monilla alueen mailla* (EN *to address challenges*);

ii) **TTK- ja demonstroitihankkeissa keskitytään kahden avaintoiminnan avulla käsittelemään puhtaampia energiajärjestelmiä, mukaan lukien uusiutuvat energialähteet* (EN *tackle*).

Parempia vaihtoehtoja olisivat näissä tapauksissa esim. i) *ratkomaan haasteita, löytämään ratkaisuja/vastauksia haasteisiin*; ii) *keskitytään kehittämään puhtaampia energiajärjestelmiä; keskitytään ... puhtaampiin energiajärjestelmiin*.

lainausmerkit: typografia ja pulmallisia käyttötapauksia – Komission suomenkielisissä käännöksissä käytetään nk. kaarevia lainausmerkkejä (” ja ’). Lainauksen alussa ja lopussa käytetään samanlaista lainausmerkkiä.

Seuraavaan on koottu eräitä harvemmin esiintyviä lainausmerkkien käyttötapauksia:

lainausmerkkien ja pisteen sijoittaminen lainauksen perään, kun lainaus päättyy lainattavan virkkeen loppuun

Tällaisessa tapauksessa tulee sijoittaa lainausmerkit ennen koko virkkeen (lainaava virke + lainattava osuus) päättävää pistettä. Viimeisenä oleva piste osoittaa virkekokonaisuuden loppua.

– *Jotta varmistetaan, että aluetuki todella kannustaa tekemään investointeja, joita ei muuten tehtäisi tukialueilla, vuoden 2007 suuntaviivojen 38 kohdan mukaan ”tapauskohtaisen tuen osalta toimivaltaisen viranomaisen on täytynyt tehdä aiesopimus, jossa edellytetään, että komissio hyväksyy toimenpiteen, jotta tukea voidaan myöntää ennen hankkeen aloittamista”.* (ks. myös seuraava ohje)

lainausmerkit lainauksessa, joka käsittää enemmän kuin yhden virkkeen

Kun tekstissä on toisesta tekstistä peräisin oleva suora lainaus, joka alkaa pienellä alkukirjaimella mutta joka käsittää enemmän kuin yhden virkkeen, lainauksen lopussa olevat lainausmerkit sijoitetaan lainatun kokonaisen virkkeen päättävän pisteen jälkeen. Esim.

– *Komission raportissa todetaan, että ”tähänastiset toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä. Jäsenvaltioilta kaivataan tässä kysymyksessä uudenlaista aloitteellisuutta. Lisäksi toimilla alkaa jo olla kiire, koska määrääjäksi asetettu vuoden 2014 loppu lähestyy kovaa vauhtia.”*

lainaukset, joita edeltää kaksoispiste

Kun lainausta edeltää kaksoispiste, jonka jälkeen lainaus esitetään omana kokonaisuutenaan, lopussa olevat lainausmerkit sijoitetaan pisteen jälkeen.

– *Vuoden 2007 suuntaviivojen 10 kohdassa todetaan seuraavaa: ”Kun aikomuksena on poikkeuksellisesti myöntää tapauskohtaista tukea yksittäiselle yritykselle [...], jäsenvaltion on osoitettava, että hanke edistää johdonmukaista alueellista kehitysstrategiaa [...].”*

kahdenlaiset lainausmerkit peräkkäin virkkeen alussa

Virkkeen alkuun voi – ja pitääkin – panna peräkkäin kahdenlaiset lainausmerkit seuraavanlaisissa tapauksissa:

– *La nota 40 recita: ”Per «inizio dei lavori» si intende l'inizio dei lavori di costruzione o il primo fermo impegno ad ordinare attrezzature, esclusi gli studi preliminari di fattibilità.”*

– *Alaviite 40 kuuluu seuraavasti: ”’Aloittaminen’ tarkoittaa joko rakennustöiden aloittamista tai ensimmäistä vakaata sitoumusta tilata laitteita, pois lukien alustavat toteutettavuustutkimukset.”*

virkkeenalkuisella isolla kirjaimella alkavan lainauksen sijoittaminen lainaavan virkkeen sisään

Jos lainaukseen sisältyy alun perin isolla kirjaimella alkava virke tai virkkeen osa, virkkeenalkuinen iso kirjain voidaan lainauksessa korvata pienellä kirjaimella, jottei iso kirjain häiritse suomenkielisen tekstin hahmottamista. Näin voidaan toimia erityisesti silloin, kun käsillä oleva teksti ei edellytä äärimmäistä tarkkuutta:

– *Lainattava teksti: ”Tapauskohtaisen tuen osalta toimivaltaisen viranomaisen on täytynyt tehdä aiesopimus, jossa edellytetään... ”*

– *Lainaus: Jotta varmistetaan, että aluetuki todella kannustaa tekemään investointeja, joita ei muuten tehtäisi tukialueilla, vuoden 2007 suuntaviivojen 38 kohdan mukaan ”tapauskohtaisen tuen osalta toimivaltaisen viranomaisen on täytynyt tehdä aiesopimus, jossa edellytetään... ”.*

Jos kuitenkin tekstiltä vaaditaan suurta tarkkuutta (säädöstekstit, tieteelliset tekstit), voidaan käyttää ratkaisua, jossa pieneksi muutettu lainattavan osan alkukirjan pannaan sulkeisiin

– *38 kohdan mukaan ”(t)apauskohtaisen tuen osalta... ”.*

lauseenvastikkeen ja nesessiivilauseiden subjektin sijamuoto – Suomalaisissa teksteissä on alkanut yleistyä nominatiivin virheellinen käyttö lauseenvastikkeen tai pakkoa, velvollisuutta tai sopivuutta ilmaisevan nesessiivilauseen subjektin sijamuotona seuraavanlaisissa tapauksissa:

– **Yli 80 % osuus on katsottu olevan jo lähes monopoli. → Yli 80 prosentin osuuden on katsottu olevan...*

– **Lakia pitää muuttaa tai rangaistus on oltava tuntuva. → ...rangaistuksen on oltava tuntuva.*

Oikea sijamuoto tällaisissa tapauksissa on siis genetiivi.

lisähuomautusten erottaminen muusta lauseesta pilkulla; kuten; esimerkiksi; toisin sanoen – Lauseeseen sisältyvä irrallinen lisähuomautus, joka voi alkaa esim. sanoilla *kuten, esimerkiksi* tai *toisin sanoen*, erotetaan muusta lauseesta pilkulla. Huomautus on irrallinen, jos sen edellä on mainittu sana, jota huomautuksella selvennetään. Jos huomautus on lauseen/virkkeen keskellä, se erotetaan pilkulla molemmin puolin, esim.

– *Sivulaitojen pollarien kannet ja kulkuväylien esteet, kuten portaiden reunat, on maalattava muun kannen vastavärillä.*

Jos lisähuomautus on pääsanana ja postposition (esim. *alla, kesken, päällä, tähden, jälkeen*) välissä ja postpositio on lauseen lopussa, pilkut voi jättää pois, esim.

– *Avustukset on jaettava ennalta määritetyllä tavalla eri osallistujien kuten yritysten ja yliopistojen kesken.*

-llinen-päätteiset muodosteet – Erityisesti hallintosuomessa suositaan termien muodostuksessa usein sanaliittoja sen sijaan, että käytettäisiin suomelle luonteenomaisempia yhdyssanamuodosteita. Erityisen yleisiä ovat *-llinen -päätteiset* muodosteet (esim. *rahoituksellinen riski*; vrt. *rahoitusriski*). Monet niistä ovat jo vakiintuneet kiinteäksi osaksi sanastoa (esim. *ammattillinen koulutus*; vrt. *ammattikoulutus*), mutta usein tällaiset muodosteet ovat paitsi koukeroisia myös aivan turhia. Esimerkiksi *rahoituksellinen vaje* on yksinkertaisemmin *rahoitusvajetta*, ja jotakin asiaa voi tarkastella *rahoituksen kannalta* sen sijaan, että sitä tarkasteltaisiin *rahoituksellisesta näkökulmasta*. Samoin *alueelliset ja paikalliset viranomaiset* ovat yksinkertaisemmin *alue- ja paikallisviranomaisia*. Lisää esimerkkejä:

– *energiataloudelliset ratkaisut* → *energiatalousratkaisut*

– *hoidollinen kokemus* → *hoitokokemus*

– *ilmastolliset muutokset* → *ilmaston muutokset*

– *itsehallinnollinen alue* → *itsehallintoalue*

– *kasvatuksellinen tehtävä* → *kasvatustehtävä*

– *maanpuolustuksellinen valmius* → *maanpuolustusvalmius*.

Aina ei yhdyssana kuitenkaan käy. Esim. *kansanterveydellinen merkitys, merkitys kansanterveydelle* (ei **kansanterveysmerkitys*); *liikunnallinen kuntoutus* (ei **liikuntakuntoutus*); *(taimiston) metsänhoidollinen tila* (ei **metsänhoitotila*). Jos kuitenkin väärinkäsityksen vaaraa ei ole eikä yhdyssanasta tule turhan pitkää tai monijakoista, sanaliittojen sijaan on syytä suosia yhdyssanoja.

lujittaa – Englannin verbien *strengthen, reinforce* ja *consolidate* vastineena käytetään suomessa usein verbiä *lujittaa* (= tehdä lujemmaksi, kestävämmäksi; vahvistaa). Ongelmana on toisinaan, että *lujittaa* ei kollokoi luontevasti verbilausekkeeseen kuuluvan substantiivin kanssa.

Esimerkkejä luontevista kollokaatioista: *lujittaa asemaa, suhdetta, kauppa- ym. suhteita, ystävyyttä, rauhaa, yhteishenkeä, perustaa, siteitä, yhteyksiä.*

Vältä: *lujittaa *vahvuuksia, *toimia, *vuoropuhelua, *suoja, *lähentymistä, *säätöjä, *osaamista, *sopimusta.*

luottamuksellisuusmerkinnät asiakirjoissa – EU-asiakirjoissa olevia luottamuksellisuusmerkintöjä (EU-)RESTRICTED, (EU-)CONFIDENTIAL, (EU-)SECRET ja (EU-)TOP SECRET (FR: RESTREINT UE, CONFIDENTIEL UE, SECRET UE ja TRES SECRET UE) ei käännetä. Myös leimamerkintä LIMITED on pääsääntöisesti syytä jättää kääntämättä.

Luxemburg; Luxembourg – *Luxembourg* on suomeksi *Luxemburg*, niin maa kuin kaupunkikin. Belgian eteläisimmän alueen nimi on kuitenkin suomeksi *Luxembourg*.

lyhytmuotojen Agency, Authority ym. vastineet – Esimerkiksi säädöksissä, joilla perustetaan jokin *virasto*, *viranomainen* tms., määritetään usein originaalissa *hereinafter*-muotoilulla instanssin lyhytnimeksi ”*the Agency*”, ”*the Authority*” tms. Pelkkä *virasto* tai *viranomainen* ei kuitenkaan aina riitä erottamaan instanssia muista tekstissä mahdollisesti mainittavista virastoista tai viranomaisista, koska sitä ei suomessa voi kirjoittaa isolla alkukirjaimella. Näissä tapauksissa olisi käytettävä originaalia hieman pidempää ja selkeästi erottuvaa nimeä (esim. *European Electronic Communications Market Authority* (*hereinafter* ”*the Authority*”) → FI: *jäljempänä ’markkinaviranomainen’*).

maantieteellisten yhdistelmänimien taivutus – Jotkin maannimet on muodostettu yhdistämällä kahden maahan kuuluvan osan nimet *ja*-sanalla (esim. *Bosnia ja Hertsegovina*). Jos tällaisen yhdistelmänimen ensimmäiseen osaan ei sisälly suomennettua ainesta, sijapääte liitetään vain nimen jälkimmäiseen osaan. Nimiä taivutetaan sisäpaikallissijoissa, ellei jälkiosa ole monikollinen saarennimi (esim. *Saint Kitts ja Nevisissä*, *Antigua ja Barbudasta*, *Bosnia ja Hertsegovinaan* mutta *Heard ja McDonaldinsaarella*). Samalla tavalla taivutetaan myös yhdysmerkillisiä nimiä (esim. *Papua-Uudessa Guineassa*, *Guinea-Bissausta*). Jos kuitenkin yhdistelmänimen ensimmäinen osa on suomennettu, taivutetaan myös tätä osaa (esim. *Huippuvuorilla ja Jan Mayenissa*). ”

modaaliset lauseenvastikkeet; siten että -lauseetta korvaavat lauseenvastikkeet; johtuen; riippuen; ottaen huomioon – Modaalisella lauseenvastikkeella ilmaistaan muun lauseessa selostetun tekemisen tapaa (esim. *Hän tuli paikalle juosten* = siten, että hän juoksi). Modaalirakennetta käytettäessä olisikin testattava, syntyykö virkkeeseen järkevä tekemisen tapaa kuvaava merkitys. Esim. virkkeessä **Työryhmä keskittyi toimitusketjun tarkasteluun kolmeen alaryhmään jakautuen* (= keskittyi siten, että se jakautui) tällaista merkitystä ei synny. Modaalirakenteen ilmaisema tekeminen on myös aina samanaikaista kuin päälauseen tekeminen. Näin ollen esim. ilmaisu **Työryhmä antoi vuonna 2005 parannustoimenpiteitä koskevat ohjeet täydentäen niitä 2007* ei ole kielipillisesti oikea (→ *ja täydensi niitä...*). Myös ilmaisut *johtuen* ja *riippuen* ovat alun perin modaalisia lauseenvastikkeita, mutta ne ovat jo niin kaavamaisuneita, ettei niitä välttämättä hahmoteta verbimuodoiksi. Niiden käyttöä ei voikaan pitää virheellisenä, kunhan niitä ei käytetä liikaa eikä niillä saada aikaan tahatonta komiikkaa (**Puusta riippuen maalipinta kuivuu 5–10 tunnissa.*). Ne ovat kuitenkin usein korvattavissa paremmilla ilmaisuilla (*johtuen* → *vuoksi, takia*; *riippuen* → *mukaan*), joskaan esim. *mukaan* ei ole mikään patenttiratkaisu (vrt. esim. *Oppilaitoksesta riippuen tarjolla voi olla myös etäopiskelumahdollisuuksia* -- **Oppilaitoksen mukaan tarjolla voi olla myös etäopiskelumahdollisuuksia*).

Myös *ottaen huomioon* on modaalirakenne, vaikkei sitä aina sellaiseksi hahmoteta. Sen vuoksi esim. seuraava muotoilu on kielipillisesti ongelmallinen: **Ottaen huomioon osapuolten jyrkästi eroavat kannat ratkaisun pitkittyminen ei ole yllättävää*. Tässä *ottaen huomioon* -rakennetta on itse asiassa käytetty *kun*-lauseen vastineena. Ongelma onkin korjattavissa *kun*-lauseella: *Kun otetaan huomioon osapuolten..., ratkaisun...* Tämä ei kuitenkaan päde kaikissa tapauksissa, esim. **Ottaen huomioon toiminnan laajuus tukea olisi lisättävä* → *Koska toiminta on laajaa, tukea olisi lisättävä*; *Toiminnan laajuuden vuoksi...* tms.

moniosaisten titteliä taivutuminen; peräkkäisten titteliä välinen pilkut – Titteliä taivutusta koskeva perussääntö on, että yksisanaista virka- tai tehtävänimikettä ei taivuteta

seuraavissa yhteyksissä: *selvitys toimitettiin puheenjohtaja Barrosolle*. Moniosaisten tittelien taivutuksessa sen sijaan on horjuvuutta (esim. *selvitys toimitettiin Euroopan komission puheenjohtaja(lle) Barrosolle*). Suomen kielen lautakunta katsoo tuoreimmassa suosituksessaan (vuodelta 2006), että määritteellisiäkin titteleitä voi joko taivuttaa tai jättää taivuttamatta, eli kirjoittaja voi toimia niin kuin hänen kielikorvansa ohjaa (esim. *Neuvosto käsittelee Kosovon tilannetta YK:n pääsihteerin erityisedustaja(n) Martti Ahtisaaren esittämän ehdotuksen pohjalta*). On kuitenkin tapauksia, joissa taivutus kuulostaa useimpien mielestä luonnollisemmalta ja jotka taivutetaan poikkeuksetta (esim. *Suomi ei halunnut antaa ulkopoliittikan korkealle edustajalle Javier Solanalle erityisiä valtuuksia toimia koko EU:n nimissä kriisin ratkaisemiseksi; ei *ulkopoliittikan korkea edustaja Javier Solanalle*). Nämä ovat tyypillisesti tapauksia, joissa titteliin liittyy samassa sijassa taipuva etumäärite (usein adjektiivimäärite). Tällainen määrite voi olla sekä titteliin kiinteästi kuuluva että varsinaista titteliä määrittävä.

Peräkkäisten taivuttamattomien tittelien välissä käytetään pilkkua, koska ne ovat rinnasteisia, *Angolan ulkoministeri, tohtori Joao Bernardo de Miranda pitää esitelmän aiheesta Angolan rauhanprosessi*. Seuraavissa tapauksissa, joissa ensimmäistä titteliä on taivutettu, tittelit eivät enää ole rinnasteisia, joten pilkkua ei tarvita: *Angolan ulkoministerille tohtori Joao Bernardo de Mirandalle*.

Etenkin puhuttaessa unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeasta edustajasta, joka toimii myös komission varapuheenjohtajana, voivat ongelmallisia olla tapaukset, joissa puhutaan viran haltijasta yleensä eikä mainita lainkaan ko. virkamiehen nimeä. Esim. – *If we make sure the foundations of the service are as strong as possible then the capacity for the HR/VP and of the service to be more effective will be greater in the future*.

Tällaisessa tapauksessa ei voida käyttää muotoa

**... luomme unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, komission varapuheenjohtajalle ja ulkosuhdehallinnolle paremmat valmiudet...*

koska se antaisi ymmärtää, että puhutaan kolmesta eri toimijasta. Sen sijaan tulisi käyttää esim. muotoa

– ...luomme sekä unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle ja komission varapuheenjohtajalle että (koko) ulkosuhdehallinnolle paremmat valmiudet... TAI ...unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle ja komission varapuheenjohtajalle sekä hänen lisäkseen koko ulkosuhdehallinnolle...

Tekstiyhteyksissä, jotka eivät vaadi koko tittelin toistamista, voi myös harkita ratkaisua, jossa puhutaan ainoastaan (unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan) korkeasta edustajasta.

Ks. myös tietue [on behalf of HR/VP](#)

moni-sanan yksikön partitiivi; monta; montaa – Kielenhuoltajat pitivät aiemmin partitiivimuotoa *montaa* virheellisenä, koska sanassa on partitiivin päätte kahdesti. Suomen kielen lautakunta hyväksyi kuitenkin vuonna 1995 *montaa*-muodon käytön etenkin silloin, kun *monta* aiheuttaisi merkityksen muutoksen (esim. *Seppo luki monta kirjaa* – *Seppo luki montaa kirjaa*) tai kun *montaa* selventää partitiivin merkitystehtäviä lauseessa (esim. *Monta hakijaa odotti hakuprosessin loppuvaiheessa yllätys*. – *Montaa hakijaa odotti hakuprosessin loppuvaiheessa yllätys*). Jälkimmäisessä tapauksessa molemmat muodot ovat kuitenkin oikein (vaikka lukija saattaa ensimmäisessä virkkeessä aina ”yllätys”-sanaan asti erehtyä luulemaan ”monta hakijaa” –lauseetta subjektiksi).

Yksittäisissä tapauksissa kannattaa silti harkita, voisiko *monta*-sanana korvata jollakin muulla (esim. *Seppo luki useaa kirjaa*. *Monia hakijoita odotti hakuprosessin loppuvaiheessa yllätys*).

mukaan lukien; mukaan luettuna (mukaan luettuina); pois lukien; pois luettuna (pois luettuina); including; y compris; à l'exclusion (de)– Ilmaisujen *including* tai *y compris*

vastineena voidaan käyttää sekä muotoa *mukaan lukien* että muotoa *mukaan luettu(i)na* (sama koskee vastaavanlaisissa yhteyksissä käytettyjä, joskin harvinaisempia ilmaisuja *pois lukien* ja *pois luettu(i)na*, EN *excluding*, FR *à l'exclusion (de)*). Komission oikeudellisen yksikön kanta on, että säädöksissä pitäisi mieluummin käyttää muotoa *mukaan lukien*. Käyttötilanteissa olisi kuitenkin muistettava kaksi asiaa:

1) Mukaan luettavan asian on liityttävä loogisesti edellä esitettyyn, esim.

– *Lautakunta käsittelee asioita, jotka koskevat vuokraehtojen muuttamista, mukaan lukien vuokrankorotus ja vuokrasuhteen päättäminen.*

Ei esim. pidä sanoa, että

– **XX kehottaa EU:n jäsenvaltioita ja komissiota sitoutumaan voimakkaammin nykyisten politiikkojensa muuttamiseen, mukaan lukien EU:n tuotteiden polkumyynti kolmannen maailman markkinoille → muuttamaan politiikkojaan, joilla pyritään muun muassa lopettamaan... tai*

– **Osallistujamaiden on komission vaatimusten mukaisesti arvioitava säännöllisesti vaihtoja, mukaan lukien vaihtojen vaikutusta niiden hallintoon → Osallistujamaiden on komission vaatimusten mukaisesti arvioitava säännöllisesti vaihtoja ja niiden vaikutusta maiden hallintoon.*

2) Suomenkielisessä tekstissä ei pidä aina käyttää automaattisesti vastinetta *mukaan luettu(i)na* / *mukaan lukien*, koska yhden ja saman vastineen liian tiheä esiintyminen on omiaan tekemään tekstistä epäluontevaa. Muita mahdollisia käännöstapoja ovat – tilanteen mukaan – esimerkiksi *sekä; ja; kuten; myös; johon sisältyvät/kuuluvat/lukeutuvat, muun muassa; joka käsittää / pitää sisällään*.

mukaisesti; nojalla; mukaan; according to; in accordance with; by virtue of; pursuant to; under – EU-lainsäädäntöä tai sopimuksia käännettäessä on pidettävä perusoletuksena, että originaalitekstin englanninkieliset ilmaisut *according to* (tai *in accordance with*) ja *by virtue of* (tai *under* taikka *pursuant to*) tarkoittavat eri asioita.

According to / in accordance with viittaa siihen, että jotakin tehdään tai on tehtävä mainittavassa säädös-/sopimuskohdassa säädetyllä tai määrätyllä tavalla eli säädetyin tai määrätyn **mukaisesti**. Ko. kohdassa siis säädetään/määrätään nimenomaan kyseessä olevasta asiasta, esim.

– *Asianomaisten jäsenvaltioiden viranomaiset ovat oikeuttaneet jäljempänä mainitut yksiköt nostamaan kanteen direktiivin 20yy/nn/EY 2 artiklan mukaisesti.* (ko. direktiivissä säädetään kanteen nostamisesta ja siihen oikeutetuista viranomaisista)

Englannin *by virtue of* (sanakirjamääritelmän mukaan ”by authority of”; ”because of”) puolestaan tarkoittaa, että mainittava säädös- tai sopimuskohta antaa valtuutuksen tai perustan johonkin tai jonkin tekemiseen, vaikkei siinä säädettäisikään nimenomaan kyseessä olevasta asiasta. Näin ollen jotakin tehdään ko. säädös- tai sopimuskohdan **nojalla**.

– *Tarkistettua tullia olisi sovellettava taannehtivasti eli täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 857/2010 voimaantulopäivästä. Kyseisen asetuksen 2 artiklan nojalla sitä sovelletaan myös väliaikaisen tasoitustullin käyttöön otosta annetun komission asetuksen (EU) N:o 473/2010 voimaantulopäivästä*

– *EN: The revised duty rate should indeed be applied retroactively, i.e. from the date of entry into force of Implementing Regulation (EU) No 857/2010. By virtue of Article 2 of that regulation, it will also apply from the entry into force of Commission Regulation (EU) No 473/2010 imposing a provisional countervailing duty.*

Suomenkielistä ilmaisua *jnk mukaan* tulee tällaisissa yhteyksissä käyttää ainoastaan silloin, kun selostetaan tai siteerataan, mitä tietyssä säädöskohdassa sanotaan.

– Kyseisen artiklan **mukaan** Euratomin osuus suoritetaan perustamissopimuksen 7 artiklan nojalla toteutettavien tutkimus- ja koulutusohjelmien kautta. (artiklassa, johon viitataan, sanotaan siis näin)

Läheskään kaikki käyttötapaukset eivät kuitenkaan asetu näin siististi eri tapausluokkiin. Etenkin ilmaisuja *pursuant to* ja *under* käytetään originaaliteksteissä usein epämääräisesti sekä *mukaisesti*- että *nojalla*-merkityksissä.

– *Plant reproductive material may be imported from third countries only if it is established, pursuant to Article 44, that it fulfils requirements equivalent to those applicable to plant reproductive material produced and made available on the market in the Union.*

– Kasvien lisäysaineistoa saa tuoda kolmansista maista ainoastaan, jos 44 artiklan **mukaisesti** (EI: *nojalla) vahvistetaan, että se täyttää vaatimukset, jotka ovat vastaavia kuin unionissa tuotettavaan ja markkinoilla saataville asetettavaan kasvien lisäysaineistoon sovellettavat vaatimukset.

Onkin syytä tarkastella säädöskohtaa, johon viitataan, ja päätellä sen perusteella, mikä on sopiva vastine.

muodosteet, joissa adjektiivin ilmaisema ominaisuus ei kuulu luontevasti pääsanalle; taloudellinen; tekninen; audiovisuaalinen – Suomen kielessä käytetään nykyään – ehkäpä englannin vaikutuksesta – runsaasti adjektiivista ja substantiivista koostuvia yhdyssanan kaltaisia muodosteita, kuten *taloudellinen järjestö* tai *audiovisuaalinen politiikka*, joissa adjektiivi ilmaisee periaatteessa pääsanalle luontaisesti kuulumatonta ominaisuutta. Esim. **taloudellinen järjestö* voi tuoda mieleen järjestön, joka käyttää varojaan säästeliäästi; paremmin: *talouselämän järjestö*. Myös **taloudellinen toimija* on pikemmin *talouden* (tai *talouselämän*) *toimija*. Unionin politiikka on tuskin ”audiovisuaalista”, vaan se koskee *audiovisuaalialaa*. Siis *audiovisuaalialan politiikka* tai *audiovisuaalipolitiikka*. Myöskään *technique/technical* ei ole välttämättä aina *tekninen*. Esim. *asiakirjan tekninen tarkastelu* antaa ymmärtää, että asiakirjaa tarkastellaan sanamuodon, ulkoasun tms. kannalta. Jos halutaan sanoa, että asiakirjaa tarkastelleen tekniikkaan tai teknologiaan liittyvien kysymysten näkökulmasta, olisi käytettävä esim. *muotoilua tekniikan* t. *teknologian kannalta*.

murtoluvun käyttö desimaaliluvun sijasta kansantaloutta kuvaavissa luvuissa; kokonaisluvun ja murtoluvun yhdistelmän kirjoitustapa – Erityisesti kansantaloutta käsittelevissä teksteissä voidaan käyttää esim. talouden kasvuvauhtia kuvattaessa prosenttiluvun osana murtolukua, esim.

– *The projected figure for 2002 of 2 ¾ per cent is dampened by negative statistical carry-over effects).*

Kansantaloustieteen asiantuntijalta saadun ohjeen mukaan murtoluvut pitäisi tällaisissa yhteyksissä jättää alkuperäiseen asuunsa, koska kirjoittaja on voinut tarkoittaa, että 2¾ % on noin 2,75 % (tarkka totuus voi olla vaikkapa 2,70-2,80 %). Sen sijaan 2,75 on tasan 2,75. Kokonaisluvun ja murtoluvun yhdistelmä kirjoitetaan suomessa ilman sananväliä silloin, kun käytetään erityistä murtoluvun merkkiä (esim. ¾). Muuten merkitään selvyiden vuoksi sananväli (mieluiten ohuke) kokonaisluvun ja murtoluvun väliin. Esim.

2½ (kaksi ja puoli);

2 1/2 (kaksi ja puoli);

1¾ (yksi ja kolme neljännestä tai yksi ja kolme neljäsosaa);

1 3/4 (yksi ja kolme neljännestä tai yksi ja kolme neljäsosaa);

2½ -vuotias (kaksi ja puoli -vuotias; tässä siis 2½ ymmärretään sanaliitoksi, minkä vuoksi yhdysmerkin eteen jätetään väli);

2 1/2 -vuotias (kaksi ja puoli -vuotias (lähde *Kielikello* 2/2006).

muutokset tai oikaisut, jotka eivät koske suomenkielistä toisintoa – Jos jokin muutossäädöksen tai oikaisun yksittäinen kohta ei edellytä muutosta suomenkielisessä toisinnossa, kyseiseen kohtaan lisätään – tilanteen edellyttämällä tavalla varioiden ja tarvittaessa suluissa – maininta siitä, että *muutos ei koske suomenkielistä toisintoa*.

Esim. 1

– (25) *In Annex C, the chapter title: "Module A: Internal Design Control with Production Verification" is replaced by the chapter title: "Module A1: Internal Design Control with Production Verification".*

– 25) *Tämä muutos ei koske suomenkielistä toisintoa.*

Esim. 2

In Article 12(2), the first sentence of the second subparagraph is replaced by the following: "Once the notifying parties and other involved parties have (...) the Commission shall take a final decision repealing, amending or confirming the provisional decision". (Kyse on muutoksesta, jolla aiemmin käytetty *annul*-verbi muutetaan *repeal*-verbiksi. Koska suomenkielisessä toisinnossa on jo aiemmin käytetty *annul*-verbin vastineena verbiä *kumota*, muutostarvetta ei ole.) →

– *Korvataan 12 artiklan 2 kohdassa toisen alakohdan ensimmäinen virke seuraavasti: (Ei koske suomenkielistä toisintoa.)*

(Muutostavan ja -kohdan ilmaisevan johdantolauseen kääntäminen on tässä tapauksessa tarpeen, koska kyseinen muutos on aiemmin mainittu erikseen muutossäädöksen johdanto-osassa).

Esim. 3

– *Article 4 is amended as follows:*

"Surveillance Committee" is replaced by "Supervisory Committee".

"Community" is replaced by "Union".

(Tässä tapauksessa ensimmäinen muutos ei aiheuta toimenpiteitä suomenkielisen toisinnon osalta, koska aiempi vastine *valvontakomitea* säilytetään samana. Toinen muutos kuitenkin edellyttää myös suomenkielisen toisinnon muuttamista.) →

– *Muutetaan 4 artikla seuraavasti:*

(Ensimmäinen muutos ei koske suomenkielistä toisintoa.)

Korvataan sana "yhteisön" sanalla "unionin".

Huom. Kolmannen esimerkin tyyppisissä tapauksissa ei tule selostaa, minkälainen muutos sen ja sen kielisessä originaalissa on tehty (EI esim. **Korvataan englanninkielisessä toisinnossa sanat (...) sanoilla (...)*. Tällöin yksi kielitoisinnosta saisi tavallaan "originaalin" aseman, mikä ei ole EU-lainsäädännön periaatteiden mukaista.

määritelmät säädöksissä – Säädösten määritelmäartikla muotoillaan suomeksi siten, että artiklan johdantokappaleeseen sijoitetaan ilmaus *Tässä [asetuksessa/direktiivissä/päätöksessä] tarkoitetaan:* (Huom. Johdantokappaleen lopussa on kaksoispiste.).

Toisin kuin englannissa, verbiä *tarkoittaa* ei siis käytetä enää itse määritelmässä.

Määriteltävä termi on adessiivimuodossa (-lla, -llä), ja sen ympärillä on yksinkertaiset lainausmerkit. Määriteltävää termiä ei merkitä korostuskeinoin (kuten kursivoinnilla). Esim.

– Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) 'jakelulla' maakaasun siirtämistä paikallisten tai alueellisten putkistojen kautta asiakkaille toimitettavaksi;

määrätä; säätää; määräykset; säännökset; säädös – EU:n juridisissa teksteissä pääsääntönä on, että ainoastaan sopimuksissa (myös EU:n perussopimuksissa) *määrätään* ja kaikissa muissa säädöksissä (myös päätöksissä) *säädetään*. Näin ollen sopimuksissa on *määräyksiä* ja EU-säädöksissä *säännöksiä*. *Säännöksistä* voi puhua myös suositusten

yhteydessä, joskaan vastine ei ole täysin ihanteellinen. Suosituksissa puhutaan usein myös *periaatteista* (*principles*).

Säädös (EN: (*legal*) *act*, FR: *acte (juridique)*) on yleiskäsite, joka käsittää erilaiset lainsäädäntötyypit (EU:n tapauksessa asetukset, direktiivit ja päätökset sekä ei-velvoittavat suositukset ja lausunnot). *Säädös* tarkoittaa siis kokonaista asetusta, direktiiviä jne. *Säännökset* (EN: *provisions*, FR: *dispositions*) puolestaan ovat *säädösten yksittäisiä* kohtia.

niin pian kuin mahdollista; niin usein kuin mahdollista; niin laajasti kuin mahdollista jne. – Yleensä nasevammin: *mahdollisimman (pian, usein, laajasti jne.)*

nimetä; nimittää – Ks. Kielitoimiston sanakirja: ”*nimetä*: 1. antaa jllek nimi. *Uusi lähiö nimettiin Ilomäeksi*. 2. mainita jk nimeltä; esittää t. valita jhk tehtävään. *Nimetkää Jupiterin kuut*. *Nimetä jku todistajaksi*. *Ehdokkaiden nimeäminen*. *Suomen joukkue nimettiin eilen*. *nimittää*: 1. käyttää jstak jtak nimeä, kutsua jtak jksik, jllak nimellä (us. epävirallisesti). (...) *Nimittää isäpuolta isäkseen*. *Vadelmaa nimitetään myös vatuksi ja vaaraimeksi*. 2. asettaa, määrätä (virallisesti), antaa nimitys jhk virkaan t. toimeen. *Professorit nimittää presidentti*. *Testamentin toimeenpanijaksi nimitetty henkilö*. *Komitean jäsenet on nimitetty*. ”
EU-teksteissä on kuitenkin tullut käytännöksi, että jos esim. jäsenvaltioille kuuluu edustus jossakin elimessä, jäsenvaltiot *nimeävät* elimen jäsenet, eli oikeus edustukseen ikään kuin on jo olemassa, nyt vain kerrotaan, keitä tulevat edustajat ovat.

nominatiivi- v. partitiivimuoto säädöksen muuttamisesta puhuttaessa; säädöksen muuttaminen; vastaavasti; accordingly – Säädösten johdanto-osan vakiofraasi *Regulation/Directive ... should therefore be amended accordingly* käännetään ... *sen vuoksi asetusta/direktiiviä olisi muutettava*. Käytetään siis partitiivia, ja jätetään sana *vastaavasti* (*accordingly*) pois. Sädöksen artikloissa sen sijaan sanotaan nominatiivimuotoa käyttäen *Muutetaan asetukset/direktiivit ... seuraavasti*.

non-alkuiset sanat; ei-; muut kuin – Suomen kieli tarjoaa usein toimivia ratkaisuja *non-*alkuisten määreiden ja sanojen kääntämistä varten (esim. *non-discriminatory* → *syrjimätön*), mutta joissakin tapauksissa käänkösvaihtoehdot ovat vähissä. Yksi mahdollisuus on käyttää ilmaisua *muut kuin*, mutta tällöin on oltava tarkkana, ettei merkitys vääristy, kuten seuraavassa esimerkissä:

– **On pidätyttävä kaikkien muiden kuin islamilaisten uskonnollisten yhdyskuntien järjestöille kuuluvan tai kuuluneen omaisuuden kaikesta myynnistä ja takavarikoinnista ennen edellä mainitun lain hyväksymistä.* (orig. *non-muslim*). Tarkoituksena on ollut sanoa, että ei-islamilaisten yhdyskuntien omaisuutta ei saa myydä tai takavarikoida, mutta sen sijaan tullaan painottaneeksi, että islamilaisten uskonnollisten yhdyskuntien järjestöille kuuluvaa tai kuulunutta omaisuutta saa myydä ja takavarikoida aivan vapaasti.

Joissakin tapauksissa onkin merkityksen selvyuden vuoksi ja hankalien kiertoilmausten välttämiseksi parasta käyttää suomessa *ei-*alkuista vastinetta. (*On pidätyttävä kaikkien ei-islamilaisten uskonnollisten yhdyskuntien omaisuuden (...) myynnistä ja takavarikoinnista*). Myös vastakohtaa tarkoittavien määreiden käytössä on syytä olla varovainen. Esim. ilmaisussa *ei-luottamuksellinen vuorovaikutteinen asiointi, joka koskee muuta kuin asiakkaan luottamuksellisia henkilökohtaisia tietoja* määre *ei-luottamuksellinen* (*non-confidential*) ei ole korvattavissa vastineella *julkinen*. Se, että asiointi on *ei-luottamuksellista* ei välttämättä tee siitä *julkista* (sanan laajassa merkityksessä). Vrt. myös seuraava esimerkki:

– *Interested parties providing confidential information shall be required to furnish non-confidential summaries thereof* → *Asianomaisten osapuolten, jotka toimittavat luottamuksellisia tietoja, on toimitettava niistä ei-luottamukselliset yhteenvedot*.

Tässäkin on olennaista, että *non-confidential*-määreen käännös vain kumoaa *confidential*-määreen käännöksen eikä tuo mukaan lisäominaisuuksia.

North-South cooperation; coopération Nord-Sud – Suositeltavia suom. vastineita ovat *pohjois-etelä-yhteistyö* tai *pohjoisen ja etelän yhteistyö* (ei **pohjoinen-etelä-yhteistyö*)

notwithstanding – Englannin pre-/postposition *notwithstanding* perusmerkitys on EU-teksteissäkin *huolimatta* (engl. *in spite of; regardless of*). Säädösteksteissä ilmaisut, joissa sitä käytetään, kääntyvät yleensä parhaiten vastineella *sen estämättä, mitä...* Esim.

– *Notwithstanding paragraph 3, any amendment proposed to Article 1(3), shall be considered as essential elements, and therefore subject to approval by the Council* – *Sen estämättä, mitä 3 kohdassa säädetään...*

Käypiä käännöksiä voivat joissakin tilanteissa olla myös *vaikka; poiketen siitä, mitä tai silloinkin kun*.

Ongelmana kuitenkin on, että tätä välillä vaikeasti hahmottuvaa sanaa käytetään toisinaan alkuteksteissä huolimattomasti tai jopa virheellisesti, esim.

– *The Governing Board shall in particular: (...) decide on the termination of the membership of any Member which does not fulfil its obligations, notwithstanding the provisions of the Treaty ensuring compliance with European Union law.*

Koska perussopimuksen määräykset ovat tässäkin tapauksessa ensisijaisia, *notwithstandingin* merkitys ei voi olla *sen estämättä, mitä*, vaan päinvastainen *sanotun kuitenkaan rajoittamatta...*

Koska näiden kahden ilmaisun merkitysero on oleellinen, kannattaa epäselvissä tilanteissa kääntyä epäroimatta toimeksiantajan puoleen.

numeroiden merkitseminen suomenkielisessä tekstissä – Englanninkielisissä teksteissä käytetään pääsääntöisesti luvuissa tuhaterottimeksi pilkkua ja desimaalierottimeksi pistettä esim. seuraavasti:

22,269,343 34.2

Suomenkielisissä teksteissä sen sijaan käytetään tuhaterottimeksi ohuketta ja desimaalierottimeksi pilkkua seuraavasti:

22 269 343 34,2

Kolmen luvun sarjoihin erottelu ei koske esim. vuosilukuja tai säädösten numeroita.

Pienet luvut kymmeneen asti kirjoitetaan suomenkielisissä teksteissä yleensä kirjaimin.

Verkkoteksteissä (siis nimenomaan verkkosivuja varten laadittavissa teksteissä) on kuitenkin muodostunut käytännöksi kirjoittaa pienetkin luvut yleensä numeroin. Myös matemaattisessa tai tilastollisessa tekstissä kirjoitetaan luvut numeroin. Samoin, jos tekstissä on ylipäättään paljon lukuja, voi olla havainnollisuuden vuoksi parempi käyttää numeroita.

Jos luku on tarpeen kirjoittaa kirjaimin, se erotellaan niin ikään kolmen numeron ryhmiin.

Esim. *Kaksikymmentäkaksimiljoonaa kaksisataakuusikymmentäyhdeksäntuhatta kolmesataaneljäkymmentäkolme*

Pitkien lukujen kirjoittamista kirjaimin on kuitenkin yleensä vältettävä. Samoin lukujen kirjoittamista peräkkäin tekstissä on vältettävä.

Vuoden 1994 liikevaihto oli 5,6 miljardia markkaa.

(Ei: **Liikevaihto oli vuonna 1994 5,6 miljardia markkaa*).

numeroiden taivutus; päätteen merkitseminen muodostelman jälkimmäisenä osana olevaan numeroon – Tekstissä esiintyvän numeron perään merkitään taivutuksen merkiksi pääte vain, jos numero on eri sijamuodossa kuin sitä välittömästi seuraava pääsana. Esim.

– *Kaikkiaan 12:lle Suomesta tullee harjoittelijalle löytyi asunto työpaikan läheisyydestä.*

Mutta: *Yhteensä 15 hakijalla oli aiempaa kokemusta käännöstyöstä.*

Jos lauserakenne on sellainen, että numerokin taipuu partitiivissa, taipuminen on merkittävä päätteellä. Esim.

– *Tilaisuuteen odotetaan 200:aa vierasta* (pääsanana kokonainen sana)

Mutta: *Naapurikaupassa tuote ei maksanut edes 100 €:a* (pääsana mittayksikön lyhenne tai tunnus).

Joissakin tapauksissa partitiivin merkitsemättä jättäminen voi myös muuttaa merkitystä (vrt. *Veikko ampui 16:ta sorsaa.* -- *Veikko ampui 16 sorsaa.*). Huom. myös peruslukujen ja järjestyslukujen taivutuspäätteiden ero (*Veikko ampui 16:ta* (= kuuttatoista) *sorsaa. Veikko ampui 16:tta* (= kuudettatoista *sorsaa.*).

Jos numero kuuluu osana lyhenteen ja numeron muodostamaan yhdistelmään, tarvitaan sijapäätte, joka merkitään numeron perään (esim. *IAS 8:n vaatimusten, IFRS 2:n soveltamisalaan*). Näin siksi, että numeron pääsana on edellä oleva lyhenne (eikä numero ole jäljessä olevan sanan pääsana).

Ks. myös tietue [partitiivin päätte lukujen ja mittayksikköjen yhteydessä](#)

objektin sija eräissä passiivirakenteissa – Objektin sija seuraavanlaisissa rakenteissa aiheuttaa välillä päänvaivaa:

– *Jos yritys valitaan otokseen, sen edellytetään täyttävän kyselylomake / kyselylomakkeen.*

Ison suomen kielioopin (samoin kuin perinteisten sääntöjen) mukaan jälkimmäinen vaihtoehto on oikea. Se, että ensimmäinen vaihtoehtokaan ei välttämättä särähdä kielikorvaan, saattaa johtua siitä, että hallitsevan rakenteen passiivimuotoinen predikaatti vaikuttaa voimakkaasti ja saa nominatiiviobjektin tuntumaan luonnolliselta.

oikeutettu etu + infinitiivi; legitimate interest (in doing sth); intérêt légitime (à) –

Englannin kielen ilmaisua *legitimate interest* (FR *intérêt légitime*) käytetään joskus tavalla, joka houkuttelee suomessa verbin infinitiivimuodon käyttöön. Jos kuitenkin *legitimate interest* käännetään tällaisissa tapauksissa *oikeutetuksi eduksi*, tuloksena on epäidiomaattinen ja semanttisesti outo yhdistelmä *oikeutettu etu tehdä jtk*. Esim.

– *The means referred to in paragraph 1 shall include provisions whereby organizations, having a legitimate interest under national law in protecting consumers, may... – *Edellä 1 kohdassa tarkoitetut keinot sisältävät säännöksiä, joiden mukaisesti järjestöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti oikeutettu etu suojella kuluttajia, voivat...).*

Joissakin tapauksissa ongelmasta selviää ilmaisulla *oikeutetun edun mukainen/mukaista*, mutta sekään ei ole yleispätevä ratkaisu. Muita harkinnan arvoisia ilmaisutapoja ovat mm. *oikeutettu/perusteltu intressi jhk; perusteltu intressi tehdä jtk; perusteltu intressi jnk tekemiseen*. Esim.

– *Yrityksillä on perusteltu intressi suojata yrityssalaisuuksien piiriin kuuluvat tietonsa parhaalla mahdollisella tavalla.*

Sana *intressi* sopii usein *etua* paremmin näihin yhteyksiin, koska sen merkitys on laajempi (ja ehkä myös epämääräisempi) kuin *edun* ja käsittää yhtä lailla tärkeyden, hyödyn, etunäkökohtien ja kiinnostavuuden aspektit.

olla olemassa; olemassa oleva; exist; existing – Englannin *exist*-verbin vastineeksi riittää usein pelkkä *olla*. Huom. kuitenkin, että säädöksistä puhuttaessa *existing* käännetään pääsääntöisesti *voimassa oleva*. Muissa yhteyksissä käyttökelpoisia vastineita ovat myös mm. *nykyinen*, *nyky-* ja *vallitseva*.

on behalf of HR/VP – Kun tekstissä joudutaan taivuttamaan titteliä *korkea edustaja ja varapuheenjohtaja*, kuten em. ilmaisussa, on suositeltavaa käyttää muotoa, jossa tittelin osat

erotetaan toisistaan pilkulla:

– *korkean edustajan, varapuheenjohtaja X:n puolesta*

Ks. myös tietue [moniosaisten tittelien taipuminen](#)

organisation; järjestö; organisaatio – Puhuttaessa YK:n ja sen eri organisaatioiden kaltaisista kansainvälisistä toimijoista sanan *organisation* vastine on *järjestö*. Sanaa käytetään kuitenkin englannissa ja ranskassa myös yleisessä merkityksessä, johon tämä käännösvastine ei sovi. Esim. englannin sanan *organisation* viittauskohde voi joskus olla niin laaja, että siihen mahtuvat jopa liikeyritykset. Silloin on varmempi puhua suomeksikin *organisaatioista*. Esim.

– *Create a database with profiles containing descriptions of organisations and businesses dealing with awareness, dissemination of information, web marketing, sectoral studies, provision of business services related to electronic commerce.* → Luodaan tietokanta, johon sisältyvät kuvaukset organisaatioista ja yrityksistä, joiden toiminta liittyy...

Huom. Etenkin maatalous- ja kalastusalailla: *organisation de producteurs* =

tuottajaorganisaatio (tässä yhteydessä suomen kielessä *järjestö* voisi viitata harhaanjohtavasti etujärjestö MTK:hon).

paikkaa ilmaisevat erisnimialkuiset yhdyssanat – Usein näkee, että erisnimialkuisista yhdyssanoista, jotka ilmaisevat paikkaa (eivätkä omistamista), on jätetty yhdysmerkki pois. Tällaiselle kirjoittamistavalle ei kuitenkaan ole mitään perusteita. Esim.

– **Euroopan komission Suomen edustusto, po. ... Suomen-edustusto*).

Seuraava esimerkki osoittaa hyvin yhdysmerkin tarpeellisuuden:

– *Georgian edustuston alaisuudessa toimiva Armenian edustusto ehdotetaan [= komissio ehdottaa] muutettavaksi varsinaiseksi edustustoksi.*

Tämä tarkoittaisi, että komissio aikoo muuttaa Armenian tasavallalle kuuluvan edustuston, joka toimii (jossakin) Georgian tasavallan edustuston yhteydessä, varsinaiseksi edustustoksi. Koska näin ei ole, vaan on kyse *Georgiassa ja Armeniassa sijaitsevista komission edustustoista*, pitäisi sanoa: *Georgian-edustuston alaisuudessa toimiva Armenian-edustusto ehdotetaan muutettavaksi varsinaiseksi edustustoksi.*

paikkailmoitus EUVL:ssä; avoimia virkoja koskevat ilmoitukset; publication for a vacancy – *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* julkaistavien avoimia virkoja koskevien ilmoitusten otsikossa on suositeltavaa käyttää ilmaisun *Publication of a vacancy for...* vastineena ilmaisua *Ilmoitus avoinna olevasta ...n virasta*.

Palestine; Palestiina – Palestiinan saatua vuoden 2012 marraskuussa YK:n yleiskokouksessa tarkkailijavaltion aseman EU:n ulkosuhdehallinto on päättänyt tarkistaa Palestiinan osalta soveltamaansa nimikäytäntöä. EUH:n nootin (27.3.2013) mukaan:

”In light of these developments, the EEAS has adopted the practice that the denomination 'Palestine' will be used on all occasions when referring to what to date has been referred to as 'Palestinian Authority' or 'occupied Palestinian territory'. E.g. name plates, tags, etc.”

Palestiinaan viitattaessa on aiemmin käytetty suomeksi erityisesti nimityksiä ”miehitetyt palestiinalaisalueet” (joskus myös ”miehitetty palestiinalaisalue”) tai ”palestiinalaishallinto”.

Uuden käytännön mukainen suomenkielinen vastine on **Palestiina** (huom. vastinetta

”Palestiinan valtio” on vältettävä).

paragraph kansainvälisissä sopimuksissa – Kun on kyse kansainvälisistä sopimuksista, sana *paragraph* käännetään vastineella *kappale*. Yksityisoikeudellisissa sopimuksissa (esim. kauppa- ja työehtosopimukset) *paragraph* on *kohta*.

partitiivin pääte lukujen ja mittayksikköjen yhteydessä – Lukujen ja mittayksikköjen yhteydessä näkee joskus käytettävän partitiivin päätettä virheellisesti seuraavasti:

- **Jäsenvaltiot hallinnoivat yhteistyössä EU:n kanssa jopa 76:tta prosenttia EU:n menoista.*
- **Lämpötilan nousu ei saa ylittää 2 °C:tta*".

Kummassakin tapauksessa oikea pääte on *-ta*, siis ...*jopa 76:ta prosenttia...*; 2 °C:*ta*. Ensin mainitussa tapauksessa *tta*-päätteen toinen *t* muuttaa luvun järjestysluvuksi (*seitsemättäkymmenettäkuudetta*). Ks. myös tietue [numeroiden taivutus; päätteen merkitseminen muodostelman jälkimmäisenä osana olevaan numeroon](#)

party; partie; sopimuspuoli; osapuoli – Sanan *party/partie* suomenkieliseksi vastineeksi on komission sopimustekstikäännöksissä vakiintunut *sopimuspuoli*. Jos kuitenkin kyseessä on EU:n ja jonkin ulkopuolisen valtion välisestä (valtio)sopimuksesta, on perusteltua käyttää vastinetta *osapuoli*, koska termi on käännetty tällä tavalla myös valtiosopimusoikeutta koskevassa Wienin yleissopimuksessa (ks.

<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1980/19800033>). Sopimuksen mukaan ”*osapuoli*” tarkoittaa valtiota, joka on suostunut noudattamaan valtiosopimusta ja jonka osalta valtiosopimus on voimassa (2 artiklan g kohta). Myös neuvostossa käytetään valtiosopimuksissa *osapuoli*-vastinetta Suomen ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston suosituksen mukaisesti (ks. IATE, termi nro 793698).

pashtun; pashtu; pushtu; pashto; paštu – Nämä ovat eri kielissä esiintyviä muunnelmia sekä Afganistanin ja Pakistanin pääväestön että sen puhuman kielen nimityksestä. Suomen kielessä vakiintunut ja tutkijoiden suositama käytäntö on seuraava:
pataani (kansallisuus, sen edustaja), *paštu* (kieli)

passiivin liittomuodot; virheellinen kaksoispassiivi – Passiiviin liittomuotoja koskeva pääsääntö on, että vain pääverbi on passiivimuodossa. Pitää siis sanoa *Tästä on oltu eri mieltä* (ei **Tästä ollaan oltu eri mieltä*); *Asiaa ei ollut käsitelty* (ei **Asiaa ei oltu käsitelty*). Apuverbinä voi olla myös esimerkiksi *näkyä* tai *tuntua*, joiden yhteydessä pätee sama sääntö eli vain pääverbi passiiviin. Siis: *Täällä näkyy nukuttavan* (ei **Täällä näytetään nukuttavan*). Tämäntapaiset rakenteet ovat kuitenkin usein kankeita, ja ne kannattaisi muotoilla toisin, esimerkiksi sivulauseen avulla: *Näyttää siltä, että täällä nukutaan*.

Peking v. Beijing – Sekä muodon *Peking* että muodon *Beijing* käyttö on mahdollista. EU:n toimielinten yhteisissä tekstinlaadinnan ohjeissa *Beijing* näyttäisi olevan suositeltavampi muoto, mutta myös *Peking* annetaan sulkeissa. Kielikellossa (3/2006) julkaistun artikkelin mukaan:

”Kiinan nimistä on suotavaa käyttää pinyinin mukaisia nimiasuja. [Pinyinin mukainen nimiasu olisi siis *Beijing*] Vanhoja jo vakiintuneita sovinnaismimiä on hyvä kuitenkin edelleen käyttää. Maan nimi on suomeksi *Kiina* (pinyinillä *Zhongguo*). Vanhoja tuttuja sovinnaismimiä *Peking*, *Hongkong*, *Jangtse* ja *Kanton* voi käyttää pinyinin mukaisen muodon rinnalla.”

Muoto *Beijing* näyttäisi esiintyvän usein asiakirjoihin sisältyvissä osoitteissa, *Peking* sen sijaan on yleisesti käytössä esim. erilaisissa sopimuksissa (ks. Finlex, EUR-Lex).

Suositus: komission suomenkielisissä teksteissä käytetään osoitteissa muotoa *Beijing*, muuten muotoa *Peking*.

perustua – Pitää sanoa *perustua johonkin* (ei **jollekin*).

peräkkäisten verbien erilainen rektio, verbien rinnastaminen – Verbejä, joiden rektio on erilainen, ei voi rinnastaa. Esim. **Ongelma on nostettava näkyviin ja pohdittava perusteellisesti* → *Ongelma on nostettava näkyviin ja sitä on pohdittava perusteellisesti*.

pilkkujen käyttö kirjeiden ja viestien alku- ja lopputervehdyksissä – Kirjeiden ja viestien alku- ja lopputervehdyksiä koskevat suomen käytänteet ovat osin toiset kuin esimerkiksi englannin. Seuraavassa muutamia esimerkkejä virallisuusasteeltaan erilaisista hyväksyttävistä alkutervehdyksistä (luettelo ei ole tyhjentävä):

Hei Katriina --- Hei, Katriina --- Hei Katriina! (ei **Hei Katriina,*)

Hei! (ei **Hei,*)

Terve --- Terve!

Arvoisa/Hyvä Jorma Jokamies --- Arvoisa/Hyvä Jorma Jokamies, (tässä tapauksessa pilkun käyttö on siis mahdollista, mutta jos pilkkua käytetään, kirjeen varsinainen teksti on aloitettava pienellä alkukirjaimella), esim.

Arvoisa Jorma Jokamies,

virastomme 30-vuotisjuhlan johdosta kutsumme Teidät...

Vrt.

Arvoisa Jorma Jokamies

Virastomme 30-vuotisjuhlan...

Huom. myös

Arvoisa suurlähettiläs

Lopputervehdyksiä:

Terveisin

Ystävällisin terveisin

Parhain terveisin

Kiitoksin

Kiittäen

Kunnioittavasti

Lopputervehdyksen perässä ei käytetä pilkkua.

pilkun käyttö lauseen aloittavien *ensiksi, ensinnäkin ja toiseksi* -tyyppisten sanojen jäljessä – Suomen kielessä ei ole perusteltua käyttää pilkkua lauseenalkuisten *ensiksi, toiseksi*

yms. sanojen jäljessä, jollei sanojen perässä tule esim. jokin pilkkua edellyttävä konjunktio (kuten *jos* tai *kun*). Pilkkua näkee kylläkin toisinaan käytettävän, mutta silloin on yleensä kyse englannin (tai muun) kielen pilkutuksen virheellisestä toistamisesta. Esim.

– *Firstly, tax administrations are dependent on one another for the electronic information which flows through the VAT Information Exchange System;*

— *Ensinnäkin verohallinnot ovat toisistaan riippuvaisia niiden sähköisten tietojen saannissa, jotka toimitetaan ALV-tietojen vaihtojärjestelmää käyttäen* (EI: **Ensinnäkin, verohallinnot ovat...*)

pisteen käyttö alaviitteen lopussa – Pääsääntö on, että suomenkielisissä EU-säädöksissä ja muissa teksteissä kaikkien alaviitteiden lopussa käytetään pistettä. Tämä koskee myös alaviitteitä, joissa viitataan viralliseen lehteen. Esim.

(¹) EUVL L 222, 20.8.2008, s. 1.

Pistettä ei kuitenkaan käytetä, jos alaviite päättyy internet-osoitteeseen. Esim.

(¹) <http://publications.europa.eu/code/fi/fi-6000000.htm>

poliittisesti arkaluonteiset maiden ja alueiden nimet; Taiwan, Province of China; northern part of Cyprus – Joidenkin maiden ja alueiden nimet ovat ongelmallisia niihin liittyvien poliittisten kiistojen vuoksi. Usein kysymys on siitä, tunnustetaanko tietty maa/alue vai ei. EU:n näkökulmasta olennaista tietysti on, tunnustaaako EU jonkin valtion/alueen (se ei esim. tunnusta Taiwania). Yleisenä periaatteena voidaan pitää, että suomennettaessa noudatetaan ongelmamaiden/-alueiden osalta originaalia (jolloin tekstin laatijalla on poliittinen vastuu valitsemastaan nimestä). *Taiwan, Province of China* -nimen vastineena olisi näin suomeksi *Kiinan maakunta Taiwan* (tämä on myös Kotuksen suosittelema vastine), *northern part of Cyprus* on puolestaan *Kyproksen pohjoisosa*. Ks. myös tietue [Palestine: Palestiina](#)

predikaatin luku eksistentiaalilauseissa; subjekti monikossa, predikaatti yksikössä – Suomen kielen lauseissa predikaatti on yleensä samassa luvussa kuin subjekti, esim.

– *Jäsenvaltiot hyväksyivät säädösehdotukseen tehdyt muutokset.*

Poikkeuksen muodostavat nk. eksistentiaalilauseet, joissa predikaatti on yksikössä, vaikka subjekti olisikin monikollinen. Eksistentiaalilauseet ilmaisevat olemassa olemista, olotilan muutosta, olemaan tulemista tai olemasta lakkaamista.

Kielenkäyttäjän kannalta ongelmattomia ovat yleensä tapaukset, joissa eksistentiaalilauseen subjekti on partitiivimuodossa, esim.

– *Tapaamisessa nousi esille vaikeita kysymyksiä.*

Hankalampia sen sijaan ovat lauseet, joissa subjekti on nominatiivissa:

– *Asiakirjasta puuttui viitetiedot.*

– *Järjestelmässä on turvalaitteet valmiiksi asennettuina.*

Eksistentiaalilauseiden tunnusmerkkejä ovat olotilan ilmentämisen lisäksi erityisesti seuraavat:

i) Tyypillisiä predikaattiverbejä ovat mm. *olla, aiheutua, seurata, kuulua, sisältyä, ilmestyä, loppua, kuolla, syntyä, tulla ja puuttua*.

ii) Lauseen sanajärjestys on useimmiten käänteinen (ts. subjekti on predikaatin jäljessä).

Tyypillinen sanajärjestys on: (paikan) adverbiali + predikaatti + subjekti.

iii) Lauseen subjekti ilmaisee uuden, tuntemattoman tai asiayhteydessä aiemmin mainitsemattoman asian.

iv) Lauseen predikaattiverbi ilmaisee pikemminkin passiivista kuin aktiivista toimintaa (epätoiminnallisuus).

v) Verbiin ei voi liittää objektia.

Joissakin tapauksissa raja eksistentiaalilauseen ja ei-eksistentiaalilauseen välillä on häilyvä, ja sekä predikaatin yksikkö- että monikkomuoto ovat mahdollisia. Tällöin yksikkö korostaa uutta, monikko puolestaan tunnettua asiaa. Vrt.

– *Lomapakettiin sisältyy hotellimajoitus, ateriat ja retket* (eri osatekijöiden olemassaolo ja asian uutuus korostuvat).

– *Lomapakettiin sisältyvät hotellimajoitus, ateriat ja retket.* (lukijan oletetaan tietävän, mitä lomapaketit tyypillisesti pitävät sisällään)

predikatiivin sija – Predikatiivin sija (nominatiivi vai partitiivi) voi tuottaa hankaluuksia seuraavanlaisissa tapauksissa: *Toteutamme Euroopan unionissa yhteisiä ihanteitamme: Keskipisteenämme on ihminen. Hänen arvonsa on loukkaamaton. Hänen oikeutensa ovat luovuttamattomat. Naiset ja miehet ovat tasa-arvoiset* (lähde: Berliinin julistuksen 1. versio). Näistä *luovuttamattomat* on käypä muoto, mutta *tasa-arvoiset* ongelmallinen. Viimeksi mainittu näet edellyttäisi, että naisten ja miesten joukko olisi jotenkin tarkkarajainen. Sitä se ei ole, vaikka tarkoitetaan kaikkia maailman miehiä ja naisia, sillä nämä muodostavat kenen tahansa puhujan mielessä määrältään hallittavaksi liian suuren joukon, jotta voisi käyttää

totaalimuotoista predikatiivia. Ihmisen oikeudet ovat sen sijaan määriteltävissä oleva joukko, ja siksi on luontevaa käyttää nominatiivimuotoista predikatiivia. Partitiivimuotokin olisi mahdollinen, mutta se viittaisi siihen, että jokainen oikeus erikseen on luovuttamaton.

priority; priority area – Suomen *painopiste / painopisteala / painopistealue* on usein kätevä vastine *prioritylle*, mutta liikaa ja kaavamaisesti käytettynä se voi tuoda teksteihin epäluontevuutta. Sama pätee *priorityn* toiseen yleiseen vastineeseen *ensisijainen tavoite*. Vaihtoehtoisia käännöstapoja: *painottaa jtk; panna erityistä painoa jllk; panna / asettaa etusijalle jkn; priorisoida jtk; jonkun priorisoima jk; pyrkiä erityisesti / ennen kaikkea jhk; tärkeä tavoite; keskeinen tavoite; jonkun painottama toiminnan ala tms.; jonkun erityisesti tavoitteleva asia tms.; jonkun tavoitteena / pyrkimyksenä on ennen kaikkea jk / tehdä jtk*. Esim.

– **Komissio aikoo asettaa taloudellisten välineiden käytön painopisteeksi täytäntöönpanon yhteydessä* → *Komissio aikoo painottaa taloudellisten välineiden käyttöä täytäntöönpanon yhteydessä/edistäjänä*.

proactive; proactif – Määreellä *proactive/proactif* kuvataan sellaista toimintaa tai asennoitumista, jossa ei tyydytä ainoastaan reagoimaan jo tapahtuneeseen vaan toimitaan itse aktiivisesti, ennakoivasti ja aloitteellisesti jonkin asian aikaansaamiseksi tai välttämiseksi. Vaikka vastine *proaktiivinen* onkin jo rantautunut suomenkielisiin teksteihin, useimmissa käyttöyhteyksissä on täysin mahdollista ja suositeltavaakin käyttää supisuomalaista vastinetta, kuten *ennakoiva* tai *aloitteellinen*.

pronominin epäselvä viittauskohde – Kun ranskankielisessä alkutekstissä on juuri puhuttu kahdesta toimielimestä, komissiosta (*la Commission*) ja neuvostosta (*le Conseil*) ja sitten sanotaan, mitä *il* tai *elle* seuraavaksi päätti, lukija tietää pronominin suvusta, kumpaa toimielintä tarkoitetaan. Suomen pronomini *se* ei kelpaa tähän tarkoitukseen, vaan tarkoitetun toimielimen nimi tulisi toistaa. Kirjoittajat pelkäävät yleensäkin toistoa liikaa. Parempi toistaa kuin jättää tarkoitus hämäräksi.

pronominiviittaus otsikkoon – Englanninkielisissä teksteissä viitataan toisinaan otsikon tai alaotsikon jälkeisen tekstikohdan ensimmäisessä virkkeessä pronominilla suoraan otsikkoon siten, että teksti ikään kuin jatkuu suoraan otsikosta. Tämä ei kuitenkaan ole suositeltava käytäntö suomen kielessä, koska suomen konventioiden mukaan otsikko muodostaa oman itsenäisen kokonaisuutensa. Pronominiviittauksen kohde pitäisikin suomenkielisessä tekstissä kirjoittaa auki. Esim.

Simultaneous tax examinations

These are generally considered as methods by which two or more countries combine efforts to audit taxpayers together.

Samanaikaiset verotarkastukset

*Samanaikaisia verotarkastuksia pidetään yleisesti menetelminä, joiden avulla.. (ei siis *Näitä pidetään yleisesti...).*

Huom. kuitenkin, että mm. tiiviissä luettelomaisessa esityksessä voi olla otsakkeita (ei siis varsinaisia otsikkoja), joihin on esim. tilasyistä tarpeen viitata pronominilla, esim.

1) kiinteänä osuutena maksettava rahoitus

Tällä tarkoitetaan...

2) kiinteänä osuutena maksettava rahoitus, jolla korvataan kustannuksia tietyn yksikkökustannustaulukon mukaan

Tällä tarkoitetaan...

proposal provides – Komission säädösehdotusten perusteluissa käytetään usein seuraavankaltaisia ilmaisuja:

This proposal provides that there must be a serious threat to public policy, public health or internal security.

Tällaisissa tapauksissa ei ole suositeltavaa käyttää suoraa käännöstä (**Tässä ehdotuksessa säädetään, että kyseessä on oltava...*). Ehdotus on vasta ehdotus, eikä siinä voida varsinaisesti säätää mitään. Parempia muotoilutapoja ovat esim.

Ehdotetussa/Ehdotettavassa säädöksessä/asetuksessa/direktiivissä/päätöksessä säädetään...

(jolloin ”ehdotettu” suhteellistaa säädöksessä tapahtuvan säätämisen ja ilmaisee, että kyseessä on vasta ehdotusvaiheessa oleva säädös) tai *Ehdotuksen mukaan...*

public policy – Vaikka *public policy* on joissakin yhteyksissä käännettävissä yleiseksi järjestykseksi, tällä termillä, joka esiintyy usein määreen asemassa, on hyvin usein muu merkitys, kuten yleinen etu, julkisen vallan toimet, yleisen edun mukainen, yleishyödyllinen, yhteiskunnallisesti merkittävä tai yhteiskunnallinen. Esim.

– *R&D as a major generator of knowledge becomes increasingly important both as a driver of economic productivity and growth and as a means to support public policy objectives in areas such as public health, food safety and sustainable development* – T&K:n merkitys tärkeänä tietämyksen tuottajana lisääntyy entisestään, koska se sekä edistää ...että toimii yhteiskunnallisten päämäärien tukena kansanterveyden, elintarvikkeiden turvallisuuden ja kestäväen kehityksen kaltaisilla osa-alueilla.

public-private; julkis-yksityinen – EU-teksteissä usein esiintyvä määre ”public-private” (esim. *public-private partnerships*) on yleensä käännetty *julkisen ja yksityisen sektorin yhteinen / yhteistyönä (toteutettu)* tms. Tällainen pitkä vastine on kuitenkin hankala, etenkin jos *public-private* esiintyy tekstissä toistuvasti. Yksi vaihtoehto on käyttää käännöksissä muodostetta *julkis-yksityinen*. Se toimii – osiensa vastakohtaisuudesta huolimatta – rinnasteisena yhdyssanamääreenä, joka ilmaisee, että jollakin asialla tms. on kaksi samanarvoista ominaisuutta (vrt. esim. *belgialais-suomalainen perhe*). Määreen keskellä oleva yhdysmerkki on välttämätön, vaikka mm. nettilähteistä voi löytää myös yhdysmerkittäviä osumia. **Julkisyksityinen* näet tarkoittaisi jotakin, joka on jotenkin ”julkisesti yksityinen” (mitä se sitten lienisikään).

Toisaalta vaikka *julkis-yksityinen* on muodosteena mahdollinen, kannattaa miettiä, miten selkeästi se kussakin tilanteessa ilmaisee, että jotakin toteutetaan julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyönä. Eli ainakin silloin, kun määre esiintyy tekstissä ensimmäisen kerran, kannattaa epäselvyyksien välttämiseksi käyttää pidempää ja selkeämpää vaihtoehtoa.

puitteissa – Ilmaus *jonkin puitteissa* on sinänsä virheetön, mutta liiakäytössä hieman kulunut. Sitä kannattaa siis käyttää maltillisesti. Täysin turhaa käyttöä, kuten ilmaisussa **lyhyen ajan puitteissa* (→ *lyhyessä ajassa*) on vältettävä. Mahdollisia vaihtoehtoja *jonkin puitteissa* -ilmaisulle ovat käyttötilanteen mukaan mm. *jonkin rajoissa*, *jonkin yhteydessä*, *jossakin mitassa*, *osana jotakin*.

päivämäärien ja erityisesti säädösten päiväysten merkintätapa – Pääsääntö on, että pitkää merkintätapaa, jossa päivämäärän numeron jäljessä ei ole pistettä ja jossa on mukana sana *päivänä* (siis esim. *21 päivänä syyskuuta 2013*) käytetään ainoastaan säädösteksteissä, siis säädösten johdanto- ja säädösosassa sekä liitteissä (mutta ei perusteluissa).

Muissa kuin säädösteksteissä käytetään muotoa *21. syyskuuta 2013* tai, etenkin jos tilaa on niukasti, *21.9.2013*.

Erikoistapauksia ovat seuraavat:

- 1) Jos virke alkaa päiväyksellä, merkitään joko *Syyskuun 21 päivänä 2013 [annettu/tehty] ...* (säädöstekstit) tai *Syyskuun 21. päivänä 2013* (muut kuin säädöstekstit);
- 2) Jos muussa kuin säädöstekstissä viitataan säädökseen ja mainitaan sen täydellinen nimi (siis muodossa: *XX:n säädös nn, annettu dd päivänä, mmkuuta yyyy, siitä ja siitä asiasta*) päivämäärä merkitään säädöstekstin tavoin *21 päivänä syyskuuta 2013*, koska päiväys on osa säädöksen nimeä. Jos sen sijaan i) säädöksen nimestä mainitaan vain osa, ii) säädöksen nimeä on mukailtu (esim. lyhytnimi) tai iii) mainitaan ainoastaan säädöksen numero, käytetään muotoa *21. syyskuuta 2013*.
- 3) Jos säädöstekstissä ilmaistaan tietty aikaväli siten, että päiväysten vakioimuotoilua käytettäessä tekstiin tulisi suomenkielisessä versiossa kaksi numeroa peräkkäin, voidaan päiväykset merkitä seuraavasti:
– *This Regulation shall apply from 1 January 2013 to 31 December 2016. -- Tätä asetusta sovelletaan tammikuun 1 päivästä 2013 joulukuun 31 päivään 2016.* (Ei: **Tätä asetusta sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2013 31 päivään joulukuuta 2016.*)

päiväysten muoto – Päiväyksissä noudatetaan seuraavia malleja:

1) säädöksissä (johdanto-osa, artikkelit skielessä)

Tehty Brysselissä 15 päivänä helmikuuta 2013

Brysselissä 15 päivänä helmikuuta 2013

15 päivänä helmikuuta 2013

Brysselissä helmikuussa 2013

2) yleiskielessä

a) asiakirjan (esim. kirjelmän) alussa

Bryssel 15. helmikuuta 2013

Bryssel 15.2.2013

15. helmikuuta 2013

15.2.2013

b) normaalitekstin keskellä

... Brysselissä 15. helmikuuta 2013...

... 15. helmikuuta 2013...

... Helmikuun 15. päivänä 2013... (jos numero joutuisi muutoin virkkeen alkuun) - -

Brysselissä vuoden 2013 helmikuussa... (on ilmaistu pelkkä kuukausi)

... Brysselissä 15.2.2013...

c) asiakirjan lopussa (ennen allekirjoituksia)

Brysselissä 15. helmikuuta 2013

pääosasto; lyhenne PO; komission pääosastojen nimien kirjainlyhenteiden käyttö –

Julkaisukäsikirjassa (kohta 9.6, <http://publications.europa.eu/code/fi/fi-390600.htm>) annetaan komission pääosastoista myös lyhennetyt nimet, esim. **tutkimuksen ja innovoinnin PO*).

Lyhenne *PO* ei kuitenkaan ole suomen kielen lyhenteenmuodostustavan mukainen. Sen vuoksi sen käyttö ei ole suositeltavaa.

Myös pääosastojen kirjainlyhenteet (*AGRI, TAXUD, ENTR* jne.) on tarkoitettu lähinnä sisäiseen käyttöön. Niitä pitäisikin välttää ulkopuoliselle yleisölle suunnatuissa teksteissä.

Käännöksissä tulisi siis käyttää pääsääntöisesti pääosastojen täydellisiä suomenkielisiä nimiä.

pääosaston jättäminen pois pääosastojen nimistä – DG COMMin vuonna 2012 annettujen ohjeiden mukaan komission ulkopuolelle suuntautuvassa viestinnässä ei tietyissä käyttökonteksteissa, kuten kirjeiden ylätunnisteissa, logoissa, julisteissa, nettisivujen tunnustekentissä yms., pidä enää käyttää organisaationimikettä *pääosasto*. Sen sijaan käytetään politiikan tai toiminnan alan ilmaisevaa kuvausta, esim. *Translation*,

Communication, Climate Action jne, siis pääosaston nimeä, josta on poistettu *pääosasto* (ks. esim. DGT:n sivut http://ec.europa.eu/dgs/translation/index_en.htm).

Käytäntö ei koske esim. raporttien, tiedonantojen tai muiden vastaavien tekstien varsinaista leipätekstiä.

Kun *pääosasto*-sanaa ei mainita (esim. kirjeen ylätunnisteessa olevassa henkilön tehtäväkuvauksessa *Director-General for Translation, Director-General for Climate Action* jne.), käytetään suomeksi muotoilua *Pääjohtaja, käännöstoimi; Pääjohtaja, ilmastotoimet* jne.

raportti; kertomus; report; rapport; kertomuksen aikaperspektiivi; katsaus – Sanaa

kertomus käytetään edelleen siellä, missä se on asemansa vakiinnuttanut (yleiskertomukset, toimintakertomukset, vuosikertomukset ym.). Muissa yhteyksissä *report/rapport* voi olla myös *raportti, muistio, selitysmuistio* tai *mietintö*.

Huom. *Kertomus* voi koskea vain menneisyyttä (ei siis esim. **talouskertomus vuodeksi 2014* vaan *talouskatsaus vuodeksi/vuoteen 2014* tai *vuoden 2014 talouskatsaus*). Huomaa myös seuraavat erikoistapaukset: *rapport d'analyse, analysis report* = *määrittelyseloste* (AGRI-yhteyksissä); *rapport d'initiative, own-initiative report* = *valiokunta-aloitteinen mietintö* (Euroopan parlamentin termi).

règles de bonne conduite; code of conduct; code of good conduct – Jos kyseessä ovat viralliset tai puoliviralliset säännöt, käyttökelpoisia vastineita ovat *toimintasäännöt, menettelysäännöt* tai *käytännösäännöt*. Jos taas kyse on epävirallisemmista säännöistä, lähinnä herrasmiehsopimuksesta, vastineena voi olla vaikkapa *pelisäännöt*, tarpeen tullen lainausmerkeissä. Esim. *neuvoston ja komission epävirallista tietojenvaihtoa koskevat "pelisäännöt"*. Ehdottomasti hylättäviä vastineita ovat **käyttäytymissäännöt* tai **hyvän käytöksen säännöt*.

relevant; concerned; in question; approprié; pertinent; concerné – Sellaisia määreitä kuten *relevant, concerned* ja *in question* käytetään hyvin yleisesti EU-teksteissä täsmentämässä viittauskohdetta tai soveltamisalaa. Säädösteksteissä, joissa vaaditaan tarkkuutta ja yksiselitteisyyttä, ne on myös pääsääntöisesti tarpeen kääntää. Käännösvastineita voivat kontekstin mukaan olla mm. *asianomainen (toimija tms.); asianosainen; kyseinen; kyseessä oleva(t); asiaan liittyvä; jo(i)ta asia koskee; alan (toimijat tms.); jllk alalla toimivat; jstk vastaavat / jotka vastaavat jstk; olennainen; relevantti; jonkin*.

Käännösvastineen valinta edellyttää siis tarkkaa tilannekohtaista harkintaa. Esim. seuraavassa tapauksessa on päädytty määreen korvaamiseen possessiivipronominilla:

– COMMISSION REGULATION (EEC) N° 2568/91 of 11 July 1991 on the characteristics of olive oil and olive-residue oil and on the relevant methods of analysis

– KOMISSION ASETUS (ETY) N:o 2568/91, annettu 11 päivänä heinäkuuta 1991, oliiviöljyn ja uutetun oliiviöljyn ominaisuuksista sekä niiden määrittämenetelmistä

Muissa kuin säädösteksteissä tämänkaltaisten määreiden kaikkien esiintymien uskollinen kääntäminen tuo kuitenkin helposti vierautta ja käännösmäisyyttä suomenkieliseen tekstiin.

Virke- tai tekstiyhteydestä käy usein ilman tarkentavaa määrettäkin riittävän selvästi ilmi, mistä nimenomaisesta henkilöstä, tahosta, asiasta tms. on kysymys. Esim.

(lehdistötiedotteesta):

– *An integrated maritime policy will change the way policy is formulated (...) It will enable the relevant authorities to analyse...* -- Yhdennetty meripolitiikka muuttaa alalla noudatettuja politiikan laatimisen ja päätöksenteon tapoja (...) Se antaa viranomaisille mahdollisuuden analysoida... (ei ole tarpeen sanoa **asianomaisille viranomaisille*).

Huom. myös määreen *asianmukainen* luonne taaksepäin viittaavana virkkeen elementtinä:

– *Komission puheenjohtaja José Manuel Barroso on lisäksi antanut Jacques Barrot'lle*

tehtäväksi johtaa asianomaisten komission jäsenten muodostamaa johtoryhmää, jonka tavoitteena on Euroopan laajuisten liikenne-, energia- ja televiestintäverkkojen tehokas hyödyntäminen (asianomainen antaa ymmärtää, että ”komission jäseniin” on jo viitattu edellä; jos ei ole, ilmaisu on ongelmallinen).

renewable energy; renewable energy sources; énergie renouvelable; sources d'énergie renouvelables; uusiutuva energia; uusiutuvat energialähteet; uusiutuvat energiamuodot; energialähde – Termin *renewable energy (energies) / energie(s) renouvelable(s)*

suomenkielinen perusvastine *uusiutuva energia* tarkoittaa energiaa, joka saadaan uusiutuvista energialähteistä (*renewable energy sources*). Termiä käytetään kuitenkin originaaliteksteissä usein epämääräisesti: monissa tapauksissa sillä viitataan itse asiassa energiälähteisiin ja joskus jopa energiantuotantolaitoksiin, ks. seuraavat esimerkit:

– sanastomääritelmä: *RENEWABLE ENERGY -- Resources that constantly renew themselves or that are regarded as practically inexhaustible*; (California Energy Commission, Energy Glossary, <http://www.energy.ca.gov/glossary/glossary-r.html>)

– ote tekstistä: *... 'renewable energies' does not just refer to wind power, and that other renewable energies such as hydropower plants, solar-thermal power plants, geothermal plants and biomass can be managed to improve network stability*

Tämän vuoksi suomenkielisissä käännöksissä on syytä olla varovainen *uusiutuva energia* -vastineen käytön kanssa. Hyvin usein *uusiutuva energialähde* on toimivampi vastine. Esim. vesivoima tai maalämpö eivät ole niinkään **uusiutuvia energioita* vaan *uusiutuvia energialähteitä* (tai joskus *uusiutuvia energiamuotoja*).

Jos kuitenkin termi esiintyy samassa tekstissä tiuhaan tai jos tilaa on niukasti (esim. otsikko), voi lyhyemmän *uusiutuva energia* -muodonkin käyttö olla perusteltua. Monikollisen *uusiutuvat energiat* -muodon käyttö ei kuitenkaan ole suositeltavaa. Lyhyenä monikollisena muotona voidaan sen sijaan käyttää sanaa *uusiutuvat*, jos tekstissä on jo (lähellä) edellä käytetty *uusiutuvat energialähteet* -muotoa ja jos termi esiintyy tekstissä tiheästi (esim. *Fossiilisista polttoaineista tuli 1980-luvulla öljykriisin jälkeen niin halpoja, että juuri kukaan ei investoinut energiatehokkuuteen tai uusiutuviin energialähteisiin. Vasta kun öljy kallistui ja hintakuilu fossiilisten ja uusiutuvien välillä kapeni, yritykset kiinnostuivat uusiutuvista.*)

Huom. Vaikka myös muoto *energianlähde* on kielipiillisesti oikea, käytetään komission teksteissä yhdenmukaisuuden vuoksi ainoastaan muotoa *energiälähde*.

response; respond to; – Verbiä *respond* tai vastaavaa substantiivista ilmaisua käytetään usein komission teksteissä perusteltaessa esimerkiksi, miksi jokin asiakirja on laadittu tai miksi johonkin toimenpiteeseen on ryhdytty. Esim. *The present document is a response to the invitation addressed by the Research Council*. Vaikka esimerkiksi haasteeseen voidaan vastata, *vastaus* tai *vastata* ei ole tällaisissa tapauksissa läheskään aina luontevalta kuulostava vastine. Esim.

– **Tämä asiakirja on vastaus pyyntöön, jonka tutkimusneuvosto esitti... → Tämä asiakirja on annettu sen johdosta, että tutkimusneuvosto esitti... / Tämän asiakirjan taustalla / virikkeenä / lähtökohtana / pontimena on tutkimusneuvoston...*

– *This provision is in response to the recommendation of the High-level Working Party on Consistency between Taxation and Customs Policy. *Kyseinen säännös vastaa vero- ja tullipolitiikan keskinäistä johdonmukaisuutta käsittelevän korkean tason työryhmän suositukseen... → Kyseinen säännös on annettu, koska ...työryhmä on suositellut...*

– *The development of an area of freedom, security and justice responds to a central concern of the peoples of the States brought together within the Union. *Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen kehittäminen on vastaus unionin jäsenvaltioiden kansalaisten merkittävään huoleen. → Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta on lähdetty kehittämään, koska*

/siksi, että ... kansalaiset pitävät näitä kysymyksiä keskeisen tärkeinä.

Elegantteja ratkaisuja käännöksistä:

– *The present proposal is the response to overcome the difficulties in the technical field --*

Tällä ehdotuksella etsitään ratkaisuja alan teknisiin vaikeuksiin

– *This responds to the need to open up a research window for American academia on the continuation of the European integration process -- Näin tarjotaan Amerikan korkeakouluille mahdollisuus Euroopan integraatioprosessin jatkumista koskevaan tutkimustyöhön*

– *In response to the evolution of the global economy and its impact on Europe, the Commission has made Growth & Jobs its main priority. -- Maailmantalouden kehitys vaikuttaa Eurooppaankin. Sen vuoksi komissio on määritellyt taloudellisen kasvun ja työpaikkojen luomisen tärkeimmiksi tavoitteikseen.*

saarten ja saarivaltioiden nimien paikallissija – Suomen kielen lautakunta antoi 9.10.2000 suosituksen, jonka mukaan ”useimmissa maanniminä käytettävissä ulkomaisissa saarenimissä on myös ulkopaikallissijaa pidettävä nykyään vakiintuneisuutensa vuoksi hyväksyttävänä. Ulkomaisten saarenimien taivutusta ei ole tarpeen erotella sen mukaan, käytetäänkö nimeä valtiosta tai muusta hallinnollisesta alueesta, matkailukohteesta tai muussa yhteydessä. Esim. Kypros: Kyproksessa, Kyproksella; Gibraltar: Gibraltarissa, Gibraltarilla; Malta: Maltassa, Maltalla, Martinique: Martiniquessa, Martiniquella. Monikkomuotoisia maannimiä, jotka ovat samalla saarenimiä, taivutetaan edelleen pelkästään ulkopaikallissijoissa. Esim. Alankomaiden Antillit: Alankomaiden Antilleilla; Filippiinit: Filippiineillä; Färsaaret: Färsaarilla; Malediivit: Malediiveilla; Seychellit: Seychelleillä.”

sanaston, luettelon tms. aakkostaminen – Erilaisissa teksteihin sisältyvissä sanastoissa, luetteloissa (esim. lyhenneluetteloissa) tulisi käyttää suomen kielen mukaista aakkosjärjestystä. Ks. myös tietue [valtioiden nimien järjestys tekstissä ja taulukoissa](#).

secteur; sector; ala; alue; sektori – *Alue* on jo niin kuormitettu vastine (= EN: area, region, district, zone, territory, domain; FR: région, zone, district, terrain, circonscription, domaine, territoire), ettei sitä ole syytä käyttää silloin, kun on kyse toiminnan alasta tai osa-alueesta (ei *ympäristönsuojelun alueella). Huom. myös, että mm. seuraavissa yhteyksissä käytetään konventionaalisesti sanaa *sektori*: julkinen/yksityinen sektori; kolmas sektori (= julkisen ja yksityisen sektorin ulkopuolelle jäävä alue, joka käsittää mm. osuuskunnat, järjestöt, yhdistykset ja aatteelliset liikkeet).

Toisaalta sanaa *ala* käytetään toisinaan ongelmallisesti sellaisissa yhteyksissä, joissa kuvauksen kohdetta on vaikea hahmottaa toiminnan, ammatinharjoittamisen tms. alaksi, esim. – *Euroopan rikkaus on sen kansalaisten tiedoissa ja taidoissa, ja tämä on menestyksen avain kasvun, työllisyyden ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden aloilla.

Esimerkin mukaan olisi siis olemassa ”kasvun ala”, ”työllisyyden ala” ja ”sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ala”.

– Vrt. esim. *Euroopan rikkaus on sen kansalaisten tiedoissa ja taidoissa, ja tämä on menestyksen avain tavoiteltaessa kasvua, korkeaa työllisyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta / ja tämä on avaintekijä kasvun, työllisyyden ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kannalta.*

Ongelman aiheuttaa usein englannin tai muun kielen ilmaus *in the field of* tms. Suomessa *alaa* käytetään usein joko abstrahoimaan siihen liitettyä ilmausta (esim. *Liikenneneuvos on arvonimi, joka myönnetään liikenteen alalla ansioituneelle henkilölle*, ei **liikenteessä ansioituneelle*) tai yhtenäistämään keskenään erilaisia mutta rinnastettuja ilmauksia (esim. *luonnonsuojelun ja ympäristön alalla*). Vaikka käytön rajat ovatkin häilyvät, ne ovat olemassa, ja esimerkiksi puhuminen **sosiaalisen yhteenkuuluvuuden alasta* on epäluontevaa. Monissa tapauksissa *ala* onkin jonkinlainen ilmauksen turha levennyssana. Ongelmallista sen

käytön yhteydessä on usein myös se, milloin on luontevampaa käyttää monikkoa, milloin yksikköä.

sensibiliser; sensibilisation – Ranskan verbi *sensibiliser* on usein käännettävissä vastineilla *lisätä tietoisuutta* (jstk), *valistaa*, *valveuttaa*, refleksiivisesti *valveutua*. Substantiivi *sensibilisation* = *valistus* (esim. -kampanja).

seuraava-sanan paikka – Eteenpäin viittaava sana *seuraava* pitäisi yleensä sijoittaa mahdollisimman lähelle virkkeen loppua, yleensä kaksoispistettä, siis ei **Johtokunta antoi seuraavan julkilausuman toukokuussa 2013 pitämässään kokouksessa: ...*, vaan *Johtokunta antoi toukokuussa 2013 pitämässään kokouksessa seuraavan julkilausuman: ...*

shall; should – Englannin apuverbillä *shall* on EU-säädöksissä *velvoittavuutta* ilmaiseva merkitys. Sitä käytetään etenkin säädösten artiklaosassa. Kun *shall* esiintyy yhteyksissä, joissa velvoittavuus kohdistuu muuhun toimijaan tai tahoon kuin EU:n omiin (toimi)elimiin, suomeksi käytetään käännösvastinetta *jnk on tehtävä jtk / jnk on oltava jonkinlainen / jnk on tapahduttava jllk tavalla* jne.

– *Member States shall amend or withdraw existing authorisations for plant protection products containing rape seed oil as active substance by 30 September 2014 at the latest.*

– *Jäsenvaltioiden on muutettava tai peruutettava rapsiöljyä tehoaineena sisältävien kasvinsuojeluaineiden voimassa olevat luvat viimeistään 30 päivänä syyskuuta 2014.*

Jos taas *shall* velvoittaa jotakin EU-toimijaa, suomessa käytetään pelkästään pääverbin indikatiivimuotoa.

– *The Commission shall supervise the proper management of the financial reference amount referred to in paragraph 1.*

– *Komissio valvoo 1 kohdassa tarkoitettun rahoitusohjeen asianmukaista hallinnointia.*

Apuverbiä *should* käytetään EU-säädöksissä (asetuksissa, direktiiveissä ja päätöksissä) yhteyksissä, joissa ei ole kyse velvoittamisesta vaan siitä, mihin säädöksellä pyritään ja mitä tämän tavoitteen toteutuminen sekä säädöksen asianmukaisuus edellyttävät. Ei-velvoittava *should* esiintyy erityisesti säädösten perusteluissa ja johdanto-osassa. Kun kyseessä on velvoittava säädös (eikä suositus), *should*-apuverbin ei pitäisi esiintyä artiklaosassa, koska ei ole tarkoituksenmukaista hyväksyä säännöksiä vailla velvoittavuutta.

Should-ilmaisut käännetään suomeksi vastineella *jnk olisi tehtävä jtk / jnk olisi oltava jonkinlainen / jnk olisi tapahduttava jllk tavalla* jne.

– *Member States should, as appropriate, vary, replace or withdraw authorisations.*

– *Jäsenvaltioiden olisi tapauksen mukaan muutettava lupia taikka korvattava tai peruutettava ne.*

Huom. 1: Kielteinen muoto *should not* ei käänny luontevasti suomeksi vastineella **ei olisi tehtävä jtk tms.*

– **Tässä asetuksessa ei olisi säädettävä teknisistä menettelyistä verkkovierailupalvelujen myymiseksi erillisenä palveluna → ... ei tulisi säätää...*

Huom. 2: Muissa kuin säädösteksteissä, esimerkiksi erilaisissa ohjeissa, on usein syytä käyttää velvoittavuutta tai pakollisuutta ilmaisevissa yhteyksissä muitakin vastineita kuin *on tehtävä jtk tms.* Muuten teksti alkaa helposti kuulostaa liian säädösmäiseltä. Vaihtoehtoisia ilmaisuja ovat mm. *tulee tehdä jtk / pitää tehdä jtk* tai pelkkä verbin indikatiivimuoto. Esim. - *Hakijan tulee ilmoittaa kirjallisesti, mitä erityisjärjestelyjä hän tarvitsee.*

Huom. 3: Apuverbi *shall* ei ole säädösten artiklaosassakaan aina käännettävissä vastineella *on tehtävä jtk tms.* Joissakin tapauksissa sen merkitys on suorastaan määritettävä tapauskohtaisesti, esim.

– *Where the revocation of access was requested by the registered traveller, the registered*

traveller shall have the right to ask for immediate deletion of his/her data. Member States shall inform the registered traveller about this right. (tässä ensimmäisen *shall*-spuverbien merkitys on enemmänkin futuurinen).

– Jos pääsyn peruuttamista on pyytänyt rekisteröity matkustaja, hänellä on oikeus pyytää, että hänen tietonsa poistetaan välittömästi. Jäsenvaltioiden on tiedotettava rekisteröidylle matkustajalle tästä oikeudesta

Huom. 4: Apuverbiä *should* käytetään erityisesti säädösten perusteluissa ja johdanto-osassa myös merkityksessä, joka ilmentää sääntelyn tai toimenpiteen tavoiteltua tai odotettavissa olevaa tulosta. Tällaisissa tapauksissa *vastine olisi tehtävä / olisi oltava* tms. ei toimi. Esim. (säädösehdotuksen perusteluista):

– *More common operating conditions as well as the pass-on of scale advantages due to customer price elasticity or competitive pressure, should lead to greater convergence.*

– EI: *Yhtenäisempien toimintaedellytysten sekä hintajouston tai kilpailupaineen mahdollistaman mittakaavaetujen siirtymisen kuluttajille olisi johdettava suurempaan lähentymiseen. → VAAN: Odotettavissa on, että yhtenäisemmät toimintaedellytykset sekä hintajouston tai kilpailupaineen mahdollistama mittakaavaetujen siirtyminen kuluttajille johtavat suurempaan lähentymiseen.

Muita tilanteen mukaan mahdollisia vastineita tällaisissa yhteyksissä ovat myös mm. *voidaan ennakoida, että; on ennakoitavissa että; on määrä tehdä jtk* (esim. *on määrä johtaa jhk*). Sen sijaan *vastine jnk pitäisi tehdä jtk* saattaa johtaa ajatukset harhaanjohtavasti jonkinlaisen vaatimuksen suuntaan.

specific; special; erityinen – Vaikka englannin määreen *specific* voikin usein kääntää vastineella *erityinen* tai *erityis-*, on myös monia tapauksia, joissa nämä eivät ole toimivia vastineita. Esim.

– *This decision will allow both Brazil and the European Union to derive mutual benefit from the scientific and technical progress achieved through research cooperation in their respective specific research programmes.* – sekä Brasilia että Euroopan unioni voivat hyötyä vastavuoroisesti **erityisissä tutkimusohjelmissaan tehtävässä tutkimusyhteistyössä saavutettavista tieteellisistä ja teknologisista tuloksista*” → voivat hyötyä vastavuoroisesti (eri) tutkimusohjelmissaan tehtävässä... TAI ...tämän alan / näiden alojen tutkimusohjelmissaan tehtävässä... (jos tekstissä on mainittu tietty tutkimusala tai tietyt tutkimusalat)

Ongelman taustalla on se, että englannin *specific*-määreellä ei ole samaa *poikkeuksellisuuteen, merkittävyyyteen* tai *tärkeyteen* liittyvää merkitysulottuvuutta kuin suomen *erityisellä*. Toisin sanoen sanojen merkitysalat kohtaavat ainoastaan merkitysulottuvuuksien *vartavastinen, nimenomainen; eri, oma ja spesifinen* sekä *luonteenomainen, tunnusomainen, tunnusmerkillinen, kuvaava, ominainen ja tyypillinen* osalta.

Usein EU-teksteissä *specific*-määreen merkitys on myös lähinnä *yksittäinen, yksittäis-*, esim.

- *The agreement contained numerous sub-arrangements on specific products or sub-products, or concerning regions* – Sopimus sisälsi useita osajärjestelyjä, jotka koskivat yksittäisiä tuotteita, sivutuotteita tai alueita (EI: *...erityisiä tuotteita...)

Suomen *erityistä* merkityksessä *poikkeuksellinen* vastaa lähinnä englannin *special*. Esim.

– *food for special medical purposes* – erityisiin lääkinnällisiin tarkoituksiin tarkoitetut elintarvikkeet

– *The victims of intentional violent offences enjoy a special status and are eligible for...* – Tahallisten väkivaltarikosten uhreilla on erityisasema, ja he voivat saada...

standardi; normi – Englannin sanaa *standard* käännettäessä tulisi muistaa, että suomen *standardi*-sanan merkitysala ei ole yhtä laaja. *Standardin* perusmerkitys on suomessa lähinnä

1) vakio- tai normaalityyppi (esim *PMS on standardiksi muodostunut painoteollisuuden värijärjestelmä*) tai 2) tiettyjen periaatteiden mukaisesti laadittu normatiivinen asiakirja, jossa määritetään tuotteen, menetelmän ym. ominaisuuksia koskevia ohjeita, sääntöjä tai määritelmiä (esim. *hitsauksen laadunhallintastandardi*). Näin ollen *standardin* käyttö esim. seuraavassa yhteydessä on ongelmallista:

– *EU:n ja Brasilian yhteisiin intresseihin ovat jo pitkään kuuluneet ihmisoikeuksien suojelu sekä demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja hyvän hallintotavan lujittaminen. Molemmat ovat voimakkaasti tukeneet maailmanlaajuisten *standardien laatimista niiden toteuttamiseksi.*

Usein *standardin* tilalla voidaan käyttää suomessa merkitykseltään lyhyempää sanaa *normi*, joka tarkoittaa yleisemmin sääntöä, ohjetta tai mallia. Joskus käyttökelpoisia vastineita ovat myös *vaatimukset* tai *periaatteet*.

Huom. myös EU-teksteissä usein esiintyvät ilmaisut *European standards* ja *EU standards*: usein nämäkään eivät viittaa (tekniisiin) *standardeihin* (vaikka *European standard* (FR: *norme européennes*) tarkoittaakin myös *eurooppalaista standardia*). Esim.

– *Consumers must be allowed to know the origin of the organic products purchased by them, even if they meet European standards.* – *Kuluttajan on saatava tietää ostamiensa luomutuotteiden alkuperä, vaikka ne täyttävätkin unionin vaatimukset.*

Mutta:

– *Telecoms standardisation and certification: extending an earlier project that set up test centres to meet European standards for the testing and certification of telecommunications terminal equipment.* – *Tietoliikenteen standardoinnin ja sertifiointin osalta laajennetaan aiempaa valtioiden välistä hanketta, jossa perustetaan testauskeskuksia, jotta oitaisiin noudattaa eurooppalaisia standardeja testattaessa ja sertifioidessa tietoliikenteen päätelaitteita.*

Kussakin tapauksessa on siis pääteltävä tekstiyhteydestä, puhutaanko (teknisistä) *standardeista* vai yleisemmin *vaatimuksista* tai *normeista*.

subject to its conclusion; subject to its possible conclusion at a later date – Tätä vakioilmaisua käytetään sopimusten, pöytäkirjojen tms. tekemisen yhteydessä, esim.

– *subject to its possible conclusion at a later date, the Agreement should be signed on behalf of the Community.*

Vakiomuotoiluun sisältyy kaksi olennaista merkitysaspektia, joita on suomeksi hankala sovittaa samaan ilmaisuun: yhtäältä lukijaa kehoitetaan ottamaan huomioon tietty varaus, ja toisaalta täsmennetään varauksen luonne, ts. se, että sopimus tms. tehdään/voidaan tehdä *lopullisesti* vasta myöhemmin.

Yhdessä neuvoston kanssa on päädytty käänkösvastineeseen *sillä varauksella, että [sopimuksen] tekeminen saatetaan päätökseen / saatetaan mahdollisesti päätökseen myöhemmin.*

sukunimien kirjoittaminen suuraakkosin – Henkilöiden sukunimet kirjoitetaan suuraakkosin vain nimiluetteloissa ja (säädösten) allekirjoituksissa, mikäli originaalitekstissä on käytetty suuraakkosia.

sulkeissa tai ajatusviivojen välissä olevan tekstiaineksen taivuttaminen – Tekstissä sulkeissa olevan aineksen, joka taipuu samassa sijassa kuin edellä oleva pääsana, voi halutessaan myös jättää taivuttamatta. Jos kuitenkin muusta virkkeestä erotettu osuus on suhteellisen lyhyt, se on tekstin hahmottamisen kannalta paras taivuttaa varsinaisen virkkeen edellyttämällä tavalla, varsinkin jos sulkeissa oleva tarkentaa edellä sanottua.

Esim. 1:

– Yleispalvelut perustuvat tiettyihin periaatteisiin (yhdenvertaisuus, yleisyys, jatkuvuus ja mukauttaminen) ja suuntaviivoihin (rahoituksen avoimuus ja operaattoreista erillisten tahojen suorittama valvonta) → Yleispalvelut perustuvat tiettyihin periaatteisiin (yhdenvertaisuuteen, yleisyyteen, jatkuvuuteen ja mukauttamiseen) ja suuntaviivoihin (rahoituksen avoimuuteen ja operaattoreista erillisten tahojen toteuttamaan valvontaan).

Esim. 2:

– On kuitenkin syytä huomata, että ainakin viidessä jäsenvaltiossa (Tanska, Suomi, Alankomaat, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta) kustannukset on arvioitu niin vähäisiksi, että ... → ... ainakin viidessä jäsenvaltiossa (Tanskassa, Suomessa, Alankomaissa, Ruotsissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa) kustannukset on arvioitu

Ensimmäisen esimerkin virke kärsii edelleen substantiivitaudesta. Substantiivisuuden välttämiseksi voitaisiinkin sanoa: (...) perustuvat tiettyihin ... ja suuntaviivoihin (siihen, että rahoitus on avointa ja että toimintaa valvovat operaattoreista riippumattomat tahot). Jos jälkimmäisen esimerkin maaluettelo olisi pitkä (käsittäisi esimerkiksi kymmenen maata), inessiivipäätteiden toistuminen sen joka osassa saattaisi tuntua häiritsevältä. Silloin voisi miettiä, kannattaako virkettä lainkaan keskeyttää raskaalla luettelolla vai olisiko parempi sanoa: (...) että kymmenessä jäsenvaltiossa kustannukset on arvioitu niin vähäisiksi, ettei (...) ole katsottu tarpeelliseksi. Nämä valtiot ovat Tanska, Suomi, Alankomaat, (...). Se, mitä edellä on sanottu sulkeiden erottamasta aineksesta, koskee samalla tavoin – tai enemmänkin – ajatusviivoin erotettua ainesta, jonka tajutaan vieläkin läheisemmin kuuluvan ympäröivään virkkeeseen.

suora myöntävä tai kieltävä vastaus suoraan kysymykseen – Monissa unionin virallisissa kielissä voidaan käyttää yksinkertaisesti sanaa *yes/no, oui/non, sí/no, ja/nej* jne vastattaessa suoraan kysymykseen. Suomen kielessä asia ei ole aivan yhtä yksinkertainen. Vastausta *kyllä/ei* ei voi pitää suorastaan vääränä, mutta esimerkiksi kyselylomakkeita käännettäessä kannattaa muistaa, että vastaukset lyhyisiin kysymyksiin, joiden predikaattina on yksinkertainen verbi, on usein paras suomentaa toistamalla kysymyksen verbi asianmukaisessa persoonassa. Esim.

– ”Onko maassanne jo käytössä tällainen mekanismi?” ”On.”

Kielteisessä vastauksessa on muistettava taivuttaa kieltosana oikeassa persoonamuodossa (joka vain yksikön kolmannessa persoonassa on ”ei”), esiintyvä se yksin tai verbin seuraamana:

– ”Aiotteko lisätä t&k-panostusta seuraavan vuoden aikana?” ”Emme (aio).”

suorien lainausten johtolauseiden muotoilu lehdistötiedotteissa ja uutisteksteissä –

Lehdistötiedotteisiin ja uutisteksteihin sisältyvien suorien lainausten johtolauseissa tulisi välttää suomenkielisille tiedoteteksteille ja uutisille epätyypillisiä muotoilutapoja, erityisesti lainausta edeltäviä kaksoispisterakenteita, esim.

– *Liikenneasioista vastaava komission varapuheenjohtaja Jacques Barrot: ... /

*Liikenneasioista vastaava komission varapuheenjohtaja Jacques Barrot on todennut asiasta seuraavaa: ... / *Liikenneasioista vastaava komission varapuheenjohtaja Jacques Barrot on lisännyt tähän: ...).

Näiden välttämiseksi voidaan käyttää esim. seuraavia keinoja:

i) Muutetaan (monivirkkeisen) lainauksen alkuosa epäsuoraksi (esim. ...vastaavan komissaarin Jacquet Barrot'n mukaan uudet säännöt osoittavat...) ja esitetään loppuosa suorana lainauksena joko ilman johtolauseita tai lyhyen johtolauseen kera (esim. ”Alan on nyt huolehdittava siitä, että ...”, Barrot sanoi). Myös epäsuoran esityksen sisään voi tietysti sisällyttää lyhyen suoran lainauksen (esim. 2–3 sanaa), jos lähtöteksti sisältää esim. tärkeän tai värikkään luonnehdinnan (esim. EU:n työllisyyskomissaarin Vladimir Špidlan mukaan

”rahastossa on kysymys ihmisistä”.)

ii) Aloitetaan suoraan lainauksella ilman alussa olevaa johtolausea ja lisätään johtolause lainauksen perään (esim. *”Uudet säännöt osoittavat, että...”*, *sanoi liikenneasioista vastaava komision varapuheenjohtaja J. B.*). Jos lainauksessa on useita virkkeitä, seuraavien virkkeiden perässä voi tilanteen mukaan joko käyttää tai olla käyttämättä johtolausea.

Kunkin tekstin ensimmäisen suoran lainauksen perässä johtolauseen sanajärjestys on useimmiten luontevimmin verbi + subjekti, kun taas sitä välittömästi seuraavissa lainauksissa, joissa puhuja on sama, luonnollisempi järjestys on subjekti + verbi, esim.

– *”Globalisaattiorahasto on Euroopan unionin solidaarisuuden ilmaisu niitä kohtaan, jotka kärsivät omakohtaisesti ja vakavasti kaupan sopeuttamisen aiheuttamasta työttömyydestä”*, *sanoi komission puheenjohtaja José Manuel Barroso*.

”Rahastolla autetaan työttömiksi joutuneita palaamaan työelämään, koska EU:n on oltava paitsi kilpailukykyinen myös oikeudenmukainen”, *Barroso linjasi*.iii) Muutetaan suora lainaus kokonaisuudessaan epäsuoraksi. Tämä vaihtoehto toimii yleensä vain, jos originaalin suora lainaus on lyhyt eikä tuo tekstiin erityistä väriä. Jos suora lainaus elävöittää tekstiä, sitä ei kannata muuttaa epäsuoraksi.

Huom. Aina kun lainaus käännetään suorana, on syytä kiinnittää erityistä huomiota käännöksen tarkkuuteen. Käännettäessä olisi siis noudatettava journalismissakin sovellettavaa periaatetta, jonka mukaan kenenkään suuhun ei saa laittaa sellaista, mitä hän ei ole sanonut. Samalla tulisi kuitenkin pyrkiä sanonnan luontevuuteen, ellei sitten tarkoituksellisesti haluta tuoda esille, että joku on ilmaissut itseään kömpelösti. Jos lähtötekstin suora lainaus on tahattomasti kömpelö tai jopa kielellisesti virheellinen, se voidaan käännettäessä muuttaa epäsuoraksi esitykseksi, joka sallii enemmän stilisointia.

Toisinaan on myös vaikea valita, pitäisikö suorien lainausten johtolauseen verbin (esim. *sanoa* tai *todeta*) olla imperfektissä vai preesensissä. Seuraava keksitty esimerkki valaisee asiaa:

– *Euroopan komissio käynnisti eilen tämänvuotisen Euroopan ikiliikkujien viikon, joka on maailman suurin utopististen keksintöjen tapahtuma. Viikon teemana on tänä vuonna ”Ikiliikkuvuutta Pelle Pelottoman jalanjäljissä”. Siinä keskitytään eri maiden kyläoriginellien merkittävimpiin saavutuksiin viimeksi kuluneiden 50 vuoden aikana.*

”Ikiliikkujavisioilla on tärkeä tehtävä yhteisöjen yrittäjähengen ylläpitäjinä”, *sanoi viikon avannut ikiliikkuvuus- ja yksityisyritteliäisyyskomissaari Inno Vaatio*.

Vrt:

– *Eri puolilla Euroopan unionia vietetään 1.-8. lokakuuta Euroopan ikiliikkujien viikkoa, joka on maailman suurin utopististen keksintöjen tapahtuma. Tämän vuoden teemana on ”Ikiliikkuvuutta Pelle Pelottoman jalanjäljissä”. Siinä keskitytään eri maiden kyläoriginellien merkittävimpiin saavutuksiin viimeksi kuluneiden 50 vuoden aikana.*

”Ikiliikkujavisioilla on tärkeä tehtävä yhteisöjen yrittäjähengen ylläpitäjinä”, *sanoi ikiliikkuvuus- ja yksityisyritteliäisyyskomissaari Inno Vaatio*.

Ensimmäisessä esimerkissä luontevampi aikamuoto on imperfekti, jälkimmäisessä taas preesens. Aikamuodon valintaan vaikuttaa ratkaisevasti se, millaiseen tilanteeseen ja kontekstiin sanominen liittyy. Jos käytetään imperfektiä, lukijan pitää pystyä hahmottamaan tai kuvittelemaan jokin aiempi tapahtuma tai tilanne, jonka yhteydessä sanominen on tapahtunut (eli että joku on puhunut jossakin, komissio on ehdottanut jotakin tai käynnistänyt jonkin toimen tms.). Jos taas kyseessä on yleinen asiointilan selostus tai näkemys, mielipide taikka kanta, joka ei erityisesti liity mihinkään aiempaan tapahtumaan, sopivampi aikamuoto on preesens. Ks. myös tietue [aikamuodot; imperfekti; perfekti](#)

suuntaa antava – Määre *suuntaa antava* kirjoitetaan erikseen ilman yhdysmerkkiä.

säädöksen nimessä suluissa olevan lyhytnimen paikka juoksevassa tekstissä – Joidenkin säädösten perusmuotoisissa nimissä on nimen loppuun lisätty suluissa lyhytnimi, joka tiivistää säädöksen luonteen tai kohteena olevan asian. Esim.

– *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 549/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisen puitteista (puiteasetus)*
Tällainen lyhytnimi aiheuttaa hankaluuksia silloin, kun käytetään säädöksen koko nimeä juoksevassa tekstissä ja edellytetään nimimuotoilua ”siitä ja siitä silloin ja silloin annettu sen ja sen säädös XXX.” Tällöin näet herää kysymys, mihin suluissa oleva lyhytnimi pitäisi sijoittaa.

Komission oikeudellisten tarkastajien kanta on, että säädöksen nimen säilyttämiseksi alun perin tarkoitettussa muodossa lyhytnimi on edellisen kaltaisissa tapauksissa sijoitettava ennen päiväyksen ilmaisevaa osaa, siis:

– *ottaa huomioon yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisen puitteista (puiteasetus) 10 päivänä maaliskuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 549/2004 ja erityisesti sen 11 artiklan*

Ensi katsannolta voisi tuntua loogisemmalta, että lyhytnimi sijoitettaisiin vasta säädöksen numeron perään. Tällöin kävisi kuitenkin niin, että lyhytnimi, joka on kiinteä osa säädöksen nimeä, joutuisi erilleen muusta nimestä ja saisi suomessa tavallaan merkityksen ”jäljempänä 'puiteasetus'”, jota sillä ei originaalitekstissä ole.

säädöksen rakenne – Jos säädöksen rakenteeseen (mikä on kohta, mikä alakohta, mikä luetelmakohta) liittyvät seikat askarruttavat, apua voi saada Toimielinten yhteisten tekstinlaadinnan ohjeiden ytimekkästä kaaviosta, joka on ohjeiden kohdassa 2 (<http://publications.europa.eu/code/fi/fi-120000.htm>, ks. myös kohta 2.7, <http://publications.europa.eu/code/fi/fi-120700.htm>).

säädöksen soveltaminen tietystä päivä määrästä; alkaen; lähtien – Ilmaisu *asetusta (tms.) sovelletaan 1 päivästä maaliskuuta 2007* on yksiselitteinen eikä tarvitse peräänsä sanaa *alkaen* tai *lähtien*.

säädösten alakohdissa ja luetelmakohdissa käytettävät välimerkit; pilkku, puolipiste ja kaksoispiste säädösten alakohdissa ja luetelmakohdissa – Suomenkielisissä EU-säädöksissä noudatetaan ala- ja luetelmakohtien yhteydessä seuraavia, osin muista kielistä poikkeavia välimerkkikäytänteitä:

i) Ala- tai luetelmakohtaa edeltävän johdantokappaleen lopussa käytetään kaksoispistettä vain, jos johdantokappaleen muoto sitä edellyttää, ts. jos johdantokappaleen virke ei jatku luontevasti ala- tai luetelmakohdassa. Myös epäselvissä (raja)tapauksissa voi käyttää kaksoispistettä. Vrt.

Edellä 1 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettuihin oikeuksiin voi kuulua

a) oikeus käyttää äänivaltaa;

b) (...).

Edellä 1 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettuihin oikeuksiin kuuluvat erityisesti seuraavat:

a) oikeus käyttää äänivaltaa;

b) (...).

Määritelmäartiklan johdantokappaleen lopussa käytetään kaksoispistettä.

– *Tässä asetuksessa tarkoitetaan:*

(...)

ii) Alakohdat erotetaan toisistaan puolipisteellä, jos johdantokappaleessa alkanut virke ei jatku viimeisen alakohdan jälkeen. Esim.

Jos 5 artiklassa tarkoitetut ajoneuvot, osat tai tekniset yksiköt ovat tämän direktiivin vaatimusten mukaisia, jäsenvaltiot eivät saa

- a) evätä ajoneuvotyyppiltä EU-tyyppihyväksyntää tai kansallista tyyppihyväksyntää;*
- b) kieltää ajoneuvojen rekisteröintiä, myyntiä tai käyttöönottoa;*
- c) kieltää osien tai erillisten teknisten yksiköiden myyntiä taikka käyttöä sähkömagneettiseen yhteensopivuuteen liittyvin perustein.*

*iii) Alakohdat erotetaan toisistaan **pilkulla**, jos johdantokappaleessa alkanut virke jatkuu viimeisen alakohdan jälkeen. Esim.*

Jäsenvaltiot eivät saa

- a) evätä ajoneuvotyyppiltä E-tyyppihyväksyntää tai kansallista tyyppihyväksyntää,*
- b) kieltää ajoneuvojen rekisteröintiä, myyntiä tai käyttöönottoa,*
- c) kieltää osien tai erillisten teknisten yksiköiden myyntiä taikka käyttöä sähkömagneettiseen yhteensopivuuteen liittyviin perustein,*

jos 5 artiklassa tarkoitetut ajoneuvot, osat tai tekniset yksiköt ovat tämän direktiivin vaatimusten mukaisia.

*iv) Luetelmakohtien lopussa käytetään yleensä **pilkku**. Viimeisen luetelmakohdan perään tulee tapauksen mukaan pilkku, puolipiste tai piste. Esim.*

Komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään nn päivänä ...kuuta 20yy kertomuksen edistymisestä sisämarkkinoiden toteuttamisessa. Kertomuksessa käsitellään erityisesti seuraavia asioita:

- verkkojen yhteenliittämisen infrastruktuurin kehitys, kauttakulkuedellytykset ja toimitusvarmuustilanne Euroopan unionissa,*
- syrjimättömän verkkoon pääsyn toteutuminen,*
- sääntelyn vaikuttavuus.*

Jos luetelmakohdat ovat pitkiä ja/tai niiden sisällä on jo useita pilkkuja, voidaan selvyiden vuoksi käyttää myös puolipistettä. Jos taas kaikki luetelmakohdat ovat lyhyitä, välimerkki voidaan jättää kokonaan pois. Esim.

Komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään nn päivänä ...kuuta 20yy kertomuksen edistymisestä sisämarkkinoiden toteuttamisessa. Kertomuksessa käsitellään erityisesti seuraavia asioita:

- verkkoinfrastruktuuri*
- verkkoon pääsy*
- sääntely.*

Jos viimeistä edellisen ala- tai luetelmakohdan lopussa on konjunktio ja, sekä taikka tai, se sijoitetaan puolipisteen tai pilkun jälkeen. Esim.

Infrastruktuuriin pääsyä koskevien ehtojen on sisällettävä

- a) kapasiteetin jakamismenettely;*
- b) jakamisen ajalliset kehykset;*
- c) ylikuormituksesta aiheutuvien tulojen jakaminen; ja*
- d) kyseisen infrastruktuurin käyttäjiltä perittävät kustannukset, joita tarkoitetaan asetuksen (EY) N:o 714/2009 17 artiklan 1 kohdan d alakohdassa.*

Taleban; Taliban – *Taleban/Taliban* (isolla kirjoitettuna) on Afganistania v. 1996–2001 hallinneen islamilaisen ääri liikkeen nimi. Liikkeen jäseniä kutsutaan *talebaneiksi* tai *talibaneiksi* (pienellä kirjoitettuna). Nimessä julkisuudessa esiintyvä *e-* ja *i-*kirjaimen vaihtelu johtuu siitä, että toinen kirjoitustapa pohjautuu paštun, toinen persian (darin) kieleen, jotka ovat molemmat Afganistanin virallisia kieliä. Kumpikin kirjoitusasu on siis yhtä perusteltu ja oikea. Koska kuitenkin näistä kahdesta sinänsä yhtä oikeasta kirjoitusasusta e:llinen muoto näyttää päässeen voitolle, käytettäköön myös EU-teksteissä muotoa *Taleban/talebanit*.

tarkastaa; tarkistaa – Verbi *tarkastaa* ja *tarkistaa* ero on nykysuomessa usein häilyvä, mutta ne eivät ole kaikissa yhteyksissä keskenään vaihtokelpoisia. Kielitoimiston sanakirjan määritelmän mukaan *tarkistamiseen* liittyy vahvemmin myös havaittujen virheiden tai puutteiden korjaaminen. Sanakirja määrittelee verbit seuraavasti:

tarkastaa: ”1. tutkia, käydä läpi. 2. tutkia asianmukaisuuden, vikojen tms. toteamiseksi, kontrolloida”;

tarkistaa: ”varmistautua jnk asianmukaisuudesta tarkastamalla ja mahdolliset virheet tm. epätoivotut seikat korjaamalla; oikaista”.

Tarkistaminen voidaan myös nähdä *tarkastamisen* alatoimintona. Esim. katsastuksessa auto *tarkastetaan* (vrt. katsastustarkastus). Tässä yhteydessä voidaan *tarkistaa* erinäisiä seikkoja (esim. jarrujen toimivuus) eli varmistaa, että ne ovat kunnossa.

Huom. vakiintuneet muodot, kuten *tarkastaa tilit / tilintarkastus; tarkastaa pöytäkirja / pöytäkirjan tarkastus; tarkastaa liput / lippujen tarkastus*.

Häilyvä tapaus on esimerkiksi *kielentarkastus / kielentarkistus*. Kumpikin muoto on yleisessä käytössä samassa merkityksessä.

task force – Yleisin suomennos *task force*lle on *työryhmä*. Joissakin yhteyksissä voi olla tarpeen käyttää myös vastinetta *erityistyöryhmä* (esim. eron tekemiseksi *working groupiin*). Myös *erityisryhmä* on mahdollinen, etenkin jos kontekstin perusteella on selvää, että erityisyys ei liity ryhmän jäsenten ominaisuuksiin (vrt. esim. *tukea tarvitsevien nuorten erityisryhmä*).

tasolla; au niveau de; at (the) ... level – EU on hierarkkinen rakennelma, jonka yhteydessä puhutaan mm. ilmiöistä, jotka esiintyvät *paikallis- ja aluetasolla, kansallisella (= jäsenvaltion) tasolla ja EU:n tasolla*. Sanan *taso* käyttö on kuitenkin tunkeutunut sinnekin, missä erottelua eri tasojen välillä ei varsinaisesti tehdä; sanotaan esimerkiksi, että öljyn kulutus on *EU:n tasolla* niin ja niin suuri. Parempia ilmauksia tällaisissa tapauksissa ovat esim. *(koko) EU:ssa* tai *(koko) EU:n alueella*. Yleensäkin *jnk tasolla* on EU-teksteissä niin yleinen – jopa yliviljelty – ilmaus, että se kannattaa korvata muulla ilmaisulla (esim. *at the national level -- kansallisesti; jäsenvaltioissa*) aina kun se on mahdollista.

tavoitteen ilmaiseminen; objective + partisiippi-ilmaus – Toiminnan tavoite ilmaistaan englanniksi usein partisiippi-ilmauksella (esim. *the objective is an improved infrastructure*). Suomeksi on kuitenkin luontevampaa käyttää tällaisissa tapauksissa joko verbi-ilmausta (*tavoitteena on parantaa infrastruktuuria*) tai substantiivirakennetta (*tavoitteena on infrastruktuurin parantaminen*). Ei siis **tavoitteena on parannettu / parantunut infrastruktuuri*. Substantiivirakenteen käyttö edellyttää tietysti, ettei se aiheuta substantiivitautia.

tehostaa – Esimerkkejä luontevista kollokaatioista: *tehostaa toimintaa, toimintoja, toimenpiteitä, käyttöä, vaikutusta, valvontaa, hoitoa, (yhteis)työtä, tuotantoa, hallintaa, hyödyntämistä, käsittelyä, ehkäisyä, seurantaa, suunnittelua, prosesseja, ohjausta*.

Vältä: *tehostaa *varmuutta, *laatua, *saatavuutta, *rakennetta, *perustaa, *pohjaa, *tuottavuutta* (rajatapaus)

teitittely – Komission lähettämässä virallisissa kirjeissä on miltei aina perusteltua teititellä vastaanottajaa. Harvoja poikkeuksia voivat olla esim. tapaukset, joissa kirjeen vastaanottajien ikä puoltaa sinuttelua. Teitittelyssä käytetyn *Te*-sanankirjoittaminen isolla alkukirjaimella on suositeltavaa esim. suurlähettiläille, ministereille yms. lähetettävissä kirjeissä, esim. *Pyydän Teitä toimittamaan tämän kirjeen toimivaltaisille Suomen viranomaisille*. Yleensäkin iso

alkukirjain *Te*-sanassa on perusteltu, kun on kyse virallisuonteisesta kirjeestä, jossa vastaanottajaa pyydetään tekemään jotakin, jossa häntä onnitellaan tai jossa ilmoitetaan vastaanottajalle kielteinen, hankala tai raskas asia, kuten kielteinen vastaus tms. Suomen kielessä myös pienen kirjaimen käyttö teitittelyssä on periaatteessa aina mahdollista, eikä mitenkään epäkohteliaista, mutta ison kirjaimen käyttö on kätevä tapa osoittaa pienellä eleellä kunnioitusta ja kohteliaisuutta. Kohteliaisuuden lisäksi iso alkukirjan tekee tietyissä yhteyksissä selväksi, että puhuttelun kohde on yksilö, ei ryhmä. Teitittelymuodon kanssa on käytettävä yksiköllisiä verbin liittomuotoja (esim. *Oletteko Te havainnut, että...*).

The Holy See; Vatican City State; Saint-Siège; l'État de la Cité du Vatican; Sancta Sedes; Pyhä istuin; Vatikaanivaltio – Toimielinten yhteisten tekstinlaadinnan ohjeiden mukaan ”Pyhä istuin ja Vatikaanivaltio ovat kansainvälisen oikeuden kaksi selvästi eri subjektia (...). Euroopan unionin toimielimiin, täysivaltaisiin valtioihin ja Yhdistyneiden kansakuntien erityisjärjestöihin on akkreditoitu Pyhä istuin eikä Vatikaanivaltio”.

Pyhä istuin tarkoittaa paavin virkaa ja katolisen kirkon ylintä hallintoa. *Vatikaanivaltio* on Pyhän istuimen hallitsema itsenäinen ja riippumaton valtio. Perussääntö on siis, että puhuttaessa kansainvälisoikeudellisista suhteista käytetään nimitystä *Pyhä istuin*, valtiosta ja sen alueesta puhuttaessa taas *Vatikaanivaltio*. Joskus voi olla tarpeen mainita molemmat seuraavasti: *Pyhä Istuin (Vatikaanivaltio)*.

therefore; sen vuoksi; näin ollen; siksi – Säädösteksteissä tulisi käyttää syy-seuraussuhdetta ilmaisevien adverbien ym., (esim. *therefore, consequently; par conséquent*) vastineena pääsääntöisesti ilmaisua *sen vuoksi*. Muissa teksteissä mahdollisia vaihtoehtoja ovat myös mm. *siksi, näin ollen, tämän vuoksi ja tästä syystä*.

timely – EU-teksteissä tiuhaan esiintyvän adjektiivin *timely* merkitys on usein hankala hahmottaa. Toisinaan se kääntyy luontevasti perusvastineellaan *oikea-aikainen; oikeaan aikaan tapahtuva* (engl. ”taking place exactly at the right/fitting time”), esim.

– *Tavoitteena on tehdä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa, jotta saataisiin aikaan yhtenäisiä, oikea-aikaisia ja tehokkaita toimia (...coherent, timely and effective actions...).*

Usein kuitenkin perusvastineen käyttö johtaa kryptisiin merkityksiin, esim.

– **Avaruusteknologian määrittelyssä ja kehittämisessä on otettava huomioon tulevaisuuden tarpeet, jos sen halutaan tuottavan oikea-aikaisia sovelluksia ja palveluja unionille ja markkinoille (...deliver applications and services in a timely fashion)*

– **Jäsenvaltioille annettujen verkon käyttöoikeutta koskevien suositusten on katsottu olevan oikea-aikaisia ja tehokkaita tapoja tarkastella asiaan liittyviä vaikeaselkoisia teknisiä ja taloudellisia kysymyksiä. (...timely and effective means of addressing...)*

Olisikin huomattava, että *timely*-määreen merkitysala on käytännössä laajempi kuin useimpiin sanakirjoihin (myös yksikielisiin) on kirjattu. Määreellä välitetään usein ajatus siitä, että jotakin on tehtävä ripeästi ja hidastelematta sekä siten, että tavoiteltu tulos saadaan riittävän ajoissa ja siitä voi olla hyötyä. Toisaalta *timely* voi tarkoittaa myös, että jokin teko tai tapahtuma on sopivan ajoituksensa ansiosta tervetullut.

Timelyn suomenkielisiä vastineita voivat siis *oikea-aikaisen* lisäksi olla eri konteksteissa myös: *nopea; pikainen; ripeä; (riittävän) ajoissa; ajallaan; kohtuullisessa ajassa, hyvissä ajoin; ajankohtainen; ajantasainen; tervetullut; kaivattu; hyvin ajoitettu*.

Esim.

– **...jos sen halutaan tuottavan oikea-aikaisia sovelluksia ja palveluja unionille ja markkinoille → hyvissä ajoin / (riittävän) ajoissa sovelluksia...*

– **Nykyisillä säännöillä ei taata uusien tulokkaiden riittäviä ja oikea-aikaisia käyttöoikeuksia*

→ ...säännöillä ei voida taata, että uudet tulokkaat saavat ajallaan / tarpeeksi nopeasti riittävät käyttöoikeudet;

– *Verkon käyttöoikeutta koskevien suositusten on katsottu olevan oikea-aikaisia ja tehokkaita tapoja tarkastella asiaan liittyviä vaikeaselkoisia teknisiä ja taloudellisia kysymyksiä → tervetulleita/kaivattuja ... tapoja

– *Kansallisten sääntelyviranomaisten on varmistettava, että yksittäisten numeroiden ja/tai numerointialueiden myöntämismenettelyt ovat avoimia, tasapuolisia ja oikea-aikaisia ja että myöntäminen suoritetaan... (transparent, equitable and timely) → myöntämismenettelyt ovat ... ja ripeitä.

Huom. 1: ilmaisu *timely, orderly and complete withdrawal of troops* -- joukkojen vetäytyminen pikaisesti, järjestäytyneesti ja kokonaan (Lähde: ETYK, Budapestin asiakirja 1994).

Huom. 2: kiinteä yhdistelmä *timely reminder* voi tuottaa hankaluuksia joissakin yhteyksissä, joissa selostettava asia on kielteinen tai haitallinen. Ongelman aiheuttaa määreen *timely* myönteinen peruskonnotaatio, esim.

The massive denial of service attack against Estonia's information infrastructure in May 2007 served as a timely reminder of the disruptive and destructive effects of such attacks.

Mahdollisia käännösratkaisuja: ... palvelunestohyökkäys oli vakava/kipeä muistutus; muistutti kipeästi tms. (mutta ei esim. *tervetullut muistutus).

Näissä tapauksissa onkin pohdittava, määrittääkö käytettävä määre ongelmallisesti myös itse tapahtumaa eikä pelkästään pääsanaansa *muistutus* (vrt. esim. ilmaus *hyvä muistutus*, joka voisi tulla kysymykseen, koska siinä *hyvä* on vähemmän painokas ja kiinteästi *muistutukseen* liittyvä määre; *palvelunestohyökkäys oli hyvä muistutus ... tuhoisista vaikutuksista*).

toiseen säädökseen viittaaminen – Säädösviittauksia koskevat yleiset periaatteet ovat

1.7.2013 lähtien seuraavat:

1. Kun säädöksen nimessä viitataan toisen säädöksen nimeen:

i) Viittauksen kohteena olevan säädöksen antanutta toimielintä ei mainita, jos se on sama kuin uudessa säädöksessä. Jos kuitenkin säädöksen on antanut jokin muu toimielin tai viitataan useampiin eri toimielinten antamiin säädöksiin, antaneet toimielimet mainitaan (siinäkin tapauksessa, että jokin niistä on sama kuin uudessa säädöksessä).

ii) Viittauksen kohteena olevan säädöksen antopäivää ei mainita – lukuun ottamatta tapauksia joissa säädöksellä ei ole virallista numeroa.

iii) Sellaiset viittauksen kohteena olevan säädöksen nimen osat, jotka tekisivät uuden säädöksen nimestä turhan mutkikkaan tai saattaisivat muuten aiheuttaa epäselvyyttä (esim. *ja ... muuttamisesta* tai *ja ... kumoamisesta*) jätetään pois. Samoin pois jätetään nimen alle lisätyt sanat, kuten *uudelleenlaadittu teksti* ja *kodifointi*.

iv) Viittauksen kohteena olevan säädöksen EUVL-viitetietoja ei mainita.

Esim.

– *Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 532/2013 täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 540/2011 muuttamisesta* tehoaineen hiilidioksidi hyväksymisedellytysten osalta

– *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY, annettu 11 päivänä toukokuuta 2005, sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta*

– *Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o [...] yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistamisesta yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 73/2009 mukaisesti*

Viimeisessä esimerkissä viittauksen kohteena olevan säädöksen täydellinen nimi:

– *Neuvoston asetus (EY) N:o 73/2009, annettu 19 päivänä tammikuuta 2009, yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (EY) N:o 1290/2005, (EY) N:o 247/2006, (EY) N:o 378/2007 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1782/2003 kumoamisesta*

2. Johdanto-osan viitteissä (citations) mainitaan viittauksen kohteena olevan säädöksen täydellinen nimi. Nimen perässä on alaviitenumero. Numeroa vastaavassa alaviitteessä annetaan sen EUVL:n tiedot, jossa viittauksen kohteena oleva säädös on julkaistu. Perussopimusten ja muiden vastaavien perusasiakirjojen (kuten liittymissopimusten ja AKT-EU-kumppanuussopimuksen) tapauksessa ei käytetä alaviitettä.

Esim.

– *Ottaa huomioon kansalaisaloitteesta 16 päivänä helmikuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 211/2011 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen...*

⁽¹⁾ EUVL L 65, 11.3.2011, s. 1.

3. Säädöksen muissa osissa (johdanto-osan kappaleissa, artikloissa ja liitteissä) käytetään yksinkertaistettua viittaustapaa:

i) Kun säädökseen viitataan ensimmäisen kerran ja siihen ei ole viitattu johdanto-osan viitteissä, mainitaan antanut toimielin, säädöstyyppi ja säädöksen numero sekä lisätään alaviite, jossa on säädöksen täydellinen nimi ja EUVL-viitetiedot. Näin menetellään myös silloin, kun viittauksen kohteena olevan säädöksen nimi on jo mainittu uuden säädöksen nimessä.

ii) Kun säädöksen täydellinen nimi ja EUVL-viitetiedot on jo annettu johdanto-osan viitteissä tai muualla tekstissä, mainitaan viittauksessa ainoastaan säädöstyyppi ja säädöksen numero.

Esim.

– Ensimmäinen viittaus: *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 211/2011 ⁽¹⁾*

⁽¹⁾ *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 211/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, kansalaisaloitteesta (EUVL L 65, 11.3.2011, s. 1).*

– Seuraavat viittaukset: *asetus (EU) N:o 211/2011*

Sen paremmin johdanto-osan kappaleissa kuin artikloissa ja liitteissäkään ei siis enää varsinaisessa tekstissä käytetä viittauksissa toisen säädöksen koko nimeä. Sen sijaan käytetään joko muotoa toimielin + säädöstyyppi + numero + alaviitenumero (jolloin täydellinen nimi ja EUVL-viitetiedot annetaan alaviitteessä) tai muotoa säädöstyyppi + numero sen mukaan, onko säädös on jo mainittu edellä

Jotkin poikkeukset perussäännöstä saattavat olla tarpeen erityisesti liitteissä, jotka sisältävät erikseen käytettäviä lomakkeita tai muita vastaavia asiakirjoja. Näissä tapauksissa esitetään säädöksen täydellinen nimi ja annetaan julkaisutiedot.

Tšekki; Tšekin tasavalta – Useimmissa EU-kielissä maannimi *Tšekki* tai *Tšekin tasavalta* muodostetaan adjektiivin 'tšekkiläinen' avulla (*Czech Republic, République Tchèque*). Valtiolta puuttuu siis näissä kielissä ns. lyhytnimi, ja sekä virallisissa että epävirallisissa yhteyksissä käytetään pitkää nimeä. Suomen kielessä *Tšekki* on kuitenkin sellaisenaan käypä

(lyhyt) maannimi, ja sitä voi käyttää esim. luettelossa (esim. *Puola, Unkari ja Tšekki*), jossa luettelon muistakin maista käytetään lyhytnimeä. Jos pitkä nimi esiintyy alkutekstissä yksin, voi olla vaikea päätellä, tavoitellaanko virallista vai epävirallista muotoa. Silloin on turvaututtava diplomaattiseen harkintaan ja käytettävä epäselvissä tapauksissa varmuuden vuoksi pitkää nimeä suomennoksessakin.

tulla-futuurin käyttö – *Tulla*-sanankäyttö futuurin tunnuksena olisi rajoitettava selvyys edellyttämiin käyttötilanteisiin, muutoin riittää preesens (vrt. *Suomessa tullaan aina keittämään viinaa.* – *Suomessa keitetään aina viinaa.*)

tyytyväinenjhk/jstk – Kielioppaista voi saada sen käsityksen, että muoto *tyytyväinen jostakin* olisi virheellinen. Sillä voidaan kuitenkin tietyissä käyttöyhteyksissä ilmaista merkitystä, jota *tyytyväinen jhk* -rektiolla ei tavoiteta. Esim.

– *Työntekijät olivat tyytyväisiä saamaansa palkankorotukseen.* (= tyytyväisiä saamansa palkankorotuksen suuruuteen)

– *Työntekijät olivat tyytyväisiä saamastaan palkankorotuksesta.* (= koska olivat saaneet palkankorotuksen)

valtioiden nimien järjestys tekstissä ja taulukoissa – EU:n jäsenvaltiot luetellaan tekstissä niiden maantieteellisen nimen omakieliseen kirjoitusasuun perustuvassa aakkosjärjestyksessä (protokollajärjestys). Myös taulukoissa on perussääntönä protokollajärjestyksen käyttö (ks. yhteisten tekstinlaadinnan ohjeiden kohdat 7.1.1 ja 7.1.2). Esim.

Belgia

Bulgaria

Tšekki

Tanska

(...)

Jos tekstissä on joko pelkästään kolmansien maiden nimiä tai sekä jäsenvaltioiden että kolmansien maiden nimiä yhdessä, nimet luetellaan suomen kielen mukaisessa aakkosjärjestyksessä. Esim.

– *Australia, Belgia, Itävalta, Suomi ja Tanska*

Jos taulukossa luetellaan joko pelkästään kolmansia maita tai sekä kolmansia maita että jäsenvaltioita, maiden nimet luetellaan maakoodien mukaisessa aakkosjärjestyksessä. Esim.

Itävalta (AT)

Sveitsi (CH)

Tanska (DK)

Alankomaat (NL)

(...)

Jos EU:n jäsenvaltiot mainitaan taulukossa erikseen yhtenä ryhmänä, ne luetellaan protokollajärjestyksessä.

Huom. 1: Jos originaalitekstissä ei ole noudatettu mitään edellä mainituista järjestyksistä (protokollajärjestys, maakoodin mukainen järjestys, tekstin kielen mukainen aakkosjärjestys) näiden järjestysten noudattaminen ei ole tarpeen myöskään käännöksessä (jollei sille ole erityisiä perusteita)

Huom. 2: Tekstissä tulee käyttää pääsääntöisesti joko kunkin maan lyhytnimeä (esim.

Kroatia) tai joissakin muodollisissa yhteyksissä virallista nimeä (esim. *Kroatian tasavalta*).

Joskus, jos originaalitekstissä on käytetty maakoodeja, ja niitä on tekstissä erittäin runsaasti, maakoodien käyttö – yleensä sulkeissa – on perusteltua myös suomenkielisessä tekstissä.

Esim.

– Osa jäsenvaltioista ei ole pannut täytäntöön kaikkia puitepäätöksissä lueteltuja kieltäytymisperusteita (DK, HU, LU, LV, NL), kun taas toiset jäsenvaltiot ovat lisänneet luetteloon ylimääräisiä kieltäytymisperusteita (AT, BE, DK).

valtiontuki; state aid; aide d'Etat – Joissakin vanhemmissa teksteissä on kirjoitettu erikseen **valtion tuki*. Oikea ja yleisesti sovellettava kirjoitustapa on kuitenkin *valtiontuki*.

vastata; osuus; account for; represent; be equivalent of; equate to; representer; correspondre (à); soit – Kun tekstissä tarkastellaan jotakin mitattavaa asiaa samanaikaisesti kahden erilaisen suureen, kuten absoluuttisen määrän ja suhteellisen osuuden, kautta, suomessa tarjoutuu rinnastusta varten helposti käyttöön verbi *vastata* (merkityksessä *olla jnk tasoinen tai yhtä kuin jk*). Joskus tämä toimii hyvin, esim.

– Joulukuussa 2008 keskuspankin valuuttavaranto oli 38 miljardia euroa, joka vastaa noin kuuden kuukauden tuontia.

Vastata-verbin käyttö voi kuitenkin helposti johtaa myös epämääräisiin tai kielipollisesti virheellisiin muotoiluihin, etenkin jos käytetään modaalista lauseenvastiketta (*vastaten*); esim.

– **Virtanen omistaa nyt yhteensä 155 600 osaketta vastaten 35 prosenttia osakemäärästä.*

Esimerkissä lauseenvastike *vastaten* liittyy verbiin *omistaa*, vaikka tarkoitus on sanoa, että 155 600 osaketta on yhtä kuin 35 prosenttia osakkeiden kokonaismäärästä. → ...155 600 osaketta eli 35 prosenttia osakkeiden kokonaismäärästä. *Eli*-sanana lisäksi myös *toisin sanoen* voi joskus olla käyttökelpoinen tällaisissa yhteyksissä.

Toinen yleinen ongelma *vastata*-verbiä käytettäessä on lukusanan virheellinen taiputus (ks. myös ed. esimerkki). Jos taipuminen ei käy ilmi pääsanasta, se on merkittävä päätteellä. Esim.

– **Sijoitussalkun tulot olivat 24,3 miljoonaa euroa, ja ne vastasivat noin 57 prosenttia joulukuun lopussa kirjatusista tuloksesta.* → ... noin 57:ää prosenttia TAI paremmin: ...ja niiden osuus [...] tuloksesta oli noin 57 prosenttia.

– *The EU has a total forest area of 130 million ha, accounting for about 36% of its total land mass.* – Euroopan unionin metsien yhteenlaskettu pinta-ala on 130 miljoonaa hehtaaria, mikä vastaa noin 36 prosenttia sen maa-alueesta. (→ 36:ta prosenttia tai mieluummin eli / toisin sanoen 36 prosenttia sen maa-alueesta)

Kun ei varsinaisesti vertailla kahta suuretta, vaan ilmaistaan jonkin *osuus* jostakin, on usein parasta kokonaan välttää epämääräistä *vastata*-ilmaisua. Samalla vältytään taiputusongelmilta. Esim.

**Ranska ja Italia vastaavat yli 90 prosentista kaikista rekisteröinneistä. (La France et l'Italie représentent plus de 90 % de tous les enregistrements.)* → Ranskan ja Italian osuus kaikista rekisteröinneistä on yli 90 prosenttia.

vertikaalinen, vertical – Käyttökelpoinen vastine määreelle *vertical* on (esim. toiminnasta tai toimista puhuttaessa) *alakohtainen*. Yleensä olisi kuitenkin varottava *-kohtainen*-päätteisten ilmaisujen liiakäyttöä.

viimeinen; viimeisin – Superlatiivimuotoa *viimeisin* pidettiin pitkään – ja monet pitävät sitä vieläkin – virheellisenä, koska on epäloogista, että jokin voisi olla ”viimeisempi” kuin jokin muu. Suomen kielen lautakunta (ks. Kielikello 4/1999) hyväksyi kuitenkin 1990-luvun lopussa ko. muodon yleiskieleen merkityksessä ’toistaiseksi viimeinen’ (esim. *verkkosivujen viimeisin päivitys*). Joka tapauksessa on hyvä pitää mielessä, että *viimeisin*-muodolle on usein löydettävissä parempi vaihtoehto, esim. *uusin*, *viime(ksi)* tai *tuorein* (esim. *viimeisin päivitys* → *viimeksi päivitetty*).

viittaukset kansallisiin säädöksiin; kansallisten säädösten nimet – Kansallisia säädöksiä

koskevien viittausten käännoksissä on yhtenäisyyden vuoksi tarkoituksenmukaista noudattaa yhtä ja samaa merkintätapaa. Suositeltava merkintätapa on perusmuoto + selittävä sana, kuten ”laki”, ”säädos”, ”säännöstö” tms. Lisäksi on hyvän käytännön mukaista antaa sulkeissa selittävä käännos säädöksen nimestä ainakin sen ensimmäisen esiintymän yhteydessä. Esim. *Wet Effectenhandel -lain (kansallinen arvopaperikauppaa koskeva laki, jäljempänä WEH) 6 §:ssä*.

Jos säädökseen viitataan tarkemmin, Euroopan unionin tuomioistuimen *Kääntäjän käsikirjan* (ks. <http://www.cc.cec/wikis/pages/viewpage.action?pageId=214776376>) ohjeistuksen mukaisesti kansallisen lain yhteydessä puhutaan pykälistä, momenteista, kohdista ja alakohdista. Pykälästä käytetään lyhennettä §, mutta momentit ja kohdat kirjoitetaan kokonaan, kuten suomalaisessa säädöskielessä (esim. *Edellä mainitun Italian lain 5 §:n 2 momentissa säädetään*). Jos pykälän numeroa ei mainita, pykälästä ei käytetä lyhennettä. Huom. Tuomioistuimen suomen kielen käännosastolla on oma merkintäkäytäntensä, jossa taivutetaan säädöksen alkuperäistä nimeä (esim. *Agricultural Marketing Act (Northern Ireland):n 17 §*). Tällainen merkintätapa voi joskus tulla kysymykseen myös komission käännoksissä, etenkin jos säädöksen nimi toistuu tekstissä tiuhaan.

Joissakin teksteissä (esim. kilpailukertomuksessa) voi olla suurikin määrä viittauksia eri jäsenvaltioiden lakeihin, mutta niissä ei anneta säädösten nimiä alkuperäisellä kielellä, vaan pelkästään käännettävän alkutekstin kielellä (esim. englanniksi). Tällöin ei ole kohtuullista olettaa, että kääntäjä kaivaisi esiin kaikki alkuperäiset säädökset, vaan alkutekstin viittausta mukaileva selittävä käännos riittää (esim. *valtion x kilpailulain n §:n*).

viittaukset säädösten johdanto-osan kappaleisiin – Säädöksen johdanto-osan kappaleisiin viitattaessa oikea merkintätapa on *johdanto-osan n kappale* (kappaleen numero siis ennen sanaa *kappale*).

viittaukset määritelmäartiklaan; määritelmäartiklan rakenne – Viitattaessa säädösten määritelmäartiklaan voi joissakin tapauksissa olla epäselvää, millä tavalla viittauksen kohteena olevan artiklan rakenne olisi hahmotettava. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun määritelmäartikla on muotoiltu seuraavaan tapaan:

n artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan

- a) ’keinolla’
- b) ’menetelmällä’...
- c) ’konstilla’...

[...]

eikä artiklassa ei ole määritelmäalakohdien lisäksi muita osia (eli artikla päättyy viimeiseen määritelmään).

Määritelmäartikla voi joskus olla myös seuraavanlainen (esimerkki komission asetuksesta (EU) N:o 10/2011):

3 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1. ’muovisilla materiaaleilla ja tarvikkeilla’

- a) 2 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitettuja materiaaleja ja tarvikkeita ja
- b) 2 artiklan 1 kohdan d ja e alakohdassa tarkoitettuja muovisia kerroksia;

2. ’muovilla’ polymeeriä, johon on saatettu lisätä lisäaineita tai muita aineita ja joka pystyy toimimaan lopullisten materiaalien ja tarvikkeiden pääraakana;

[...]

Tässä tapauksessa soppaan tuo lisämausteen se, että alakohdtaa ei yleensä merkitä pisteellisellä numeromerkinnällä ”1.”, ”2.” jne. (joka on varattu säädöksen kohdan numeroimista varten).

Kummassakin em. esimerkissä artiklan rakenne tulee hahmottaa niin, että kukin määritelmä muodostaa alakohdan. Jälkimmäisessä esimerkissä on lisäksi toinen, kirjaimella merkitty alakohta. Yhdessä johdantokappaleen kanssa alakohtat muodostavat artiklan ensimmäisen (ja ainoan) kohdan.

Jos muualla samassa tekstissä tai jossakin muussa tekstissä viitataan johonkin tällaisen määritelmäartiklan alakohtaan, viittaus tulisi periaatteessa tehdä esim. n artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaan (esimerkki 1) ja 3 artiklan ensimmäisen kohdan 3 alakohdan a alakohtaan (esimerkki 2).

Käytännössä näin ei kuitenkaan originaaleissa välttämättä tehdä. Sen sijaan usein viitataan suoraan alakohtaan (suomeksi siis n artiklan a alakohtaan / 3 artiklan 3 alakohdan a alakohtaan), vaikka tähän merkintätapaan liittyy potentiaalinen ongelma: jos nimittäin artiklaan joskus lisättäisiin toinen kohta, jossa olisi samalla tavalla merkittyjä/numeroituja alakohtia kuin ensimmäisessä kohdassa, edellä olevan kaltaiset viittaukset jäisivät epäselviksi. Joka tapauksessa käännöksissä on yksinkertaisinta noudattaa kulloisenkin originaalitekstin viittaustapaa.

Huom. myös seuraavanlainen tapaus, jossa on käytetty pidempää johdantokappaletta:

1 artikla

Euroopan unionin neuvoston, Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välillä näiden kahden valtion osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen 18 päivänä toukokuuta 1999 tehdyssä sopimuksessa, jäljempänä 'sopimus', vahvistettuja menettelyjä sovelletaan ehdotuksiin ja aloitteisiin, joiden tarkoituksena on kehittää edelleen niitä säännöksiä, joiden osalta Schengen-pöytäkirjassa annetaan mahdollisuus tiiviimpään yhteistyöhön ja jotka kuuluvat seuraaviin aloihin:

A. Henkilöiden rajanylitykset niiden valtioiden ulkorajoilla, jotka ovat päättäneet poistaa sisärajoillaan tehtävät tarkastukset, mukaan lukien (...)

B. Viisumit lyhytaikaista oleskelua varten, erityisesti säännöt yhdenmukaisesta viisumista, luettelo niistä maista, joiden (...)

Tässäkin tapauksessa A ja B ovat alakohtia, jotka muodostavat yhdessä johdantokappaleen kanssa artiklan ensimmäisen kohdan.

viittaus- ja määrittäyssuhteiden monitulkintaisuus; epäselvät viittaus- ja määrittäyssuhteet nimissä

Varsinkin lauseenvastikkeita ja partisiippiirakenteita käytettäessä aiheutuu helposti tahatonta viittaus- ja määrittäyssuhteiden monitulkintaisuutta. Väärinlukemisen mahdollistaa usein epäselvä genetiivin viittauskohde. Tällaiset tapaukset ovat ”Jyviä ja akanoina” palstan vakioaineistoa. Väärinluvun välttämiseksi on kiinnitettävä erityistä huomiota

sanajärjestykseen. Joskus voi myös korvata lauseenvastikkeen relatiivilauseella. Esim. –

**Unionin polkumyynnin ja tukien vastaiset säädökset vastaavat suurelta osin GATTin ja WTO:n neuvottelujen yhteydessä tehtyjä polkumyyntiä ja tukia koskevia sopimuksia.* (voi ymmärtää niin, että puhutaan unionin harjoittaman polkumyynnin ja unionin tukien vastaisista säädöksistä.) Vrt. *Polkumyynnin ja tukien vastaiset unionin säädökset vastaavat suurelta osin polkumyyntiä ja tukia koskevia sopimuksia, jotka on tehty GATTin ja WTO:n neuvottelujen yhteydessä.* (Huom. Myös virkkeen loppuosassa relatiivilauseeseen käyttö selkiyttää sanomaa.)

– **Toimintatapa tehostaisi kaivatulla tavalla meritse laittomasti saapuvien maahanmuuttajien unioniin pääsyn estämiseksi toteutettavia yhteisiä operaatioita.* (voi lukea niin, että maahanmuuttajat saapuvat kaivatulla tavalla meritse laittomasti.) Vrt. *Toimenpide antaisi kaivattua lisätehoa yhteisiin operaatioihin, joiden tarkoituksena on estää laittomien maahanmuuttajien pääsy meritse unioniin.*

– **Pääsääntöisesti terve ihminen voi syödä näitä tuotteita, jos hän säilyttää niitä oikein.* (kyseessä ei ole ”pääsääntöisesti terve ihminen”.) Vrt. *Terve ihminen voi yleensä syödä näitä tuotteita, jos hän säilyttää niitä (t. ne) oikein.*

Myös joissakin aloitteiden, ohjelmien, tehtävien yms. nimissä erilleen kirjoitettujen genetiivimuotoisten substantiiviattribuuttien jono saattaa tuottaa suomeksi nimimuodostelmia, jotka voi – etenkin pahantahtoisella luennalla – tulkita nurinkurisesti, esim.

– *YK:n ihmiskaupan vastainen aloite* (United Nations Global Initiative to Fight Human Trafficking)

– *EU:n ihmiskaupan torjunnan koordinaattori* (EU Anti-Trafficking Coordinator)

Ongelmatapauksissa määreet olisi pyrittävä sijoittelemaan siten, ettei väärintulkintojen mahdollisuutta jää, esim.

– *ihmiskaupan vastainen YK:n aloite*

– *ihmiskaupan torjunnan EU-koordinaattori* (jos EU on tarpeen mainita)

Joissakin tapauksissa voi myös olla mahdollista jättää ongelman aiheuttava määre kokonaan pois ilmaisusta (*ihmiskaupan torjunnan koordinaattori*).

Tämänkaltaisia nimiä ja nimityksiä ensimmäistä kertaa käännettäessä on tärkeää panna käännösehdotukset lausuntokierrokselle, jotta vältettäisiin mahdolliset ongelmat.

viive – Koska substantiivi *viive* on muodostettu astevaihtelullisen verbin *viipyä* pohjalta sen pitäisi periaatteessa taipua *viipeen*, *viipeellä* ym., mutta runsaan käytön myötä myös muodot *viiveen* ja *viiveellä* katsotaan nykyisin hyväksyttäviksi (huom. myös, että monikon genetiivimuotoina muodot *viipeiden*, *viipeitten*, *viiveiden* ja *viiveitten* ovat kaikki oikeita).

vinoviiva – Vinoviivaa käytetään tavanomaisissa EU-teksteissä liian paljon. Sen ominta aluetta ovat erilaiset ei-kielelliset koodimerkinnot tai lomakkeiden vaihtoehtoilmaisut.

Suorassa tekstissä sen voikin melkein aina korvata *tai*-sanalla. Esim.

– *Reproduction of any document is subject to the conditions of re-use determined by the copyright notice displayed either on the document itself or on the website of the relevant institution/organisation. – ...toimielimen tai organisaation verkkosivustolla.*

Erilaisissa koodimaisissa ilmauksissa on pidettävä huoli siitä, että jos vinoviivan jommallakummalla tai kummallakin puolella on ilmaus, joka sisältää sananvälin, myös viivan molemmiin puolin tulee sananväli, esim

– *Rue de la Loi 200 / Wetstraat 200, B-1049 Bruxelles/Brussel*

(asia N:o IV/M.967 – KLM / Air UK) (virallisessa lehdessä julkaistavan yrityskeskittymää koskevan ilmoituksen alaotsikko).

virheellinen passiivimuodon typistys – Ei **Suunnitelma voitaisi toteuttaa* vaan *Suunnitelma voitaisiin toteuttaa*; ei **Suunnitelma voitaneen toteuttaa* vaan *Suunnitelma voitaneen toteuttaa* (huom. kuitenkin kieltomuodoissa *Suunnitelmaa ei voitaisi* / *ei voitaneen toteuttaa*.).

virkkeiden pilkkominen – EU-säädösten varsinaista säädösosaa käännettäessä periaatteena on, että tekstin virkerajat on säilytettävä muuttumattomina. Olennaista on, että tekstin kaikissa kieliversioissa virkkeet jaetaan pisteillä samalla tavalla, jotta virkkeisiin voidaan viitata yksiselitteisesti. Tekstin selkeyden niin vaatiessa originaalin virkkeitä voi kuitenkin katkoa puolipisteellä.

Säädöksen johdanto-osan kappaleissa sen sijaan saa tarvittaessa pilkkoa virkkeitä myös pisteellä.

Tiedonannoissa ja ylipäätään kaikissa muissa teksteissä kuin säädösteksteissä saa ja voi vapaammin pilkkoa virkkeitä, jos tekstin selkeys, luettavuus ja idiomaattisuus sitä edellyttävät. Virkerajojen säilyttämisvaatimus ei myöskään koske esim. EUVL:ssä julkaistavia ilmoituksia. Ne kirjoitetaan välillä säädösmäiseen tyyliin, mutta vaikka ne sitovat komissiota juridisesti, ne eivät ole säädöksiä, vaan periaatteessa suurelle yleisölle suunnattuja ilmoituksia

Virkkeitä pilkottaessa on syytä olla tarkkana, etteivät virkkeen osien keskinäiset painoarvot muutu pilkkomisen myötä liikaa. Helposti käy esim. niin, että yksittäisen sivulauseen tai muun upotuksen nostaminen omaksi virkkeekseen korostaa ko. rakenneosan sisältöä liiallisesti ja/tai katkaisee tekstin loogisen etenemisen. Esim.

– *There are some standards set by the European Committee for Standardisation (CEN), a voluntary organisation made of national standards bodies. These sought to limit the height from which children could fall, by specifying...* – Euroopan standardointikomitea (CEN) on sen sijaan laatinut joitakin standardeja. *CEN on kansallisista standardointielimistä koostuva vapaaehtoinen järjestö. CEN:n standardeissa pyritään estämään lasten putoaminen korkealta. Niissä määritetään...

Esimerkissä CEN-taustoituksen erottaminen omaksi virkkeekseen antaa taustatiedolle liikaa painoarvoa ja johtaa myös seuraavan virkkeen virheelliseen tulkintaan (syntyy kuva, että CEN laatisi vain standardeja, joilla pyritään estämään lasten putoaminen korkealta).

Suosittelavin virkkeiden katkomistapa on piste. Puolipistettäkkin voi käyttää (säästeliäästi), mutta sitä käytettäessä on toisistaan erotettavien lauseiden kuuluttava sisällöltään läheisesti yhteen (esim. *Olavi Virta tunnetaan ennen kaikkea laulajana; näyttelijänä hän esiintyi enimmäkseen kevyissä hupailuissa.*). Periaatteessa puolipisteen voi tällaisissa tapauksissa aina korvata myös pisteellä.

väärä persoonapronomini; persoonapronomini vai demonstratiivipronomini – Englannin *they* ja ranskan *ils* tai *elles* houkuttavat joskus suomentamaan mekaanisesti *he*, vaikka viittauskohteena ei(vät) välttämättä ole henkilö(t) (esim. **Koska ulkopuolisia sijoittajia ei ole tai he eivät ole kiinnostuneita näistä kaupunkialueista, ...*; sijoittaja on kuitenkin useimmiten yhtiö, joten pitäisi kirjoittaa: *...tai ne eivät ole kiinnostuneita...*).

Pronominin valinnan kannalta ongelmallisia ovat myös sellaiset käsitteet kuten 'talouden toimija' tai 'tavaranhaltija'. Legaalimääritelmän mukaan esim. 'tavaranhaltija' voi olla joko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö; useimmiten kuitenkin kyseessä on yritys eli oikeushenkilö.

Etenkin säädösteksteissä ongelma on usein ratkaistavissa substantiivin toiston avulla. Toisto on säädöksissä myös tyyllillisesti hyväksyttävämpää kuin muissa tekstilajeissa. Toisto voi olla myös lyhentävää toistoa, jossa toistetaan vain osa substantiivista tai substantiivi-ilmauksesta. Jos käytetään pronominia, sen tulisi pääsääntöisesti olla elottomaan kohteeseen viittaava *se/ne* tai virkeyhteyden vaatiessa *tämä/nämä*. Esim.

– *Sääntöjä noudattavien ja luotettavien talouden toimijoiden olisi "valtuutettuina talouden toimijoina" voitava hyötyä kevyemmästä tullivalvonnasta. Nämä toimijat voisivat saada joko "yksinkertaistettuihin tullimenettelyihin oikeutetun" valtuutetun talouden toimijan aseman tai "turvallisuushelpotuksiin oikeutetun" valtuutetun talouden toimijan aseman. Niille voitaisiin myöntää jompikumpi näistä asemista tai molemmat.*

yhteistyö – Esimerkkejä luontevista kollokaatioista: *tiivis, kiinteä, läheinen, hyvä, saumaton, keskinäinen, toimiva, sujuva, hedelmällinen, luonteva, laaja-alainen, laaja, aito, monipuolinen yhteistyö.*

Vältä: *luja, *voimakas yhteistyö.

Ålborg v. Aalborg – Tanskassa sijaitsevan Ålborgin kaupungin nimestä esiintyy kahta eri versiota, *Ålborg* ja *Aalborg*. Vaihtelu aiheutuu siitä, että kaupungin virallinen nimi Tanskassa on *Ålborg*, mutta kaupunki itse haluaisi käytettävän muotoa *Aalborg* (ks. Autoriserede stedsnavne i Danmark <<http://levende.kms.dk/su/sunavn.htm>). Muoto *Aalborg* perustuu tanskan vanhaan kirjoitusjärjestelmään. Komission suomenkielisissä teksteissä noudatetaan ensisijaisesti kaupungin virallista nimeä *Ålborg*.